

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS**

Raminta Ramankevičienė

**NEFORMALIOS EDUKACINĖS IR POTENCIALIOS MOKYMOSI
APLINKOS, DARANČIOS ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO
IDENTITETO FORMAVIMUISI
(UNIVERSITETO FAKULTETO FIZINIŲ ERDVIŲ ASPEKTU)**

Baigiamasis magistro projektas

Vadovė

Prof. habil. dr. Palmira Jucevičienė

KAUNAS, 2017

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS**

TVIRTINU
Krypties studijų programos vadovė
Doc. dr. Berita Simonaitienė

**NEFORMALIOS EDUKACINĖS IR POTENCIALIOS MOKYMOSI
APLINKOS, DARANČIOS ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO
IDENTITETO FORMAVIMUISI
(UNIVERSITETO FAKULTETO FIZINIŲ ERDVIŲ ASPEKTU)**

Baigiamasis magistro projektas

Projektą atliko
Raminta Ramankevičienė
raminta.andriuskeviciute@ktu.edu

Edukacinės technologijos
(Kodas 621X20003)

Vadovas
Prof. habil. dr. Palmira Jucevičienė

Recenzentas
Dr. Jurgita Vizgirdaitė

KAUNAS, 2017

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

.....RAMINTA RAMANKEVIČIENĖ.....

(Studento Vardas Pavardė)

.....EDUKACINĖS TECHNOLOGIJOS, ANTRAS KURSAS.....

(Studijų programa, kursas)

Baigiamojo projekto „Neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, darančios įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi (universiteto fakulteto fizinių erdvių aspektu)“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

.....2017-05-22.....

(Data)

.....KAUNAS.....

(Vieta)

Patvirtinu, kad mano, **Ramintos Ramankevičienės**, baigiamasis projektas tema „Neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, darančios įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi (universiteto fakulteto fizinių erdvių aspektu)“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nėra viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjusi.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

_____
(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

_____
(parašas)

Ramankevičienė, Raminta. Neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, darančios įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi (universiteto fakulteto fizinių erdvių aspektu). *Magistro* baigiamasis projektas / vadovė Prof. habil. dr. Palmira Jucevičienė; Kauno technologijos universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

Mokslo kryptis ir sritis: Socialiniai mokslai (S 000), Edukacinės technologijos (M021).

Reikšminiai žodžiai: *studentų akademinis identitetas, akademinė bendruomenė, akademinės vertybės, neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, fizinės erdvės, fizinės erdvės parametrai.*

Kaunas, 2017, 142 psl.

SANTRAUKA

XXI a. universitetui ir asmens ugdymui/si jame yra skiriama reikšminga vieta. Studentui aukštojo mokslo sistemoje skiriamas ypatingas dėmesys, nes, besimokydamas žinių ir informacinėje visuomenėje, jis turi gebėti savarankiškai naudotis žiniomis ir gebėjimais, kurie vėliau padėtų jam priimti bei įveikti visuomenėje atsirandančius iššūkius. Tam, kad studentas galėtų pasiekti geriausių rezultatų studijų laikotarpiu ir po to sėkmingai tas žinias pritaikytų praktinėje veikloje, reikšminga tampa akademinio identiteto pajauta, kuri atsiranda pasijutus tam tikros kultūros ir/ar organizacijos dalimi, šio darbo atveju, akademinės bendruomenės nariu. *Akademinis identitetas yra ypač svarbus*, nes ir bendruomenė, ir kiekvienas jos narys šiame kontekste turi įprasminti savo veiklą. Toks studentų įsitraukimas į akademinę bendruomenę yra edukacinis uždavinys, todėl turi būti sprendžiamas edukacinėmis priemonėmis. Šiame darbe yra atliekama Kauno technologijos universiteto socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto atvejo studija, kurios metu keliami šie **probleminiai klausimai**: 1. *Kas sąlygoja studentų akademinio identiteto formavimąsi?* 2. *Kokią įtaką akademinio identiteto stiprinimui turi potencialios ir edukacinės, universiteto fakultete aptinkamos, aplinkos?* 3. *Kaip tos potencialios ir edukacinės aplinkos reiškiasi neformaliose fizinėse fakulteto erdvėse ir ar jos daro įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi?* 4. *Kokią vertybinę informaciją galima aptikti šiose fizinėse erdvėse - koridoriuose?* Šie klausimai sudaro **mokslinės problemos**, kurios sprendimui yra skirtas šis magistro darbo tyrimas, esmę. Šiame baigiamajame darbe apsiribojama tik neformalaus ugdymo (tiesiogiai nesusieto su studijų programa) įrankiais. **Tyrimo objektas** – neformalios fizinės edukacinės ir potencialios aplinkos bei jų susiformavimo veiksniai. **Darbo tikslas** – išryškinti universiteto neformalios potencialios mokymosi aplinkos reikšmingumą, taip pat identifikuojant ir fizinės erdvės elementus / parametrus, kurie sąlygoja edukacinės aplinkos raišką, padedančią ne tik suvokti universitete propaguojamas akademinės vertybes, bet ir jas puoselėti bei skatinti akademinio bendrumo pajautą. **Darbe keliami šie uždaviniai**: teoriškai pagrįsti, kaip atrasti veiksniai daro įtaką

studentų akademinio identiteto formavimuisi universiteto fakultete veikiančių neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų kontekste, taip pat pagrįsti akademinio identiteto aplinkų susiformavimo neformaliose fakulteto erdvėse veiksnų tyrimo metodologiją ir empiriškai patikrinti fakulteto neformalių fizinių erdvių parametrų (priemonių) įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi. Siekiant tyrimo validumo ir informacijos objektyvumo, atliekamas atvejo tyrimui taikomas *trianguliacijos principas* – tyrimui reikalinga informacija renkama iš kelių informacijos šaltinių, naudojant skirtingus metodus: mokslinės literatūros analizę, atvejo studiją (dokumentų analizė, stebėjimas, pusiau struktūruotas interviu), gautų duomenų kriterinę analizę. Nors šio magistro darbo teorinėje dalyje pagrįstas Veiklos bendruomenės modelis, tačiau empiriškai nustatant šio modelio veiksmingumą akcentuojamas studentų akademinio identiteto susiformavimui įtaką darančių parametrų, esančių neformaliose fizinėse fakulteto erdvėse, tyrimas. Atliktas tyrimas rodo, kad tai kompleksinis procesas. Šis darbas padeda atsakyti į klausimą, kokia turi būti neformali edukacinė aplinka, kad komunikotų akademinės vertybes, taip prisidedant prie akademinio identiteto raiškos ir akademinės bendruomenės kūrimo.

Ramankeviciene, Raminta. The Influence of Non-formal Educational and Potential Learning Environments in the Development of Student Academic Identity (From the Perspective of Physical Spaces Belonging to University's Faculty) Master Studies Final Project / supervisor Prof. habil. dr Palmira Juceviciene; Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Research area and field: Social Sciences (S 000), Educational technologies (M021).

Key words: *student academic identity, academic values, academic community, non – formal educational and potential learning environments, physical spaces, physical spaces' parameters.*

Kaunas, 2017, 142 p.

SUMMARY

The great importance is given to the 21st century's university and the education it provides to the individual. In the system of higher education students get special attention, because while learning in knowledge and information society, one has to be able to use the information and skills individually in order for them to help to accept and overcome the occurring difficulties that appear in the society. For student to achieve the highest results in his/hers learning period and also to successfully use the knowledge one gets in practical activities, it is important to mention the sense of academic identity which appears when a student starts to feel that he/she is a part of a certain culture and/or organization, in this case, a member of academic community. ***Academic identity is essentially important***, because in this context both community and the members, have to give the meaning to their actions. Such students' involvement into academic community is an educational task, therefore it has to be solved with an educational measures. This study was carried out in Kaunas University of Technology, Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities. In this study **the problematic questions** are as follows: 1. *What causes the formation of student's academic identity?* 2. *What impact on the building of academic identity does the potential and educational environments that could be found in the faculty have?* 3. *How these potential and educational environments appear in non-formal physical spaces of the faculty and do they really have any influence on the formation of academic identity?* 4. *What information on values can be found in these physical spaces/corridors?* These questions create the scientific problem that this thesis tries to solve. This work only includes the non-formal educational (that are not directly linked to the study program) tools. **The main object** of the research is non-formal physical educational and potential environments and their formation factors. **The aim** is to highlight the importance of university's non-formal potential learning environments, also identify the elements/factors of physical spaces that lead to the expression of the educational environments which not only help to understand the academic values that are advocated in the university, but also cherish them and motivate to feel the sense

of academic generality. **The objectives** are as follows: to justify how the discovered factors influence the formation of students' academic identity in the context of working non-formal educational and potential learning environments in the faculty of university, also to justify the research methodology of the factors of formation of these academic identity's environments in non-formal spaces of the faculty and check the influence of parameters (measures) to the formation of students' academic identity. In order to have the validity and the objectivity of the information, **the principle of triangulation** has been applied to this case study. The necessary information was collected from various sources, also using **different methods** that are as follows: scientific literature analysis, case study (document analysis, observation and semi-structured interviews), the obtained data criteria-analysis. Although the theoretical part of this thesis is based on *Community of Practise* model, while empirically determining the effectiveness of this model, the emphasis was put on the parameters that influence the students' academic identity formation in the informal physical spaces of the faculty. The research shows that this is a complex process. This study helps to answer the question of what should be an informal educational environment that would provide academic values, thus contributing to the creation and development of the academic community and its identity.

TURINYS

ĮVADAS	
1. STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMĄSI VEIKIANČIŲ UNIVERSITETO NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOSI APLINKŲ TEORINIS PAGRINDIMAS.....	1
1.1. Identiteto samprata.....	1
1.2. Akademinio identiteto esmė	3
1.3. Studentų akademinio identiteto formavimasis.....	10
1.4. Potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos: kaip iš jų susidaro asmeninės mokymosi aplinkos	18
1.5. Potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos, kaip fizinės erdvės ir vietos	22
1.6. Universiteto fizinių erdvių, kaip neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų, darančių įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, parametrai.....	24
2. NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOSI APLINKŲ, DARANČIŲ ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMUISI, EMPIRINIO TYRIMO METODOLOGIJA	34
2.1. Tyrimo strategija, metodai ir logika	34
2.2. Tyrimo instrumentų pagrindimas.....	36
2.3. Tyrimo etika.....	44
3. NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOSI APLINKŲ, DARANČIŲ ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMUISI, NUSTATYMAS KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETO	46
3.1. Empirinio tyrimo konteksto (fakulteto) pristatymas.....	46
3.2. Dokumentų analizės rezultatai.....	47
3.3. Fakulteto koridorių, kaip potencialių mokymosi ir edukacinių aplinkų, tyrimas stebėjimo metodu: rezultatai ir analizė.....	50
3.4. Interviu su administracija rezultatų pristatymas ir analizė	54
3.5. Interviu su studentais rezultatų pristatymas ir analizė	57

3.6. Gautų rezultatų apibendrinančioji diskusija	59
3.7. Fakulteto viešų fizinių erdvių, kaip edukacinių aplinkų, darančių įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, tobulinimo gairės.....	65
IŠVADOS	
REKOMENDACIJOS	
LITERATŪRA	
PRIEDAI.....	

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Teorinio ir empirinio tyrimo loginė schema.....	14
2 pav. Veiklos bendruomenės modelis.....	25
3 pav. Empirinio tyrimo loginė schema.....	50

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Potencialių mokymosi ir edukacinių aplinkų įgyvendinimas (fakulteto) koridorių erdvėse.....	43
2 lentelė. Fizinės erdvės, kaip potencialios mokymosi/edukacinės aplinkos, stebėjimo kriterijai.....	51
3 lentelė. Dokumentų analizės kriterijai.....	54
4 lentelė. Studentų interviu kriterijai ir indikatoriai/klausimai, klausimų kriterijai.....	55
5 lentelė. Administracijos darbuotojų interviu kriterijai ir indikatoriai/klausimai, klausimų kriterijai.....	57

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1 Priedas (nuotrauka)	90
2 Priedas (nuotrauka)	91
3 Priedas (nuotrauka)	92
4 Priedas (nuotrauka)	93
5 Priedas (nuotrauka)	94
6 Priedas (nuotrauka)	95
7 Priedas (nuotrauka)	96
8 Priedas (nuotrauka)	97
9 Priedas (nuotrauka)	98
10 Priedas (nuotrauka)	99
11 Priedas (nuotrauka)	100
12 Priedas (nuotrauka)	101
13 Priedas (nuotrauka)	102
14 Priedas (nuotrauka)	103
15 Priedas (nuotrauka)	104
17 Priedas (nuotrauka)	105
18 Priedas (nuotrauka)	106
19 Priedas (nuotrauka)	107
20 Priedas (nuotrauka)	108
21 Priedas (nuotrauka)	109

22 Priedas (nuotrauka)	110
23 Priedas (nuotrauka)	111
24 Priedas (nuotrauka)	112
25 Priedas (nuotrauka)	113
26 Priedas Stebėjimo kriterinė analizė.....	114
27 Priedas Administracijos atsakymų kriterinė analizė.....	122
28 Priedas Studentų atsakymų kriterinė analizė.....	125
29 Priedas Dokumentų kriterinė analizė.....	129
30 Priedas Interviu klausimai studentams	136
31 Priedas Interviu klausimai administracijai.....	139

ĮVADAS

XXI a. universitetui ir asmens ugdymui/si jame yra skiriama labai daug dėmesio. Dėl šios priežasties šiuolaikinis aukštasis mokslas išgyvena savąjį transformacijų laikotarpį. Intensyviai vyksta jo masiškėjimas, keičiasi mokslinių tyrimų, metodologijos ir mokslo žinių supratimas, reikalaujama studijų kokybės, orientuojantis į naują mokymosi supratimą (Jucevičienė, et al., 2010). Studentui aukštojo mokslo sistemoje skiriamas ypatingas dėmesys, nes, besimokydamas žinių ir informacinėje visuomenėje, jis turi gebėti savarankiškai naudotis žiniomis ir gebėjimais, kurie vėliau padėtų jam priimti bei įveikti visuomenėje atsirandančius iššūkius. Tam, kad studentas galėtų pasiekti geriausių rezultatų studijų laikotarpiu ir po to sėkmingai tas žinias pritaikytų praktinėje veikloje, reikšminga tampa akademinio identiteto pajauta, kuri atsiranda pasijutus tam tikros kultūros ir/ar organizacijos dalimi, šio darbo atveju, akademinės bendruomenės nariu (Henkel, 1997, Marginson, 2006, Billot, 2010).

Akademinis identitetas yra ypač svarbus, nes ir bendruomenė, ir kiekvienas jos narys šiame kontekste turi įprasminti savo veiklą. Vadinas, siekiant efektyviai formuoti akademinį identitetą, būtina sąlyga – bendrų tikslų bei uždavinių nustatymas ir aiškus vertybinių prioritetų suformulavimas. Toks studentų įsitraukimas į akademinę bendruomenę yra edukacinis uždavinys, todėl turi būti sprendžiamas edukacinėmis priemonėmis. Šiame baigiamajame darbe apsiribojama tik neformalaus ugdymo (tiesiogiai nesusieto su studijų programa) įrankiais. **Svarbiausias tikslas** - studentų įsitraukimas į akademinę bendruomenę, kaip į veiklos bendruomenę (Wenger, 2001). Šis įsitraukimas galimas per atitinkamus **uždavinius**: a) padedant studentams pasijausti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais; b) padedant užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais; c) padedant įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą; d) įtraukiant į bendrų akademinų vertybių praktikavimą; e) padedant įgyti bendrą patirtį. Šie uždaviniai įgyvendinami per aplinkų (edukacinių ir potencialių) kūrimą universiteto/fakulteto fizinėse erdvėse, kurios gali padėti studentui susitapatinti su akademinėmis vertybėmis ir stiprinti akademinio bendrumo jausmą.

Šio darbo **aktualumas** – išryškinti universiteto neformalios potencialios mokymosi aplinkos reikšmingumą, taip pat identifikuojant ir fizinės erdvės elementus / parametrus, kurie sąlygoja edukacinės aplinkos raišką, padedančią ne tik suvokti universitete propaguojamas akademinės vertybes, bet ir jas puoselėti bei skatinti akademinio bendrumo pajautą.

Mokslinėje literatūroje taip pat pasigendama ir neformalių fizinių edukacinių ir potencialių aplinkų poveikio tam tikriems aspektams analizės. Nėra teorinio neformalių edukacinių aplinkų poveikio akademinio identiteto formavimuisi pagrindimo. Atsižvelgiant į šiuos elementus, galima kelti ir **probleminius klausimus**: 1. *Kas sąlygoja studentų akademinio identiteto formavimąsi?* 2. *Kokią įtaką akademinio identiteto stiprinimui turi potencialios ir edukacinės, universiteto fakultete aptinkamos, aplinkos?* 3. *Kaip tos potencialios ir edukacinės aplinkos reiškiasi neformaliose fizinėse fakulteto*

erdvėse ir ar jos daro įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi? 4. Kokią vertybinę informaciją galima aptikti šiose fizinėse erdvėse - koridoriuose? Šie klausimai sudaro **mokslinės problemos**, kurios sprendimui yra skirtas šis magistro darbo tyrimas, esmę.

Teorine prasme giliau į identiteto sampratą pažiūrėjo ir šiam darbui reikšmingi buvo Lieff, Baker, Mori, Egan-Lee, Chin, Reeves (2012); Giddens (1991); Frėjutė-Rakauskienė, Marcinkevičius, Šliavaitė, Šutinienė (2013), Savickas (2011); Kraniauskienė (2004). Studentų akademinio identiteto formavimosi teoriniam pagrindimui atrasti autoriai: Henkel (1997), Marginson (2006), Billot (2010), Barnett (1990, 2013); Samalavičius (2005). Akademiųjų vertybių praktikavimui, kaip vienam iš sėkmingų akademinio identiteto raiškos būdų, buvo naudinga Poškienės (1998) disertacija, taip pat Winter, O'Donohue (2012) atradimai. Į patį studijavimą galima pažvelgti per edukacines ir mokymosi aplinkas, į kurių pažinimą didesnę aiškumą įnešė Jucevičienės ir jos doktorantų atlikti darbai (Jucevičienė, Stanikūnienė, 2001, 2017; Lipinskienė, 2001, Jucevičienė, 2007; 2008; Jucevičienė, et al., 2010). Šiuose darbuose aiškiai atskiriamos edukacinės aplinkos, taip pat potencialios mokymosi ir asmeninės mokymosi aplinkos.

Tyrimo objektas – neformalios fizinės edukacinės ir potencialios aplinkos ir jų susiformavimo veiksniai.

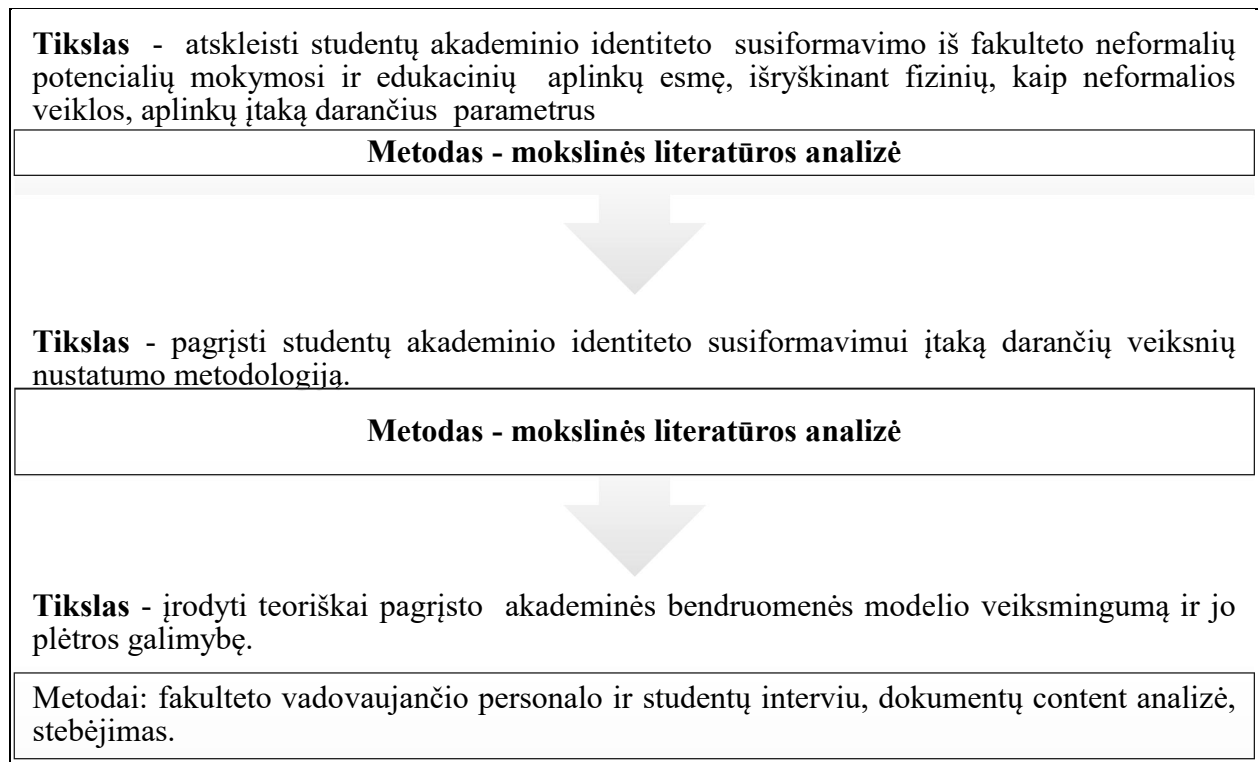
Tyrimo tikslas - atskleisti studentų akademinio identiteto susiformavimo neformaliose fizinėse fakulteto erdvėse parametrus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Teoriškai pagrįsti, kaip atrasti veiksniai daro įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi universiteto fakultete veikiančių neformaliųjų edukacinių ir potencialiųjų mokymosi aplinkų kontekste;
2. Pagrįsti akademinio identiteto aplinkų susiformavimo neformaliose fakulteto erdvėse veiksmų tyrimo metodologiją;
3. Empiriškai patikrinti fakulteto neformaliųjų fizinių erdvių parametrų (priemonių) įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi.

Tyrimo metodologija. Siekiant tyrimo validumo ir informacijos objektyvumo, atvejo tyrimui taikomas *trianguliacijos principas* – reikalinga informacija renkama iš keleto informacijos šaltelių, naudojant kelis skirtingus metodus.

Esminiai teorinio ir empirinio metodologiniai etapai pateikti 1 paveiksle.

1 pav. Teorinio ir empirinio tyrimo loginė schema

Nors šio magistro darbo teorinėje dalyje pagrįstas *Veiklos bendruomenės* modelis, tačiau empiriškai nustatant šio modelio veiksmingumą akcentuojamas studentų akademinio identiteto susiformavimui įtaką darančių parametru, esančių neformaliose fizinėse fakulteto erdvėse, tyrimas.

Teorinis darbo reikšmingumas. Šis magistro darbas prisidės prie edukacinių ir potencialių aplinkų teorinių aiškinimų, daugiausia dėmesio skiriant neformalių aplinkų, kaip fizinių erdvių poveikio akademinio identiteto formavimuisi. Kol kas nėra gausu mokslinių tekstų šia tematika, todėl darbo teorinė ir empirinė dalis reikšminga ne tik neformalių aplinkų, kaip fizinių erdvių, identifikavimui, bet ir jos parametru išskyrimui ir jų paaiškinimui, t.y. kokią vertybę, idėją jie gali komunikuoti, simbolizuoti.

Praktinis darbo reikšmingumas. Magistro darbo teorinės dalies rezultatai į praktiką iškelia akademinį vertybių svarbą ir reikšmę. Apie jas būtina kalbėti, jomis vadovautis, todėl tokie darbai prisideda prie vertybių patikavimo. Darbo empirinės dalies rezultatai parodo fakulteto esamą situaciją studentų ir administracijos požiūriais. Skirtingų pozicijų nuomonių analizė parodė fakulteto neformalių fizinių erdvių trūkumus. Atsižvelgiant į tai, galima teikti rekomendacijas fakulteto aplinkų tobulinimui.

Magistriniame tyrime taikyti šie tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizė.
- Atvejo studija (dokumentų analizė, stebėjimas, pusiau struktūruotas interviu).
- Gautų duomenų kriterinė analizė.

Darbo apimtis ir struktūra. Jį sudaro įvadas, trys skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Literatūrą sudaro 68 pozicijos. Darbo apimtis – 142 psl., 3 paveikslų, 5 lentelių, 31 priedai.

1. STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMĄSI VEIKIANČIŲ UNIVERSITETO NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOŠI APLINKŲ TEORINIS PAGRINDIMAS

1.1. Identiteto samprata

XX amžiaus pabaigoje identiteto problematika tapo viena iš pagrindinių socialinių mokslų temų, todėl šios sąvokos apibrėžimų, turinčių skirtingus akcentus, galima atrasti ne vieną. Prieš pradėdant analizuoti studentų akademinio identiteto sampratą, būtina apibrėžti pačią *identiteto* sąvoką, kuri gali būti interpretuojama įvairiai.

Identitetas įvairiose disciplinose (sociologijoje, socialinėje antropologijoje, psichologijoje, kt.) yra plačiai vartojamas terminas, tačiau toli gražu ne visuomet aiškiai apibrėžiamas jo turinys ir charakteristikos (Lieff, Baker, Mori, Egan-Lee, Chin, Reeves, 2012; Frėjutė-Rakauskienė, Marcinkevičius, Šliavaitė, Šutinienė, 2013). Mokslinėje literatūroje skiriamos kelios identiteto rūšys: profesinis, socialinis, etnis, politinis, religinis, psichologinis ir kultūrinis (Pruskus, 2013). Taip pat skiriamas ir kolektyvinis bei individualus, lyties, kartos, socialinės klasės ir kiti identitetai (Lawle, 2008, cit. Frėjutė-Rakauskienė, Marcinkevičius, Šliavaitė, Šutinienė, 2013, p. 21), todėl galima teigti, kad skirtingos identiteto sąvokos interpretacijos yra sąlygotos ir skirtingų filosofinių teorinių priėgų.

Fundamentalūs klausimai apie identiteto prigimtį ir būdingus jam bruožus, kuriems savo laiku darė įtaką vėlyvasis modernizmas, buvo pradėti kelti tik XX a. pabaigoje. Pokyčiai, atsiradę visuomeninėje erdvėje, sąlygojo egzistuojančių pagrindinių prielaidų ir teorijų kvestionavimą, kartu abejojant ir identiteto prigimtimi (Giddens, 1991). Dauguma teigė, kad sąlygos, leidžiančios kurtis stabiliam identitetui, nyko kartu su socialinių institucijų fragmentacija ir dislokacija, o Giddens'as (1991) identitetą apibūdino kaip „refleksiškai organizuotą projektą“, kuris pirmiausiai yra diriguojamas individo ar individo pasirinkimų, nepavaldžių vietinėms institucijoms. Jo pozicija mažai skyrėsi nuo tos, kurią vėliau pateikė postmodernizmo šalininkai. Jie teigė, kad stabili ir aiški identiteto samprata yra iliuzija, kurią sukuria „individo pasakojimas apie save“ (Hall, 1992). Postmodernizmas aukštino fragmentaciją, nestabilumą ir laikinumą. Šio laikotarpio žmogus ne tik kad nenorėjo stabilaus identiteto (pagrindinis postmodernistų tikslas buvo išvengti stagnacijos ir išlaikyti pasirinkimo laisvę), bet ir galėjo būti paveiktas priešingų savo paties identitetų, todėl galima teigti, kad žmogaus identitetas, arba dar kitaip vadinama tapatybė¹, gali būti kintanti ir **priklausoma nuo jį supančios aplinkos**.

---

¹ Tapatybės ir identiteto sąvokos šiame darbe vartojamos sinonimiškai

Identitetas taip pat gali būti asmeninis ir socialinis. *Asmens identitetas*, kaip socialiai išreikšto *savęs* dimensija, formuojasi sąveikoje tarp žmogaus ir socialinės aplinkos, nes kontekstas ne tik paskatina tam tikro identiteto pasireiškimą ir/ar atsiskleidimą, bet taip pat apibrėžia identiteto turinį bei elgesio pasekmes (Oyserman ir James, 2011, cit. Kovalčikienė, Bukšnytė-Marmienė, 2014, p. 66). Tai parodo, kad žmogus yra aplinkos dalis, kuriai daro įtaką kiti aplinkos elementai. Identitetas pats savaime kaip toks neegzistuoja. Tai - kintanti, besivystanti žmogaus asmenybės dimensija, o šią kaitą skatina aplinka. **Šio darbo kontekste yra aktualios abi šios identiteto rūšys, nes tiek pats asmuo, tiek jį supanti aplinka, (vadinamasis kontekstas), yra labai svarbūs formuojant identitetą (asmens tapatybę).**

Paprastai daroma prielaida, kad identitetas sujungia tai, ką žmogus priskiria sau, laiko savu [aš] ir tai, ką žmogus nuo savęs atskiria, laiko svetimu sau [kita] (pvz., Kroger, 1989, cit. Legkauskas, 2000, p.63). Pasak Legkausko (2000), „identiteto samprata yra iš esmės dinaminė sąvoka, paneigianti „individo“ ir „grupės/visuomenės“ atskyrimo ir supriešinimo galimybę, tačiau kartu paneigianti ir jų sutapatavimo galimybę“ (p. 62). Identitetas apima tai, ką „žmonės galvoja apie save, atsižvelgiant į socialinius vaidmenis“ (Savickas, 2011, p. 17), taip pat „individo savęs supratimą“, „patirties interpretavimą“, „savęs reprezentaciją“ bei to pačio individo norą būti tinkamai įvertintu ir pripažintu plačiosios visuomenės (Gee, 2001). Suvokiant identitetą, kaip savojo Aš atskyrimą nuo kitų, galima kalbėti ir apie *socialinio identiteto* sąvoką.

Remiantis Kraniauskiene (2004), *socialinis identitetas* dažniausiai apibrėžiamas kaip bendrinė sąvoka. Tai – žmonių, kaip socialinių būtybių, charakteristika ar savybė, t.y. kiekvieno asmens supratimas, kas yra jis ir kas yra kiti. „Identiteto“ terminas turi kategorizuojančią prasmę. *Oxfordo Sociologijos žodynas* šią sąvoką kildina iš lotyniškos šaknies *idem* (tas pats), įvardijančios tapatumą bei tęstinumą (Dictionary of Sociology, 1998, cit. Kraniauskienė, 2004, p. 40). Taigi socialinis identitetas atskiria žmones vienus nuo kitų, formuoja unikalias asmenybes bei yra tarsi savotiška „sąlyga“ žmogui toliau tobulėti, brandinti savąjį „aš“ socialinėje sąveikoje su kitais.

Oxfordo Anglų kalbos žodynas skiria dvi žodžio reikšmes. Pirmiausia tai yra absoliučios tapatybės sąvoka, reiškianti „*tai tapatu tam*“. Antra, ji yra atskirumo, išskirtinumo samprata, apibūdinanti nuoseklumą, pastovumą ir tęstinumą laike. Socialinio identiteto teoretiko, britų sociologo Jenkins'o teigimu, tapatumo idėją reikėtų svarstyti šių dviejų skirtingų perspektyvų požiūriu, o pati identiteto sąvoka vienu metu įtvirtina du galimus lyginamuosius santykius tarp žmonių ar daiktų – panašumą ir skirtumą (Jenkin, 1996, p. 4, cit. Kraniauskienė, 2004, p. 40). Kitaip tariant, žmogaus identitetas tampa įrankiu, įgalinančiu parodyti, kiek jis panašus ir kiek jis skiriasi nuo kitų.

Šiuolaikiniai identiteto tyrinėtojai paprastai vadovaujasi viena pamatine prielaida, jog **socialinės tapatybės turinys yra socialinės sąveikos rezultatas**. Jis visuomet yra susitarimo padarinys, konvencijų ir inovacijų medžiaga, kuri iš dalies bendrai priimta ir suderėta (Jenkins, 1996, cit.

Kraniauskienė, 2004, p. 40). Taigi neatsiejama identiteto koncepcijos dalis yra *identifikacijos* sąvoka, žyminti aktyvųjį šio reiškinių pradą. **Identitetas nėra „tiesiog čia“, jis turi būti nuolatos nustatomas.** Identitetas yra socialiai įgyjamas, socialiai išsaugomas ir socialiai pertvarkomas (Berger, 1995, cit. Kraniauskienė, 2004, p. 40). Iš to, kas pasakyta, galima teigti, kad identitetas yra nuolatos konstruojamas sąveikoje su aplinkos elementais, kurie galiausiai yra sujungiami į vieną visumą.

Pasak Pruskaus (2013), identiteto siekis yra būdingas kiekvienam žmogui, nes kiekvienas nori suvokti, kas esąs, ir nustatyti savo santykį su kitais žmonėmis. Kad jį įgytų, jis privalo savanoriškai priimti bendruomenėje egzistuojančius savivokos, elgsenos, vertybių ir bendravimo su kitais žmonėmis elementus.

Iš to, kas pasakyta, galima teigti, kad identitetas - tai asmenybės savivoka, išskiriant save santykyje su aplinkos elementais bei suvokiant santykius/ryšius tarp atskirų socialinės sistemos veikėjų. „Aš turiu identitetą“ - kitais žodžiais tariant - „aš žinau, kas esu“. Identitetas gali būti asmeninis ir socialinis. Asmeninis – tai savęs, kaip individualaus veikėjo, turinčio savimonę, savivoką ir jausmus, suvokimas. Socialinis – tai asmens, kaip visumos (sociumo) dalies, suvokimas.

Kiekvieno individo gyvenime reikšmingą vietą jo socialinio identiteto formavimuisi turi aplinka bei įvairios socialinės sistemos, tarp jų – švietimo institucijos. Kalbant apie akademinį identitetą, jo formavimąsi reikia sieti su universitetu.

1.2. Akademinio identiteto esmė

Pagrindiniu diskusijų apie *akademinį identitetą* objektu tampa ne konkreti akademinio darbo kokybė (Clark, 1987), o žmogus ir jo vaidmuo akademiniam kontekste.

Sąvoka *akademinis identitetas* aukštojo mokslo sektoriuje neretai aptariama kaip jau nustatytas ir žinomas dalykas (Henkel, 1997, Marginson, 2006, Billot, 2010). Deja, apibrėžiant akademinį identitetą trūksta tikslumo. Siekiant šios sąvokos aiškumo, pirmiausia reikia gilintis, *kieno* tai identitetas, nes pati sąvoka „akademinis“ gali reikšti ir akademinį požiūrį, akademinį turinį, akademinę bendruomenę ir kt. Tiesa, terminas „akademinis identitetas“ sufleruoja, jog tai *subjekto(y)* identitetas. Kadangi **universiteto, kaip institucijos, esminis požymis yra akademinė bendruomenė** (Barnett, 1990), tai natūralu, jog akademinis identitetas ir turi būti siejamas su akademinė bendruomene.

Akademinė bendruomenė - tai dėstytojų ir studentų bendruomenė. Reikšminga prisiminti XX a. filosofą K. Jaspers'ą, su kurio vardu siejama pokarinio Vakarų universiteto ir aukštojo mokslo filosofija (Samalavičius, 2005, p. 7). Remdamasis K.Jaspersu, Samalavičius (2005) pabrėžė, jog visavertei universiteto egzistencijai būtini trys dalykai: pirma - profesinis lavinimas (tai bruožas viduramžių universitetų, rengusių kunigus, gydytojus ir teisininkus; šiais laikais šių ir kelių kitų profesijų akcentavimas išlieka, tačiau universitetai labiau linkę teikti aukšto lygio išsilavinimą konkrečioje

mokslo kryptyje, o jį įgijęs asmuo pats renkasi darbo pobūdį ir jį geba keisti kelis kartus per savo gyvenimą); antra - holistinis žmogaus ugdymas; trečia - mokslo tyrimai, kadangi universitetas yra ir profesinė mokykla, ir kultūros centras, ir kartu tyrimų institutas. Universitetas išsigimsta, jei jis tampa tik specializuotų mokyklų sancaupa, šalia kurios jis toleruoja vadinamąjį „bendrąjį lavinimą“. Mokslo priklausomybė nuo santykio su visuma. Atskiros disciplinos praranda prasmę, jei jos atskiriamos nuo santykio su visa žinią. Tai reiškia, jog universitete, kitaip nei siauro profilio specialistus rengiančiose aukštosiose mokyklose, susiduria ir sąveikauja visos jame kultivuojamos disciplinos, o jų tarpusavio santykiai stimuliuoja universiteto narius siekti studijų vienovės (Samalavičius, 2005, p. 8).

Šiais laikais visuomenės diskutuoja apie savo santykį su universitetu, žvelgdamos į jį kaip į paslaugas teikiančią instituciją. Taip susiformavo *paslaugų, verslumo* universiteto koncepcijos (Barnett, 2013). Taigi akademinė bendruomenė ir jos identitetai kyla nemaži iššūkiai, veikiant universiteto komercializacijos idėjoms ir jas lydintiems specializacijos, departamentalizacijos / biurokratizacijos tendencijoms.

Akademinis identitetas yra ypač svarbu, nes ir bendruomenė, ir kiekvienas jos narys šiame kontekste turi įprasminti savo veiklą. Vadinasi, **siekiant akademinio identiteto, būtina sąlyga – bendrų tikslų bei uždavinių nustatymas ir aiškus vertybinių prioritetų suformulavimas**. Suvokiant tai, kad akademinis identitetas reiškiasi per universiteto žmones, t.y. dėstytojus ir studentus, galima teigti, kad akademinis identitetas pirmiausia reiškia ir *dėstytojų, ir studentų tapatinimąsi su akademinė bendruomene*.

Universiteto idealų patraukti dėstytojai ir studentai studijų laikotarpiu nėra paprasti individai; jie visi kartu sudaro vadinamas *akademinės bendrijas*, kuriose egzistuoja dėstytojai ir studentai, vieningai pasišventę mokslui. Pasak Kačerausko (2015), „*Akademinė bendrija* yra socialinė aplinka individui, jam (jai) ieškant savo tapatumo, neatskiriamo nuo egzistencinių siekių“ (*ibid*, p. 7). Atsižvelgiant į šią mokslininko mintį ir bendrąjį socialinio identiteto apibrėžimą (žr. baigiamojo darbo 4 p.), galima teigti, **jog akademinis identitetas susijęs su identifikavimu su akademinė bendruomene, jos gyvenimo ir veiklos būdu, kultūra**.

Visų pirma, ir dėstytojams, ir studentams akademinis identitetas turi bendrai reikšti universiteto esmę – identifikavimąsi su jo vertybėmis. Pasak Poškienės (1998), „vertybė“ gali turėti labai plačią ir labai siaurą prasmę: noras, troškimas, malonumas, potraukis, moralinis įsipareigojimas, pomėgis, pareiga, idealas ir daug kitų pasirinkimo atvejų, kai kažkam yra suteikiama pirmenybė. Akademinėmis vertybėmis grindžiami visi universitetinio gyvenimo aspektai (Winter, O'Donohue, 2012, p. 565).

Tam, kad suvoktume akademinės bendruomenės prasmę ir esmę, reikia išanalizuoti, koks yra universiteto tikslas ir kokios vertybės. *Universiteto pagrindiniai tikslai* – mokslo žinių kūrimas, žinių sklaidimas ir jaunimo ugdymas.

Mokslinė veikla yra universiteto požymis, ne tik skiriantis jį nuo kitų institucijų, bet ir pareikalaujantis didelio akademinės bendruomenės atsidavimo. Todėl *mokslinė veikla* jau pati savaime yra vertybė, tiesa, vienijanti ir kitas svarbias universiteto vertybes: *kritinį mąstymą, susietą su pajauta, jog esame nuolatiname kelyje į tiesą; pagarbą kito nuomonei, tiesos paieškos preciziškumą, teisingumą, akademinę laisvę, toleranciją, kūrybiškumą* (Barnett, 2011). Šie universiteto vertybiniai postulatai apibūdina universitetą kaip demokratiniais principais grindžiamą mokslo žinių erdvę. Pasak Kraujutaitytės (2002), demokratiškas aukštasis mokslas siejamas su akademinės bendruomenės ir jos narių *autonomija, aukšta akademinė kultūra, atvirumu*.

Akademinės bendruomenės priimtoms vertybės reiškia gilų suvokimą, kas yra laikoma vertinga veikla universitete, kuri formuoja akademinės bendruomenės elgesį bei identitetą dabar ir ateityje. Vertybės, susijusios su akademinės bendrijos nariais (dėstytojais ir studentais), jų teisėmis, pareigomis bei veikla aukštajame moksle, vienokiu ar kitokiu būdu padeda bendrijos nariams veikti ar siekti savo tikslų institucijos viduje. Jos yra siejamos su edukaciniu procesu, vykstančiu kiekvienoje aukštojoje mokykloje – tai mokslinė veikla, racionalumas, diskusijų bei nuomonių laisvė (Poškienė, 1998, p. 29). Kitaip tariant, per bendrą veiklą vertybių pagrindu tiek studentai, tiek dėstytojai gauna asmeninę naudą, kartu kurdami bendrą gėrį. Šia prasme ypač svarbi vertybė - *mokslo ir studijų vienovė*. Mokslo veiklos ir studijų vienovę universitetuose užtikrina dėstytojų ir studentų dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ir eksperimentinėje (socialinėje, kultūrinėje) plėtroje (meno veikloje). Kitaip tariant, studijos neatskiriamos nuo tyrimo ir klausinėjimo.

Paritetiniai santykiai, kitaip tariant, lygiavertis studentų ir dėstytojų bendravimas, taip pat gali būti priskirtas prie akademinė vertybių (Poškienė, 1998, p. 53). Paritetinius santykius ypač akcentavo Vilhelmas von Humboldtas (cit. Kraujutaitytė, 2002) kaip neišvengiamą mokslo ir studijų vienovės principo realizavimo sąlygą.

Tiesa, reikia pastebėti, kad nors ir dėstytojų, ir studentų akademinis identitetas remiasi bendromis esminėmis akademinėmis vertybėmis, tačiau turi ir tam tikrų savitumų. Pirmiausia, skiriasi dėstytojo ir studento vaidmenys bei nuolatinumo / laikinumo santykis.

Dėstytojų akademinis identitetas vertybių raiškos kontekste

Dėstytojas – tai universitete dirbantis profesionalas, kuris sietinas ne tik su aukšta darbo kokybe, bet ir veiklos autonomija, kurią toks profesionalumas suteikia. Tokie specialistai gali apibrėžti savo kolektyvinę veiklą bei kontroliuoti jos ribas (Kreber, 2000; Henkel, 1997, p. 216-217; Williams, 2008).

Kitas dėstytojo akademinio identiteto parametras galėtų būti *socialinis vaidmuo*, kurį sau priskiria akademinės bendruomenės narys. Šiame kontekste ir atsiranda *profesinio identiteto sąvoka*. Apskritai kalbant, profesiją galima interpretuoti kaip užsiėmimą, kuriuo nariai kontroliuoja savo darbą. *Profesinis identitetas* – psichosocialinis konstruktas. Iš asmens pusės, profesinis identitetas apima savęs, kaip tam

tikros profesijos atstovo, suvokimą, mintis ir jausmus savęs atžvilgiu (Kovalčikienė, Bukšnytė-Marmienė, 2014, p. 66). Antra vertus, *profesinis identitetas* apima žinojimą apie savo priklausymą atitinkamo profesinio vaidmens turėtojų grupei, tos grupės vertinimą bei jausmus jos atžvilgiu (p. 66). Taigi akademinis identitetas yra dviejų identitetų - socialinio ir individualaus – santykis. Socialiai išreikšto *savęs* dimensija yra susijusi su socialinio vaidmens sąvoka, būtent, suvokiant savo vaidmenį visuomenėje bei darbo aplinkoje, jį gretinant ir lyginant su kitų vaidmenimis. Tapimas visaverčiu mokslinės bendruomenės nariu priklauso ir nuo to, kaip asmuo įsisavina savosios mokslinės bendruomenės mokslinio tyrimo objekto specializacijos profesinį žodyną ir kiek jis yra lojalus šios mokslinės bendruomenės ideologijai bei kultūrai (Rastauskienė, Kardelis, Šeščilienė, 2009, p. 151). Vėlgi, apibrėžiant *profesinį identitetą* per akademinės bendrijos perspektyvą, paprasčiausiai galima pasakyti, jog dėstytojo akademinis identitetas tuo pačiu yra ir jo profesinis identitetas. Vaidmens, šiuo atveju profesinio *savęs* suvokimo, dimensija prisideda prie *akademinio identiteto* formavimo ir jo suvokimo.

Natūralu, kad universitete dirbantys dėstytojai ir mokslininkai yra aukšto lygio profesionalai, todėl turi *akademinę laisvę* atsakingai reikšti savo mintis, pasirinkti tyrimų tematiką, spręsti kaip dėstyti ir pan. (Kraujutaitytė, 2002, p. 35). Dėstytojų ir mokslininkų organizacija, t.y. akademinė bendruomenė, turi *autonomiją* – savivaldos teisę, kuri neretai apibrėžiama pagrindiniuose valstybių teisiniuose dokumentuose (pvz., Lietuvoje tai apibrėžta LR Konstitucijoje).

Universiteto savivalda tiesiogiai siejama su žinių kūrimu ir tam sąlygų sudarymu. Taip pat akademiniam kontekste autonomija yra apibūdinama kaip laisvė aktyviai teikti žinias (Akerlind, Kayrooz, 2003). Tokia autonomija yra ir pagrindinė akademinę discipliną apibūdinanti charakteristika (Becher, 1989, p. 23; Brennan ir Shah, 2000). Disciplinos tradiciškai yra pagrindiniai akademinio darbo „organizaciniai komponentai“, apibrėžiantys ne tik žinių, turinčių savo objektą, sandaugą, bet ir tyrimų institucinius bei organizacinius aspektus (Becher, 1989, p. 19).

Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, aišku, kad dėstytojo / mokslininko *akademiniam identitetui* įtaką daro įvairūs veiksniai: dėstytojo buvimas universitete, kaip akademinėje bendruomenėje, ir su tuo susieti jo veiklos ypatumai, taip pat jo buvimas mokslo disciplinos akademinėje bendruomenėje. Pastaroji, viena prasme, yra universiteto akademinės bendruomenės struktūrinė dalis, bet, antra vertus, yra ir šalies bei tarptautinio mokslo disciplinos akademinės bendruomenės sudedamoji dalis. Taigi dėstytojo akademinis identitetas yra sąlygojamas ne tik universiteto viduje veikiančių veiksnių, bet ir mokslo disciplinos teikiamų tarptautinių galimybių. Vadinasi, būtų per siaura manyti, kad universitetas akademinį identitetą sąlygoja tik kaip konkreti institucija. Universitetas yra istorinis reiškinys, kuriam Europoje jau beveik tūkstantis metų (Barnett, 2013). Įgijęs tam tikrus pokyčius savo raidoje, visgi jis išlaikė esmines vertybes, tarp jų – ir akademinės bendruomenės esmę.

Viena iš tokių esminių vertybių, sąlygojančių dėstytojo edukacinę veiklą universitete, yra *liberalusis ugdymas*, kuriuo siekiama įprasminti studento laisvės būtinumą, nes individas turi išmokti atsakingai elgtis su savo ir kitų laisve. Dėstytojai, sudarydami sąlygas demokratiškumui, kuria laisvą idėjų aplinką, intelektualią atmosferą, būtiną studijų veiklai. Ši vertybė labiau akcentuojama dėstytojų, o studentams jie turi įdiegti plačių žinių, išprusimo siekį bei tyrinėjimą kaip vertybes (Evans, 2009).

Studentų akademinis identitetas vertybių raiškos kontekste

Studentai dažniausiai yra tik tam tikrą laiką tiesiogiai veikiami akademinės aplinkos – tol, kol studijuoja universitete. Dėstytojai, kaip įprasta, būdami nuolatiniai akademinės bendruomenės nariai, turi turėti ypač išreikštas akademinės vertybes, kad jos sudarytų įtaigią aplinką ne tik jiems patiems glaudžiai veikti, bet ir įgalintų studentus per gana trumpą laiką šių vertybių pagrindu formuoti akademinį identitetą. Taigi ir dėstytojams, ir studentams akademinės vertybės (**mokslinė veikla, kritinis mąstymas, susietas su pajauta, jog esame nuolatiniam kelyje į tiesą; pagarba kito nuomonei, tiesos paieškos preciziškumas, teisingumas, akademinė laisvė, tolerancija, kūrybiškumas, autonomija, aukšta akademinė kultūra, atvirumas, mokslo ir studijų vienovė, paritetiniai santykiai**) yra bendros, tačiau jiems, kaip akademinės bendruomenės nariams, šios vertybės gali sąlygoti tam tikra prasme skirtingą akademinį identitetą.

Akcentuodami liberalųjį ugdymą, dėstytojai ugdo studentų *platų išsilavinimą, išprusimą, pagarbą žinioms*; visa tai laikui bėgant tampa jauno universitetinio žmogaus vertybe, neatsiejama nuo kitos vertybės – *kritinio mąstymo*, skatinančio nuolat klausinėti ir tobulėti bei tobulinti.

Studentų liberalusis ugdymas(is) yra nukreiptas į vieną iš pagrindinių aukštojo mokslo uždavinių – ugdyti integralią asmenybę. Tam lemiamos reikšmės turi dėstytojo asmenybė, jo profesionalumas ir kompetencija. Todėl *studento ir dėstytojo paritetinė sąveika* kaip bendradarbiavimas yra ne tik vienas iš Vilhelm von Humboldt (1980) suformuluotų aukštojo mokslo principų, bet ir svarbi vertybė. Studentui ši vertybė reiškia, kad į kiekvieną susitikimą su dėstytoju jis / ji turi ateiti pasirengęs dalykine prasme (Poškienė, 1998, p. 53).

Akademinė laisvė. Studentams tai – *atsakinga galimybė* studijuoti, pasirenkant studijų programą, pagal galimybes – modulius bei kitą studijų veiklą. Studentai, būdami akademinės bendruomenės nariais, turi būti įgalinti laisvai reikšti savo nuomonę, turi turėti požiūrį į nagrinėjamą klausimą ar problemą (Humboldt, 1980; Barnett, 1990). Kaip teigia Paškus (1992), laisvė reiškia du dalykus: pirma, - būti laisvam nuo bet kokių suvaržymų, antra, pripažinti egzistuojančias vertybes. *Studentams tai - pareiga sąmoningai mokytis*.

Howard (2003) *studento akademinį identitetą* apibūdina kaip platesnės (globalios) autokoncepcijos dimensiją, kuri akademinį pasiekimų motyvacijoje vaidina esminį vaidmenį. *Akademinis identitetas* yra lygmuo, kuriuo besimokančiojo akademinė veikla ir jos rezultatai bei su ja

susiję lūkesčiai įtakoja jo bendrą savivertę. Osborne (1997) nuomone, *studento akademinis identitetas* reiškiasi asmens pasiryžimu mokytis atsakingai, noru stengtis bei skirti pakankamai laiko studijoms, mokymosi svarbos suvokimu ir jo kokybės siekimu, saviraiškos galimybių paieška, pozityviu požiūriu į žinių ir gebėjimų vertinimą.

Studento akademinį identitetą formuoja savęs, kaip būsimo specialisto, savo profesijos atstovo, suvokimas. Svarbu tai, kad universiteto (kaip ir kiekvienos kitos švietimo institucijos) paskirtis - padėti įgyti, išplėtoti žinias, gebėjimus, kompetenciją (Jucevičienė, 2010, p. 37).

Tačiau profesinis vaidmens suvokimas nėra reikšmingiausias akademinio identiteto kūrimo veiksnys. Taip yra todėl, kad specialybės ir profesijos įgijimas nėra akcentuojama tarp visų universiteto tikslų kaip svarbiausias dalykas, nes, visų pirma, yra siekiama, kad studentai, įgydami platų išsilavinimą, ugdytų savo kritinį mąstymą, tyrėjo gebėjimus, sugebėtų kritiškai vertinti reiškinius bei turėtų savo nuomonę. Remiantis J.H.Newman idėjomis, galima teigti, kad *universiteto paskirtis* – suteikti platų liberalųjį išsilavinimą, perteikti žinias asmenybei ir visuomenei. Ugdymo procesą J. H. Newman interpretavo kaip „nuolatinį kilimą aukštyn – žmogus įveikia daug mentalinių pakopų, akumuliuodamas žinias ir protu koreguodamas savo ankstesnę patirtį“ (cit. Meškauskienė, 2016, p. 78).

Apibendrinant visa tai, kas pasakyta, galima teigti:

- *Akademinis identitetas – tai dėstytojų ir studentų tapatinimasis su akademinė bendruomene.*
- *Dėstytojo akademinis identitetas, tuo pačiu būdamas ir profesiniu identitetu, išreiškia jo, kaip asmens, profesinio vaidmens ypatumus santykyje su akademinė bendruomene ir jos vertybėmis.*
- *Studento akademinis identitetas – tai jo autokonceptijos dimensija, susieta tapatinimusi su akademinė bendruomene bei savo, kaip studento, vaidmeniu universiteto vertybių kontekste.*
- *Dėstytojai ir studentai, tapatindamiesi su akademinė bendruomene, priima šias vertybes:*
  1. *Akademinę bendruomenę, kaip dėstytojų ir studentų sąjungą.*
  2. *Universiteto autonomiją.*
  3. *Mokslinę veiklą ir objektyvių žinių paiešką, kaip nuolatinį kelią į tiesą.*
  4. *Dėstytojų ir studentų paritetinius santykius.*
  5. *Mokslo ir studijų vienovę.*
  6. *Akademinę laisvę.*
  7. *Liberalųjį ugdymą (kaip dėstytojo vertybę) ir platų išsilavinimą / išprusimą (kaip studento vertybę).*
  8. *Kritinį mąstymą.*

Šios vertybės, įgydamos kiek skirtingą reikšmę dėstytojams ir studentams, yra jų akademinio identiteto raiškos parametrai, susiję tarpusavyje.

Studentams šios vertybės jų asmeninio ir socialinio identiteto vienovės prasme įgyja šią reikšmę:

1. Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.

Man svarbu, kad:

„esu akademinės bendruomenės – kaip dėstytojų ir studentų bendrijos – narys“;

„esu savo universiteto bendruomenės (dėstytojų ir studentų) narys“;

„esu savo pasirinktos studijų krypties / programos akademinės bendruomenės (dėstytojų ir studentų bendrijos) narys“;

„esu savo pasirinktos mokslo disciplinos (vyraujančios studijų programoje) akademinės bendruomenės (dėstytojų ir studentų bendrijos) narys“.

2. Universiteto autonomija.

Man svarbu, kad:

„mes, akademinės bendruomenės žmonės, patys atsakome už savo universitetą, nes turime savivaldą, o ji suteikia tam tikrą vidinio saugumo jausmą“.

3. Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.

Man svarbu, kad:

„universitetas ir jo akademinė bendruomenė turi išskirtinę misiją – mokslo žinių kūrimą – man tai pasitempti reikalaujanti veikla“;

„mokslinė veikla – tai nuolatinis nerimas, suvokiant, kad mokslo tiesos paieška – mūsų misija, tačiau prie šios tiesos artėjant, ji vis, kaip horizontas, tolsta. Kitaip tariant, aš ir mes visi, akademinės bendruomenės nariai, esame tik nuolatiniame kelyje į tiesą (kas vakar atrodė tiesa, šiandien – jau taisytinis dalykas...).

4. Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.

Man svarbu, kad:

„studijuodami mes atliekame savarankiškus darbus, kurių dalis – tiriamieji darbai. Jų rezultatas – sukurtos mokslo žinios. Jas kuriame drauge – studentas ir dėstytojas – bendradarbiaudami. Taip, dėstytojas žino daugiau, tačiau aš mūsų susitikimui stengiuosi pasiruošti, kad taip pat galėčiau generuoti idėjas – tik šitaip mes su dėstytoju galime pasijausti bendradarbiai. Tada susiklosto ir bendradarbiavimo santykiai“.

5. Mokslo ir studijų vienovė.

Man svarbu, kad:

„sunku atskirti, kur studijos, o kur mokslinis darbas – studijose ir kuriame mokslo žinias, o studijuodami panaudojame ir kitų jau sukurtas mokslo žinias. Ypatingas jausmas studijuojant universitete yra tai, kad gauni ne tik klasikinėmis tapusias, bet ir pačias naujausias žinias ir netgi dalyvauji jas kuriant“.

6. Akademinę laisvę.

Man svarbu, kad:

„ypatingą vertę man suteikia akademinės laisvės pajauta, tai, kad man leidžiama pasirinkti modulius, jų įsisavinimo metodus, kai kada – savarankiško darbo temas, netgi baigiamojo darbo temą ir pan. (aišku, derinant su dėstytoju). Tačiau šią laisvę aš sieju su pareiga mokytis kiek įstengiu, atsakingai atlikti tyrimus ir gauti patikimus rezultatus“.

7. Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas / išprusimas.

Man svarbu, kad:

„galėčiau priimti atsakingus sprendimus dabar ir ateityje, būti ne tik išsilavinęs savo mokslo kryptyje, bet ir visapusiškai išprusęs, todėl naudojuosiu man universiteto suteikiamomis plataus lavinimosi galimybėmis“.

8. Kritinis mąstymas.

Man svarbu, kad:

„kitų akademinės bendruomenės ir, apskritai, žmonių išsakomų idėjų, taip kaip ir savo idėjų, atžvilgiu esu nusiteikęs teigiamai, tačiau šis nusiteikimas tuo pačiu reiškia, kad jas priimdamas galvoju, kaip toliau jas tobulinti“.

1.3. Studentų akademinio identiteto formavimasis

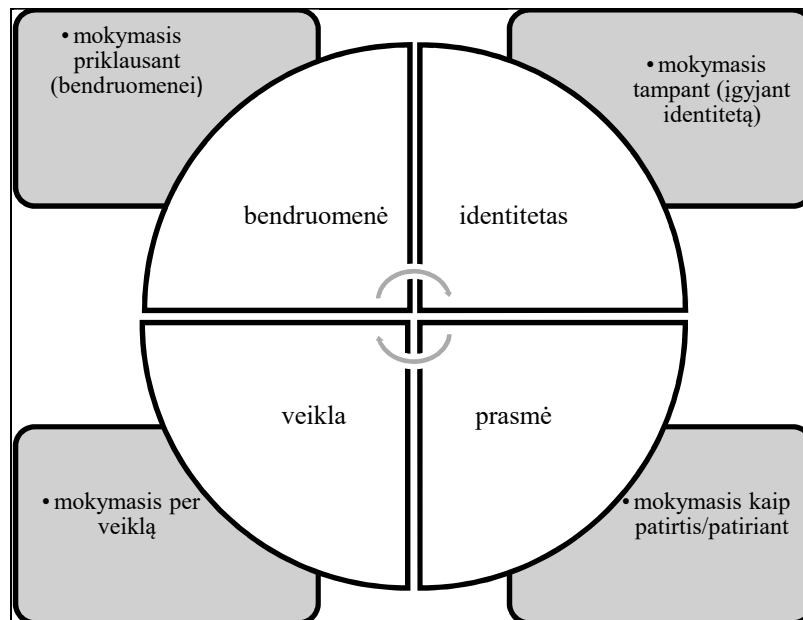
Studentų akademinis identitetas formuojasi jiems praktikuojant studijų veiklą akademinėje bendruomenėje, kurią tuo pačiu galima laikyti ir veiklos bendruomene. Veiklos bendruomenės teoriją yra sukūręs Wenger, (2001) (žr. 1 pav.). Anot jo (*ibid*), veiklos bendruomenė yra žmonių grupė, kuri dalinasi bendru interesu arba prieraišumu tam, ką daro, o reguliari šios grupės narių tarpusavio sąveika jiems padeda mokytis vienas iš kito, padeda tai, ką daro, atlikti geriau.

Paprastai veiklos bendruomenė apibūdinama šiais požymiais:

1. Bendras interesų laukas: bendruomenės narių identitetas yra sąlygotas bendro interesų lauko, todėl narystė įpareigoja bendrai veiklai šiame lauke bei bendrai kompetencijai, kuri išskiria šiuos narius iš kitų žmonių. Šitaip išreiškiama narystė kaip priklausymas bendruomenei.

2. Bendruomenė: realizuodami savo interesą šiame lauke nariai įsitraukia į bendrą veiklą ir diskusijas, padeda vieni kitiems, dalijasi informacija. Jie kuria santykius, kurie juos įgalina mokytis vienas iš kito bei rūpintis vienas kitu, kitaip tariant, kiekvienas narys identifikuojasi su šia bendruomene.

3. Veikla: ši bendruomenė ne tik turi bendrus interesus ir tikslus, bet ir bendros veiklos patirtį. Jie dalijasi bendrais ištekliais: problemų sprendimo keliais ir būdais, įrankiais, pasakojimais, atsiminimais, kitaip tariant, – bendra praktika kaip kolektyvinės žinios. Be abejo, užtrunka laiko, kol tai pasiekama mokantis vienas iš kito.

2 pav. Veiklos bendruomenės modelis (Wenger, 2001)

Universiteto akademinę bendruomenę sudaro dėstytojai ir studentai. Svarbu, kad jie žinotų apie savo priklausymą šiai bendruomenei.

Dėstytojų atveju ši problema, taip pat jų identifikavimasis su bendruomene, bendra veikla ir jos patirties įgijimas sprendžiami vadybiniais veiksmais, nes dėstytojai turi įsitraukti į universiteto veiklą kaip šios organizacijos nariai (tai yra profesionalo darbo organizacijoje sąlyga).

Tuo tarpu studentų įsitraukimas į akademinę bendruomenę yra edukacinis uždavinys, todėl turi būti sprendžiamas edukacinėmis priemonėmis. Šiame baigiamajame darbe apsiribosime tik neformalaus ugdymo (tiesiogiai nesusieto su studijų programa) įrankiais.

Remiantis Wenger (2001), studentų įsitraukimo į akademinę bendruomenę, kaip veiklos bendruomenę, uždaviniai yra šie:

1. Padėti studentams pasijusti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais.
2. Padėti užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais.
3. Padėti įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą.
4. Įtraukti į bendrą akademinę vertybių praktikavimą.
5. Padėti įgyti bendrą patirtį.

Atsižvelgiant į šio baigiamojo darbo tikslą, šių uždavinių sprendimas apribojamas tik neformaliojo ugdymu.

1 uždavinys: Padėti studentams pasijusti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais.

Visų pirma, reikia suvokti, kad universiteto ir studento tikslai turi bendrą kryptį, bet tam tikra prasme kažkiek ir skiriasi. Universiteto tikslas yra padėti žmogui studijuoti, įgyti laipsnį, gauti išsilavinimą. Studento tikslas - visa tai realizuoti. Šiai realizacijai būtinas apibūtinantis susitarimas, siekiant subendrinti interesus ir tikslus.

Tokie subendrinimo veiksmai turi prasidėti jau nuo rugsėjo 1 d. šventės. Rugsėjo 1-oji - ir pirmo kurso studentams, ir esamai universiteto bendruomenei yra labai reikšminga diena. Žinoma, pirmo kurso studentus ir senbuvius universitete jau jungia vienas tikslas – vienodas apsisprendimas studijuoti aukštojoje mokykloje. Tačiau pirmo kurso studentai dar nesuvokia, kokios yra aukštojo mokslo vertybės, universiteto misija visuomenėje. Todėl pirmas susitikimas su Universitetu yra itin reikšmingas, nes nuo tos dienos prasideda studento akademinio identiteto formavimasis. Jie turės galimybę tapti ne tik šios reikšmingos švietimo institucijos nariais, bet ir perimti / pasisemti mokslinės patirties iš akademinės bendruomenės senbuvų (Wenger, 2001), įsitraukdami į akademinę bendruomenę. Būtent per rugsėjo 1-osios šventę galima parodyti universiteto ***iškilumą, mokslo ir žinių reikšmę***. Visa tai reikia perteikti I kurso studentams, kad jie pasijaustų taip pat didžiais ir svarbiais, jog gali studijuoti universitete. Rugsėjo 1-ąją universiteto akademinės bendruomenės nariai, ypatingai užimantys vadovaujančias pozicijas, privalo pasakoti, kas yra universitetas, kokie jo tikslai. Studentas turi pajusti, kad tampa ne tik šios institucijos dalimi, bet kartu praktikuoti akademinę tradiciją, leidžiančią pasijusti pasaulinės istorinės akademinės bendruomenės, greitai švėšiančios 1000 metų, bei savo šalies universiteto akademinės bendruomenės nariais. Rektoriaus, fakultetų vadovų kalba (leksika) vėlgi turi būti tinkama, atspindinti universiteto iškilumą. Turi būti įtaigiai naudojami simboliai, reiškiantys istorinį tęstinumą ir universiteto, kaip mokslo ir studijų institucijos, unikalumą. Tai universiteto vėliava su herbu, fakultetų vėliavos, mantijos Tokia pati dvasia turi lydėti studentą fakulteto rugsėjo 1-osios šventėje, taip pat ir kitomis dienomis universitete, susipažįstant su atsakingais už konkrečią studijų programą padaliniais, jų

vadovais, dėstytojais ir mentoriais. Ypač svarbu, kad dėstytojai jau pirmomis dienomis duotų pajusti mokslo ir studijų integracijos bei akademinės bendruomenės glaudumo svarbą. Studentas jau pirmąją savaitę universitete turi pajusti esminį skirtumą tarp universiteto ir įprastos mokyklos. Patartina, kad didžiojo vokiečių švietimo reformatoriaus Vilhelm von Humboldt „sparnuotuoju“ tapusį posakį („*Jeigu mokytojas mokykloje yra dėl mokinių, tai universitete dėstytojas nėra dėl studento: abu – ir dėstytojas, ir studentas - yra dėl mokslo*“) studentai išgirstų iš dėstytojų jau pirmomis studijų dienomis ir suprastų, kad abu – dėstytojas ir studentas - turi dirbti ranka rankon, nes abu turi kurti mokslo žinias, nors jų kasdieniniai vaidmenys ir skirtingi. Universiteto vertybės – autonomija, akademinė laisvė – sąlygoja ne tik teises, bet ir pareigas, didelę atsakomybę už savo akademinės bendruomenės gero vardo saugojimą, už studijų pastangas.

Kalbant apie studento ir universiteto interesų subendrinimo siekį, reikšmingas dalykas yra studento prestižas. Įstodamas į aukštąją mokyklą, jaunas žmogus kelia savo prestižą, „naudodamasis“ universiteto prestižu. Tuo pačiu universitetui reikalingas toks akademinis jaunimas, kuris savo prasminga veikla, projektais, gerais studijų rezultatais keltų universiteto prestižą, didintų jo reitingus.

2 uždavinys: Padėti užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais.

Paritetiniai santykiai susiklosto tarp studentų ir dėstytojų, tačiau aktyviojo vaidmuo čia skiriamas dėstytojams, nes jie turi didesnę žinių bagažą. Tačiau paritetinių santykių esmė - ne vien tik mokslo tiesų perteikimas studentams. Paritetiniai santykiai grįsti abipuse komunikacija, pagrįsta mokslinio rezultato generavimu. Todėl dėstytojas, kaip aktyvesnis narys, turi sugebėti, o ir norėti įgalinti studentą mokymosi procese. Įgalinimas reiškia tinkamų sąlygų sudarymą:

- yra galimybė studentui iškilusius mokslinius klausimus aptarti su atskirų dalykų dėstytojais;
- dėstytojais turi vertinti studento darbą, jo efektyvumą ir pasiekimus (tai duoda studentui vėlgi įvertinti savo galimybes, kiek jam reikia skirti laiko mokymuisi). Kitaip sakant, dėstytojas turi padėti studentui suvokti jų pačių mokymąsi (Bubnys, 2009), kad studentas įvertintų savo pažangą, atitinkamai ja grįstų savo ateitį;
- reikia nemažai laiko skirti studentų darbo vertinimui, diskusijoms, patarimams, mokymosi būdų aiškinimui;
- dėstytojas turi skatinti studentą reikšti savo nuomonę, kuri nebūtinai turi sutapti su jo. Diskursas, kai vienu metu tuo pačiu klausimu egzistuoja kelios nuomonės, yra būseną, įprasta universitetui, vienu metu ugdantis toleranciją ir abipusę (studento ir dėstytojo) pajautą, kad esi „amžiname kelyje į tiesą“.

Paritetiniai santykiai - nauda ne tik studentui, bet ir dėstytojui. Studentų noras studijuoti, pažinti, teigiamas nusiteikimas mokslo žinių kūrimui motyvuoja dėstytojus ypač giliai domėtis savo dalyku. Dėstytojas, kaip pedagogas, turi būti tinkamai pasiruošęs, kad galėtų vykdyti konsultacinę veiklą. Taigi

paritetiniai santykiai turi būti pagrįsti bendradarbiavimu, kai kiekvienas - tiek dėstytojas, tiek studentas - suvokia ir priima kaip natūralų dalyką savo pareigas ir funkcijas.

Paritetiniai santykiai turi egzistuoti ir tarp studentų, nes neretai mokslines užduotis reikia atlikti studentų grupelėse, dalyvauti diskusijose ir kitose veiklose. Apskritai, geranoriški santykiai su studijų draugais prisideda prie geresnių studijų rezultatų, universiteto organizacinės kultūros vystymo. Be to, darbas komandose prisideda prie akademinio sąžiningumo puoselėjimo. Pasijutę komanda, studentai nebenori vienas kito aplenkti, o dirba dėl bendro intereso / mokslo vystymo. Studentai dirbdami kartu labai greitai pajunta simpatiją vienas kitam ir noriai bendradarbiauja. Prie tokio bendros veiklos vystymo sąlygų sudarymo turi prisidėti ir dėstytojai, ir studentų atstovybės.

3 uždavinys: Padėti įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą.

Akademinės bendruomenės veikla - tai dėstytojų ir studentų bendra veikla. Kasdieninė veikla – dėstytojų ir studentų bendras darbas studijose. Tačiau studentai daugiau pasijunta akademinės bendruomenės nariais, bendraudami su dėstytojais tyrimų veikloje.

Taip pat reikšminga minėti *korporacijas* – dėstytojų ir studentų laisvanoriškus, neformalius junginius mokslo kryptyje. Korporacijos esmė - veikimas kartu laisvalaikio metu, tradicijų ir universitetinių bei profesinių vertybių puoselėjimas. Tai – diskusijos, susitikimai su savo srities žymiais žmonėmis, savo (dėstytojų ir studentų) nuveiktų darbų pristatymas, švenčių, pobūvių, dažniausiai – minint įsimintinas korporacijai datas, įvykius, organizavimas ir dalyvavimas juose. Pasijautimą korporacijos nariu didina jos turimi simboliai, ženklai, tradicinės kalbos, kita simbolika.

Taip pat svarbu, kai dėstytojai drauge su studentais dalyvauja konferencijose, komandoje skaitydami savo parengtus pranešimus, dalyvauja konkursuose, pateikdami bendrus darbus ir pan. Šiais laikais akademinė bendruomenė daug nuveikia kurdama inovacijas, bendraudama su įmonėmis ir kitomis organizacijomis, taip pat įvairiomis laisvanorystės formomis tarnaudama visuomenei ir ypač – savo miesto bendruomenei.

4 uždavinys: Įtraukti į bendrą akademinę vertybių praktikavimą.

Aukštasis mokslas, kaip visuomenės institucija, atspindi tam tikrą visuomenės organizavimosi formą, išreiškiamą akademinės bendrijos veiklos prioriteto pripažinimu. Aukštasis mokslas, kaip visuomenės institucija, siekdamas įgyvendinti savo misiją, turi pasižymėti specifinėmis savybėmis, kurias laiduoja institucinė autonomija ir akademinė laisvė: tai tiesos ir objektyvių žinių paieška mokslinio tyrimo pagalba, kritinio mąstymo gebėjimų ugdymas, asmenybės ugdymas, nuolat vykstantis bešališkas ir atviras debatams forumas (Jucevičienė, 2010, p. 110). Vertybių praktikavui reikalinga tinkama atmosfera. Vertybių praktikavimas vyksta, kai visi elgiasi pagal vertybes, pripažįstamas universitete. Kad taip studentai elgtųsi, pirmiausia tas vertybes reikia pristatyti ir jas žinoti (pvz.,

stenduose koridoriuose). Norėdamas komunikuoti vertybes, universitetas turi taip veikti kiekvieną dieną. Jo veikloje šios vertybės turi būti įgyvendintos. Pavyzdžiui, studentai gali būti įtraukti kuriant universiteto muziejų arba rengiant renginius, popietes, kur būtų prisimenama universiteto istorija, reikšmingos universiteto / fakulteto asmenybės. Studentai gali padėti rašyti universiteto istoriją. Be to, būtini tam tikri suformuoti reikalavimai studentams, kurie vėlgi yra orientuoti į vertybes ir turi padėti įgyti bendrą patirtį.

1. Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga

Studentai turi būti kviečiami dalyvauti įvairiuose renginiuose, konferencijose. Jie turi jausti, kad jų buvimas universitete yra reikšmingas visai bendruomenei. Turi būti klausiami jų nuomonės. Koridoriuose gali būti pasiūlymų dėžės, kur studentai galėtų reikšti savo nuomones, pastebėjimus. Dėstytojai taip pat turi būti atviri bendradarbiavimui, studentų nuomonių išklusymui. Studentai tokioje atmosferoje turi pajusti, kad sugeba įvaldyti mokslo žinias, jas kaupti, sisteminti, atrasti kažką naujo, taip pajaučiant buvimo akademinėje bendruomenėje naudą. Nauda gali atsispindėti studentų garbės stenduose, geriausio studento rinkimuose ir kitokiose nominacijose. Jei studentas pajaus naudą, jis jaus ir atsakomybę atlikti visas jam priklausomas pareigas, būnant akademinės bendruomenės nariu. Koridoriuose gali būti pasiūlymų dėžės, kur studentai galėtų reikšti savo nuomones, pastebėjimus.

Tarpusavio santykiai turi būti grindžiami pagarba ir tolerancija. Studentams turi būti pristatomas akademinis etiketas.

2. Universiteto autonomija

Studentai turi jausti, kad jie yra įtraukti į universiteto valdymą per sprendimų priėmimą. Čia aktyvus studentų sąjungos vaidmuo. Tiek pati studentų sąjunga turi būti sudaryta iš sąmoningų studentų, tiek savo veiklą apie universiteto reikalus ji turi viešinti per informacinius skelbimus / pranešimus, taip įtraukdama visą akademinę bendruomenę ir padarydama ją savivaldžią ir turinčią vidinio saugumo jausmą. Bet to, studentams turi būti leista pasirinkti studijų dalykus, modulius, mokymosi būdus. Taip jie tampa studijų proceso kontroliuotojai ir iš dalies tampa atsakingi už to proceso kokybę. Vėlgi apie šias pasirinkimo galimybes universiteto erdvėse turi būti komunikuojama ir viešinama. Universitete studentai turi ne tik teises, bet ir pareigas. Esminė pareiga – atsakingai ir uoliai studijuoti. Taip pat tarp studento pareigų - gerbti universiteto bendruomenės narius ir deramai atstovauti universitetui, laikytis moralės ir etikos normų: studentai turi žinoti, kaip reikia tinkamai bendrauti su dėstytojais, kaip gerbti kitų autorių teises ir pan. Dėstytojai irgi turi būti tolerantiški studentų atžvilgiu ir stengtis jiems padėti. Nepaisant to, kad tarp dėstytojų ir studentų egzistuoja amžiaus, kvalifikacijos ar patirties barjerai, jie turi gerbti vienas kitą, būti geranoriškai nusiteikę vienas kito atžvilgiu. Jų teisėse yra implikuotos ir pareigos.

3. Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą

Universitetas turi kalbėti apie mokslo ir žinių reikšmę bei svarbą. Universitetas / fakultetas gali turėti savo devizą, kuris būtų matomas tik įėjus į patalpas: studentas turi suvokti, kad yra mokslo kūrimo institucijoje. Aplinka turi būti įgalinanti ieškoti, turi būti laisvai prieinamos knygos, mokslo žurnalai, internetas tam, kad studentas galėtų bet kada ieškoti atsakymų į jam rūpimus klausimus arba tiesiog skaitytų, domėtusi, plėstų savo žinias bei pasaulėžiūrą. Dėstytojai turi būti atviri studentų klausinėjimui ir diskusijoms, nes tai yra pagrindiniai kelio į tiesą instrumentai.

4. Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai

Turi būti patogios konsultacijos vietos, kur studentai ir dėstytojai galėtų vystyti diskusijas, spausdinti kompiuteriu, įrašinėti pokalbius. Dėstytojai turi skirti ir viešinti ant katedrų kabinetų durų savo konsultavimo laiką. Poškienės (1998) tyrimas parodė, kad ir dėstytojai, ir studentai nori paritetinių santykių, bet jų nepasiekia, nes tam jaučia barjerus.

5. Mokslo ir studijų vienovė

Sudėtinga yra atskirti mokslą ir studijas: per studijavimą atrandamos mokslinės tiesos. Ypatingas jausmas studijuojant universitete yra tai, kad gauni ne tik klasikinėmis tapusias, bet ir pačias naujausias žinias ir netgi dalyvauji jas kuriant. Todėl aplinka turi būti pritaikyta informacijos ieškojimui (turi būti kompiuteriai su atviromis priegomis į duomenų bazes), veikti fakulteto ribose biblioteka. Taip pat svarbu, kad būtų įrenginiai, skirti informacijos kopijavimui, padauginimui (spausdinimo ir kopijavimo aparatai). Iš tikrųjų informacinės technologijos turi svarbią reikšmę mokslo ir studijų vystymui. Fizinėse erdvėse turi būti ši vienovė pabrėžiama mokslininkų nuotraukomis, posakiais, studentų ir dėstytojų mokslinių rezultatų, pasiekimų viešinimu. Pristatant studijų programas, reikia pabrėžti, kokiomis naujomis žiniomis jos grindžiamos, koks jas dėstančių dėstytojų mokslinis indėlis kuriant šias žinias.

6. Akademinė laisvė

Akademinės laisvės vertybė iš dalies siejasi su autonomijos vertybe. Šiuo atveju studentams turi būti pranešta apie laisvą galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias tematikas, konkrečias temas derinant su dėstytojais. Pasirinkimo laisvė verčia studentą mąstyti, kas jam geriau, perspektyviau, naudingiau. Pats priimdamas sprendimą, jis prisiima ir atsakomybę rimtai žiūrėti į savo sprendimus ir studijas. Studentas, ateidamas su baigiamojo darbo tematikos pasiūlymu pas dėstytoją, turi suvokti savo galimybes ją plėtoti, atlikti tyrimus. Žinoma, dėstytojas turi taip pat įvertinti studentą ir kartais suvaldyti jo norus, parodydamas galimus temos iššūkius ir kliūtis.

7. Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas / išprusimas

Liberalaus ugdymo vertybė yra susijusi su įvairių galimybių mokymuisi suteikimu. Tai gali būti tradicinės paskaitos, neformali veikla (postudijinė veikla), mokslinė – tiriamoji veikla, mainų programos, praktikos. Universitetas šias veiklas įgalina per resursus / išteklius – turi būti sukurtos erdvės, aprūpintos mokymosi priemonėmis, įrengtos laboratorijos.

8. Kritinis mąstymas

Studentams turi būti sudarytos sąlygos reflektuoti savo patirtis, mokslinius ieškojimus, išsakyti savo nuostatas, o ne vien tik priimti vienkryptę informaciją iš dėstytojų. Tam reikalinga sukurti universitete / fakultete diskusinę atmosferą. Universitete turi būti skatinamas atviras tarpusavio bendravimas, studentų mokymosi įgūdžių ugdymas.

5 uždavinys: Padėti įgyti bendrą patirtį.

Studentų akademinės patirties įgijimas vyksta per jų ir dėstytojų bendrą veiklą, kuri gali pasireikšti moduliuose, užauditorinėje veikloje. Wenger (2001) bendrą patirtį supranta kaip kolektyvines žinias. Per užsiėmimus studentai turi būti įgalinti dalintis savo žiniomis ir mainais gauti iš kitų. Tokioje žinių mainų veikloje turi rasti naujos mokslo tiesos. Universitetas turi tapti ne tik individualia mokymosi vieta, bet vieta, kur vykta socialinė sąveika, jungiant tiek personalines, tiek kolektyvines žinias (Jucevičienė, 2007). Bendros patirties įgijimas galimas tik per bendravimą. Studentai ir dėstytojai turi diskutuoti, klausyti, keistis informacija, kartu jos ieškoti. Studentams reikia padėti įgyti išreikštas ir slypinčias (net nenumanomas) akademinės bendruomenės kolektyvines žinias. Slypinčios žinios yra išlaisvinamos per bendrą veiklą, kai studentas praktikuoja savo žinojimą, t.y. įkūnija savo žinias veikloje.

Studentų akademinis identitetas formuojasi, visų pirma, akademinėje bendruomenėje. Svarbios yra šios jos charakteristikos: bendras interesų laukas, bendra veikla, bendruomeninio jausmo pajauta. Svarbiausias tikslas - studentų įsitraukimas į akademinę bendruomenę, kaip veiklos bendruomenę. Šis įsitraukimas galimas per atitinkamus uždavinius: a) padėti studentams pasijauti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais; b) padėti užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais; c) padėti įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą; d) įtraukti į bendrą akademinę vertybių praktikavimą; e) padėti įgyti bendrą patirtį. Galiausiai, šios veiklos pagrindu kuriamos mokslo žinios, dėstytojai jaučiasi save realizuojantys, studentai, savo ruožtu, įgauna daugiau motyvacijos studijuoti ir pasiekia geresnių studijų rezultatų.

Šio darbo tyrimui svarbios fizinės universiteto erdvės, kurias galima panaudoti kaip edukacines aplinkas, pasitelkiant organizacinę universiteto kultūrą ir kitas edukacines priemones, padedančias studentui susitapatinti su aukštojo mokslo vertybėmis ir siekti mokslo aukštumų.

1.4. Potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos: kaip iš jų susidaro asmeninės mokymosi aplinkos

Požiūris į žmogaus mokymąsi visą gyvenimą sąlygoja įvairius pokyčius, tame tarpe ir ypatingos reikšmės suteikimą žmogų supančiai aplinkai. Tai ypač akcentuoja konstruktyvistinė teorija. Konstruktyvizmas yra epistemologinės savivaldaus, taip pat ir savaiminio mokymosi ištakos. Vienas pagrindinių kognityvinio konstruktyvizmo atstovų Piaget (1976), pripažindamas aplinkos įtaką individo žinių formavimuisi, teigė, jog šios žinios nėra paprastas aplinkinio pasaulio atspindys. Taigi *mokymosi* paradigma ir konstruktyvistinis požiūris į žmogaus mokymąsi išryškina aplinką (Jucevičienė et al. 2010, p. 67), kuri yra pedagoginės sistemos realizavimo konkrečiu laiku dimensija ir jungia kitus, ne vien pedagoginės sistemos elementus. Konstruktyvistinėje mokymosi aplinkoje pabrėžiama prasminga, autentiška sąveikoje su aplinka vykstanti veikla, kuri padeda besimokančiajam konstruoti supratimą ir plėtoti įvairių problemų sprendimo gebėjimus (Jucevičienė, 2013, p. 34). Taigi konstruktyvistinės mokymosi aplinkos esmė yra erdvė, kurioje besimokantieji gali dirbti drauge ir remtis į vienas kitą, naudodami įvairius įrankius ir informacijos šaltinius, kurie šiuos besimokančiuosius orientuotų į jų mokymosi tikslus ir jų siekį bei problemų sprendimo kelius.

Todėl ir pačios aplinkos nėra tiesiog šiaip sau. Edukacinės aplinkos kuriamos tam, kad tikslingai skatintų ir įgalintų besimokantįjį mokymosi veiklai (Jucevičienė et al. 2010, p. 65). Kadangi egzistuoja įvairių aplinkų grandinės, būtina pabrėžti, kad šiame darbe reikšmingiausios potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos, kurios ugdo studentų akademinį identitetą. Visos šios aplinkos bus analizuojamos kaip studentų akademinio identiteto ugdymo kompleksinis veiksnys.

Remiantis Jucevičiene et al. (2010, p. 52), „edukacinė aplinka – dinamiška informacinė ugdymo ir mokymosi veiklos erdvė, sukurta ir veikiama edukatoriaus bei sąlygota ugdymo tikslo, jį atitinkančio turinio ir jo įsisavinimą paremiančių ugdymo formų, metodų bei priemonių, taip pat kitų toje aplinkoje esančių daiktų ir subjektų, turinčių kokią nors įtaką besimokančiajam, edukacinei informacijai ir / ar jos sklidimui iki besimokančiojo. Šioje aplinkoje veikia besimokantysis, kurio mokymąsi per edukacinės aplinkos projekciją į jo mokymosi aplinką tiesiogiai sąlygoja edukacinės aplinkos veiksniai“. Būtina pabrėžti, jog vienoje edukacinėje aplinkoje edukatorius gali būti, kitose – ne. Kartais ugdymo / tobulinimo tikslą, anot Jucevičienės et al. (2010), galima įgyvendinti tokį, koks jis yra numatytas, edukatoriui tiesiogiai nedalyvaujant (jį gali pakeisti informacijos šaltiniais: mokymosi turiniu, mokslinių šaltinių duomenų bazėmis, kt. bei jų įsisavinimui padedančiomis technologijomis: įvairios kompiuterinės mokymo priemonės, taip pat - kiti besimokantieji, teikiantys informaciją ar ją kuriantys bendravimo su konkrečiu besimokančiuoju metu).

Yra skiriamos skirtingos edukacinės aplinkos (Savickė, 2013; Jucevičienė et al., 2010.). Svarbu paminėti, kad edukacinės aplinkos gali būti **natūralios** (pvz., edukacinė aplinka šeimoje, kai

pasinaudojama natūralia situacija, joje išryškinant edukaciniam poveikiui palankius aspektus), taip pat dirbtinės, specialiai organizuotos (pvz., studijų programos dėstytojų kuriama edukacinė aplinka (Jucevičienė, et al. 2010).

Jucevičienės (2008) skiria dvi mokymosi aplinkų rūšis:

a) **potenciali mokymosi aplinka** – informacinė erdvė, supanti individą, galinti tapti (arba ne) jo asmenine mokymosi aplinka; šioje aplinkoje esanti informacija yra sudaryta arba atsiradusi, specialiai nesiekiant ugdymo tikslų; nuo edukacinės aplinkos potenciali mokymosi aplinka skiriasi tuo, kad yra sukurta ar susikūrė neturint specialaus edukacinio tikslo;

b) **asmeninė mokymosi aplinka** – individo atpažinta, sukonstruota (dažniausiai – pasirinkta iš platesnės galimos informacinės – edukacinės ar potencialios mokymosi aplinkos) informacinė aplinka, numatoma arba jau naudojama mokymuisi. „Asmeninė mokymosi aplinka – tai kiekvieno žmogaus individualiai pagal jo mokymosi tikslus, gebėjimus ir patirtį identifikuojama aplinka“ (*ibid.* p. 70).

Reikšminga paanalizuoti šių aplinkų santykį **universitetinėje erdvėje**.

Atrankinis mokymosi aplinkų pobūdis leidžia daryti prielaidą: kad ir kokią edukacinę aplinką kuria dėstytojai, kiekvienas studentas ją priima kaip savo asmeninę mokymosi aplinką arba gali ir nepriimti. Kuriant neformalias edukacines aplinkas, svarbu įvertinti su studentu susijusius veiksnius, t.y. įvertinti tikslinės grupės parametrus. Vadinasi, norint įgalinti studentus studijuoti, reikia pradėti nuo jų pažinimo: kas jie, kokie jie, kokie jų poreikiai. Jucevičienė ir kt., (2010) išskiria charakteristikas, į kurias turi būti atsižvelgta:

- asmeninės charakteristikos – socialinės nuostatos aukštosios mokyklos modulio atžvilgiu;
- demografinės charakteristikos – amžius, akademinis statusas, darbinis statusas;
- mokymosi stilius – tai studentui būdinga darbo su informacija tvarka ir mokymosi veikla; pavyzdžiui, studentas gali būti (ne)savarankiškas, bendradarbiaujantis, dalyvaujantis arba vengiantis;
- turimos žinios – būtinos žinios studijuojant konkretų modulį (p. 230).

Identifikavus šias charakteristikas, būtina jas suderinti su studentų poreikiais, jų mokymosi tikslais ir lūkesčiais. Jei konkrečios neformalios edukacinės veiklos turinio parinkimas ir jos pateikimas remsis visos prieinamos informacijos apie studentus įvertinimu, tai labai tikėtina, kad studentai mokysis kokybiškiau ir sėkmingiau.

Anot Tautkevičienės (2004), studentai formuoja asmenines aplinkas, remdamiesi turima patirtimi, kompetencija, vertybinėmis nuostatomis, motyvacija ir išsivystymo lygiu. Pagal tai, kaip konkretus studentas identifikuoja jam sukurtą edukacinę aplinką, jo mokymosi aplinka gali iš dalies sutapti, visiškai nesutapti arba visiškai atitikti edukacinę aplinką (Valinevičienė, 2013, p. 93). Valinevičienė

savo publikacijoje pateikia edukacinės aplinkos, potencialios mokymosi ir studento asmeninės mokymosi aplinkų santykio variacijas:

- Pirmuoju atveju studento asmeninė mokymosi aplinka apima visą edukacinę aplinką bei naudojamą papildomomis potencialiomis mokymosi aplinkomis. Šis variantas idealus, nes edukacinė aplinka buvo visiškai identifikuota ir panaudota, vadinasi, buvo tinkamai organizuota šiam studentui, o studentas įgalintas ieškoti daugiau informacijos išteklių įvairiose informacinėse erdvėse (bibliotekoje, gyvenimo praktikoje, saityne).

- Antruoju atveju studento asmeninė aplinka apima tik dalį edukacinės aplinkos ir naudoja kitus informacijos išteklius, esančius potencialioje mokymosi aplinkoje. Taigi studentas identifikuoja ne visus edukacinės aplinkos išteklius arba potencialioje mokymosi aplinkoje esantys ištekliai yra labiau prieinami (fizine, gebėjimų ir psichologine prasme) arba patrauklesni.

- Trečiuoju atveju edukacinė aplinka visiškai neatitinka studento poreikių ar galimybių ir jis jos nenaudoja, formuodamas savo asmeninę mokymosi aplinką, bet naudojami vien kitais potencialios mokymosi aplinkos ištekliais.

- Įmanomas ir ketvirtasis variantas, kai studentas savo asmeninei mokymosi aplinkai formuoti naudoja vien edukacinę aplinką, nes ji tenkina jo poreikius, atitinka galimybes, arba kiti potencialios mokymosi aplinkos ištekliai studentui neprieinami, nepatrauklūs (Valinevičienė, 2013, p. 94-95).

Pasak Jucevičienės (2001; 2007), *mokymasis vyksta įvairiose edukacinę vertę turinčiose žmonių gyvenimo ir veiklos erdvėse*, kurios skatina individo asmeninį tobulėjimą, realizuojamą per mokymosi pastangas. Tokiu atveju asmeninės mokymosi aplinkos gali būti formuojamos iš daugiau potencialių mokymosi aplinkų, tame tarpe ir edukacinės aplinkos. Veikiant šioje paradigmoje, anot Jucevičienės et al. (2010), kaip asmeninės mokymosi aplinkos susiformavimo šaltinį, galima įvardinti šias aplinkas:

1. *Edukacinė(s) aplinka(os)*, specialiai sukurta(os) ugdymo / tobulinimosi tikslu.
2. *Potencialios mokymosi aplinkos*, pasižyminčios fiksuota verbaline (rašytine, vaizdine, kalbine) ar virtualia informacija bei komunikavimo kanalais (pvz., saitynas, žiniasklaida).
3. *Potenciali mokymosi aplinka*, susidaranti iš žmogaus veiklos situacijų (jeigu taikoma refleksija, savianalizė).
4. *Potenciali mokymosi aplinka*, susidaranti iš žmogaus dalyvavimo bendroje su kitais asmenimis veikloje, kuriai vykstant keičiamasi informacija (pvz., tinklaveika).
5. *Potenciali mokymosi aplinka*, susidaranti veikiant kitiems žmonėms.
6. *Potenciali mokymosi aplinka*, susikurianti iš gyvenimiškų įvykių.

Labai svarbu kuriant edukacinę aplinką aprūpinti studentą visais reikalingais ištekliais ir suteikti galimybę mokytis – t. y. įgalinti mokymąsi. Jucevičienė ir kt. (2010) teigia, jog įgalinimas studijuoti gali būti suprantamas kaip edukacinė vertė, t. y. kaip parama aktualiai mokymosi kompetencijai įgyti kuriant turiningas mokymosi aplinkas.

Vadinasi, įgalindama studentą studijuoti, aukštoji mokykla siekia tobulinti studento veiklą, pastarajam suteikdama reikalingą paramą (pvz., gali būti kuriamos tokios aplinkos kaip vadinamoji - *Edukacinė studentą įgalinanti studijuoti aplinka* (ESIST). Tai tokia edukacinė aplinka, kuri sąlygoja kiekvieno studento sėkmingas studijas, suteikdama jam mokymosi galios, ir apima kompetencines, psichologines, studijų ir organizacines-materialiąsias sąlygas“ (Lipinskienė, 2002, p. 32).

Kaip žmogus sugeba identifikuoti asmeninę mokymosi aplinką, ją transformuodamas iš potencialios mokymosi ar edukacinės aplinkų, pasak Jucevičienės (2013), priklauso nuo šių kriterijų:

- asmens keliamo mokymosi tikslo;
- jo turimų (pradinių) dalykinių žinių ir gebėjimų;
- gebėjimo pastebėti edukacinės aplinkos elementus;
  - gebėjimo naudoti informacijos komunikavimo priemones, metodus, o bendradarbiavimas su informaciją teikiančiais subjektais yra nusakomas taip vadinamais perkeliamaisiais (*angl. transferable*) gebėjimais: informaciniais, komunikaciniais, komandinio darbo, bendradarbiavimo ir pan. Todėl reikia iš anksto pasirūpinti, kad šiuos gebėjimus besimokantieji turėtų;
    - nuo asmens turimos patirties, kuri, priklausomai nuo jos pobūdžio, gali būti laikoma ne tik teigiamu, bet ir neigiamu veiksniu;
    - mokymosi aplinkos aptikimo / susiformavimo motyvacija;
    - individualus mokymosi stilius, mokymosi strategijos (Jucevičienė, 2010).

Apibendrinant galima teigti, kad:

Potencialias mokymosi aplinkas sudaro žmogų supanti informacija, veiklos situacijos, gyvenimiški įvykiai ar dalyvavimas bendroje su kitais asmenimis veikloje, kuriai vykstant keičiamasi informacija. Šios aplinkos pasižymi fiksuota verbaline (rašytine, vaizdine, kalbine) ar virtualia informacija bei priėmimo kanalais.

Edukacinės aplinkos įvardijamos kaip dinamiškos informacinės mokymosi ir veiklos erdvės, sukurtos ir veikiamos edukatoriaus bei sąlygotos ugdymo tikslo, jį atitinkančio turinio ir jo įsisavinimą paremiančių ugdymo formų, metodų bei priemonių.

Asmeninės mokymosi aplinkos - tai kiekvieno žmogaus individualiai pagal jo mokymosi tikslus, gebėjimus, poreikius ir patirtį identifikuojamos aplinkos, t.y. žmogų supančios informacinės erdvės dalis, kurią žmogus atpažįsta kaip savąją mokymosi aplinką ir ją naudoja.

1.5. Potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos, kaip fizinės erdvės ir vietos

Pirmiausia reikia sakyti, kad potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos bus nagrinėjamos vienos iš ypač svarbios bendrosios motyvacijos teorijos – Herzberg (1968) dviejų veiksnių teorijos – aspektu. Tiesa, Herzberg (1968) juos nagrinėjo organizacijos darbuotojų motyvacijos požiūriu, o ne edukacinių ar potencialių mokymosi aplinkų požiūriu. Tačiau ši teorija sąlygoja į šias aplinkas pažvelgti dviem aspektais – fizinį erdvių (ekologinis požiūris) ir vietos (psichologiniu požiūriu) aspektais, kurie parodo, kodėl studentas gali būti motyvuotas arba nemotyvuotas dalyvauti studijų procese. Taigi šiame skyriuje edukacines aplinkas ir potencialias mokymosi aplinkas nagrinėsime tokiu eiliškumu:

- a) ekologiniu požiūriu – kaip erdves, užtikrinančias higienines, motyvuojančias mokymuisi darbo sąlygas;
- b) psichologiniu požiūriu – kaip besimokančiajam emociniu požiūriu svarbią (ar nesvarbią?) vietą; iš čia – reikalavimas visko tokios aplinkos emociniam įtaigumui, orientuojantis į studento saviraiškos ir pagarbos poreikius.

Ekologiniu požiūriu edukacinė aplinka, kaip fizinė erdvė, sudaranti sąlygas mokymuisi, turi atitikti Herzberg higieninių veiksnių esmę. F. Herzberg (1968) teigia, kad yra dviejų rūšių veiksniai, kurie turi įtakos asmens pasitenkinimui darbu, t.y. higieniniai ir motyvaciniai veiksniai. Pasitenkinimui darbu įtakos turintys veiksniai yra susiję su darbo aplinka, o skatinantys pasitenkinimą darbu – su darbo turiniu. Žmonės, jaučiantys pasitenkinimą darbu, mažiau kreipia dėmesį į higieninius veiksnius (vėdinamas patalpas, apšvietimą ir darbo aplinkoje esančių objektų išdėstymą). Tačiau stipriai veikiant darbo higienos nepasitenkinimo veiksniams, buvęs darbuotojo teigiamas požiūris į darbo turinį irgi gali pakisti, o tai jo darbą gali padaryti nebemėgstamą. Norint to išvengti, nuolatos turi būti rūpinamasi darbuotojų darbine aplinka (higieniniais veiksniais).

Studentams reikalinga jauki studijų aplinka (šio baigiamojo darbo atveju – koridorių erdvės yra reikšmingos: informacija turi būti pateikta taip, kad būtų matoma, svarbu šiluma, jaukumas, ventiliacija, įrengtos poilsio ir mokymosi (individualiai ir grupėse) zonos, geras apšvietimas). Pirmiausia turi būti patenkinti higieniniai veiksniai, kad studentas būtų motyvuotas konkrečiai veikloje toje aplinkoje. Taigi pažeidus šį reikalavimą, besimokantysis jaus nepasitenkinimą mokymosi vieta, o tai savo ruožtu nedidins jo mokymosi motyvacijos.

Psichologiniu požiūriu universiteto edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, kaip fizinės erdvės, turi kelti studentui teigiamas emocijas per *savumo, savosios, akademinės bendruomenės nario, vietos* atpažinimo jausmą. Jos, besireiškiančios kaip Herzberg motyvaciniai veiksniai, skatina studentus saviraiškai. Taigi emociniu aspektu šios erdvės turi būti tokios, kad jos būtų atpažįstamos studento kaip

Jo universitetinė vieta („mano universitetas“). Reikia kurti tokią universiteto aplinką (tarp jų net tokios kasdieninės fizinės erdvės kaip fakultetų koridoriai), kuri labai aiškiai komunikuočiau, kad tai yra universitetas, jaukūs ir artimi studentų ir dėstytojų akademiniai namai.

Jucevičienė et al (2010) monografijoje pažymi ir tam tikrus galimus edukacinės fizinės aplinkos kūrimo komplikuojumus, kurie susiję su vietos (*ang. place*) ir erdvės (*ang. place*) santykiu. Komplikacijų, pavyzdžiui, gali kilti, jeigu edukacinis tikslas ir edukacinė aplinka numato virtualią informaciją. Tokiu atveju vietos sąvoka yra sąlyginė, o erdvė turi virtualų tęstinumą. Pavyzdžiui, jeigu edukacinis tikslas numato mokymosi partnerystėje tinklo veiklą, kuri daugiau pagrįsta virtualia komunikacija, tai gali būti, kad kiekvienas tinklo partneris savo mokymosi vieta pripažins darbo kompiuteriu vietą, tačiau visiems tinklo veikloje dalyvaujantiems asmenims edukacinė aplinka prasitęs daug toliau nuo jų darbo kompiuteriu vietos – komunikacijos tinklo virtualios erdvės (ibid., p. 82). Taigi matome, kad tokiais atvejais mokymosi erdvė (ar vieta) tampa sudėtingas / komplikuoatas ir sunkiai prognozuojamas veiksnys.

Kaip jau akcentuota ankstesniuose poskyriuose, neformali aplinka yra ta terpė, kurioje yra sudarytos sąlygos per įvairias veiklas (diskusijas, dialogus tarp dėstytojų ir studentų, žaidimus, šventes, lankymąsi virtualiose erdvėse, kitus saviraiškos būdus) ugdyti studentų akademinį identitetą.

Poškienė (1998) tyrė skirtingus KTU fakultetus, akcentuodama laiko, vietos ir erdvės parametrus, kaip organizacinės kultūros elementus. Šie pjūviai svarbūs universiteto kultūrai edukaciniu požiūriu, nes jie įvertina subkultūrų išorinius elementus, kurie savo ruožtu nulemia jų aktyvumą arba pasyvų akademinį gyvenimą. Autorė pažymi, kad fakultetai, kurie puoselėja simbolius, infrastruktūrą, mokymosi ir diskusijų erdvėse sukuria specifinę akademinę aplinką (ibid, p. 140). Žydziūnaitė, Crisafulli (2011) pažymi, kad fizinės aplinkos priemonės reprezentuoja sukurtą žinių sistemą, egzistuojančią socialinę realybę, padeda studentui suvokti studijų krypties specifiką, o absolventui - atlikti profesinę veiklą (p. 174).

Poškienės (1998) tyrimas parodė, kad kartais vien fakulteto erdvės modernizacijos neužtenka. Pavyzdžiui, vieno iš tirtų fakultetų interjeras yra modernus, patalpos ir koridoriai erdvūs, tačiau, pasak fakulteto ekspertų, pastato suplanavimas yra nepraktiškas, o rekonstrukcijos reikalauja didelių indėlių. Apklausa parodė, kad tokia aplinka neskatina neformalaus ugdymo dėl sukkelto atsainumo ar nešeiminių jausmo.

Galima teigti, kad materialiosios – organizacinės sąlygos ir mokymosi sąlygos universitete, fizinės aplinkos komfortiškumas, turinio prieinamumas savarankiškam įsisavinimui yra viena iš sąlygų, kuriant ir efektyviai realizuojant universiteto potencialias mokymosi ir edukacines aplinkas. Besimokantieji turi būti užtikrinamos tinkamos mokymosi sąlygos universitete, jaučiamas fizinės aplinkos komfortiškumas, turinio prieinamumas savarankiškam įsisavinimui.

1.6. Universiteto fizinių erdvių, kaip neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų, darančių įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, parametrai

Fizinės erdvės daro įtaką kaip potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkų erdvės. Pasak Savickės (2010), edukacinės aplinkos *fizinė erdvė* – tai ta bendrosios erdvės dalis, kurioje yra edukacinio tikslo įsisavinimui numatyta informacija. Įprasta, kad šioje erdvėje turi būti ne tik informacija, esanti knygoje, bukletuose, mokymuisi reikalinguose dokumentuose bei kitokioje medžiagoje, bet ir ją įsisavinti padedančios priemonės (stalai, kėdės, rašymo priemonės, kompiuteriai, programos ir pan.). Būtina edukacinės aplinkos sąlyga, kad jos erdvėje būtų visi tie objektai, kurie būtini realizuojant užsibrėžtą edukacinį tikslą. Tačiau netgi švietimo institucijoje kuriant edukacines aplinkas, negalima tikėtis, kad jų erdvėse bus tik iš anksto mokymui ar mokymuisi reikalingi objektai. Paprastai į *realias fizines erdves* patenka ir kiti nenumatyti objektai, kurie gali: a) padėti įsisavinti informaciją, b) kliudyti, c) būti neutralūs informacijos įsisavinimo atžvilgiu. Tai priklauso ne tik nuo šių objektų, bet ir nuo konkretaus besimokančiojo. Vieną žmogų, pavyzdžiui, gali blaškyti ir trikdyti fizinėje erdvėje esančios papildomos ir su jo mokymosi tematika nesusijusios knygos, kitas į tai gali nekreipti dėmesio, o trečias gali ne tik susidomėti papildomo mokymosi galimybe, bet ir rasti, kaip šia netikėta galimybe praturtinti savo patirtį, kurios gausinimui ir skirtas edukacinis tikslas (ibid, p. 46). Kitaip tariant, *fizinę aplinką* galima laikyti vienu iš visos mokymosi aplinkos, kaip edukacinės aplinkos išvestinės, parametru. Šis parametras pasireiškia per *materialines sąlygas*: auditorijos dydį, baldus, mokymo priemones.

Jucevičienė et al. (2010) taip pat išskiria *fizinės erdvės* ypatybę - ji gali besimokančiajam tapti *sava vieta*, kurią jis atpažįsta ir įvardija kaip jam žinomą, kuri padidina mokymosi motyvaciją, žinių kūrimo galimybes (p. 81). Švietimo ir mokslo ministerijos leidiniuose (2012) teigiama, kad fizinei mokymo(si) aplinkai dažniausiai priskiriami mokyklos pastatai, patalpos, teritorija, mokymo(si) priemonės. Kaip teigia Dove (2006, cit., ŠMM, 2012), *fizinė erdvė* vis dažniau mokslininkų yra įvardijama vienu svarbiausių veiksnių, sudarant sąlygas besimokančiųjų mokymuisi, žinių kūrimui ir dalijimuisi jomis. Taigi fizinės erdvės turėtų nuteikti atvirumui, bendravimui, bendradarbiavimui, tarpusavio pagarbai ir kitoms humanistinėms nuostatoms.

Norint išryškinti universiteto neformalios potencialios mokymosi aplinkos reikšmingumą per fizinę erdvę, būtina identifikuoti fizinės erdvės elementus / parametrus, kurie sąlygoja edukacinės aplinkos raišką. Kaip jau buvo akcentuota, neformalus ugdymas universitete stipriai įtakojamas organizacinės kultūros. Universiteto fizinė erdvė visumoje išreiškia universiteto, kaip organizacijos, pastebimą kultūrą. Poškienės (1998) pastebima kultūra sukurta organizacijos buvusių ir esamų narių, jos elementai yra perduodami naujai ateinantiems nariams.

Organizacinę kultūrą galima laikyti neformalios edukacinės aplinkos elementu. Svarbus universiteto organizacinės kultūros elementas – *simboliai*.

Studijų veikla taip pat turi savą simbolinę išraišką. Simboliai – tai objektai, veiksmai ir kiti elementai, naudojami kultūrai perduoti organizacijos nariams ar visuomenei. Jais, anot H.M. Trice'o ir J.M. Beyer'io (1993, p. 77), gali būti daiktai (valdžios simboliai, emblemos, portretai, nuotraukos, paveikslai, sertifikatai, uniformos, vėliavos, knygos ir pan. (Poškienė, 1998, p. 51). Iš išvardintų simbolių universiteto neformaliai edukacinei veiklai reikšmingos – *knygos, bibliotekos, patalpos diskusijoms bei bendrai veiklai*. Universitete tai gali būti knygos (kaip žinių šaltinis), bibliotekos ir patalpos, skirtos dėstytojų ir studentų diskusijoms (*kaip neformali intelektualio tobulėjimo vieta*). Studijų veiklos ir simbolių sąveikoje išryškėja universiteto kultūros kriterijus. Tai parodo intelektualio tobulėjimo sąlygas, universitetinę aplinką, akcentuojančią žinių kūrimą, universiteto narių veiklą, bendrą akademinį gyvenimą. **Patalpos diskusijoms**, veiklai ne tik suartina **fakulteto** narius, leidžia atsipalaiduoti ir pailsėti, skatina paritetinius santykius, bet ir parodo realų universiteto organizacijos dėmesį savo nariams (Poškienė, 1998, p. 53). Universitetams siekiant sustiprinti neformalią edukacinę aplinką, būtina tobulinti bibliotekas, kurti bendras, individualias veiklas, kur akademinės bendruomenės nariai galėtų tiek diskutuoti grupėse, tiek mąstyti, mokytis individualiai.

Poškienė (1998) atliko organizacinės kultūros tyrimą KTU, siekdama išsiaiškinti, kaip skirtinguose fakultetuose dėl egzistuojančios jų specifinės organizacinės kultūros yra plėtojama studijų veikla. Poškienė (1998) nustatė, kad stiprią organizacijos kultūrą sudaro daugumos narių išpažįstama, palaikoma ir perduodama esminių vertybių sistema. Organizacinė kultūra sustiprinama organizacijos istorijų, mitų, pasireiškia ceremonijomis, ritualais ir simboliais. KTU tyrimas atskleidė, kad skirtinguose fakultetuose išryškinta subkultūrų įvairovė, kuri pasireiškia puoselėjant fakultetų (ar katedrų) tradicijas bei simbolius, perduodant fakultetų (ar katedrų) istoriją bei sukuriant specifinę akademinę aplinką. Visa tai stiprina ne tik organizacinę kultūrą, bet ir jos narių identitetą.

Gudaitytė (2000) teigia, jog žmonės kultūrą perima mokydami, skirtingose vietose bei skirtingose aplinkybėse, kurias gali susikurti skirtingos kultūros (p. 156). Šių subkultūrų įvairovė gali sąlygoti nevienodą padalinių edukacinį potencialą. Tyrimas atskleidė, kad vieno fakulteto (jungiančio gamtos ir technikos mokslo kryptis) narių gana savita, stipri indentifikacija su šiuo fakultetu yra todėl, kad šis iš kitų fakultetų išsiskiria ypač stipria subkultūra. Fakulteto nariams yra būdingas veiklos darnumas.

Įvairiuose fakultetuose mokslo ir studijų veiklos aktyvumas ir intensyvumas yra gana skirtingi. Bendra universiteto organizacijos kultūra įvertinta kaip diversifikuotas, kompleksinis aukštojo mokslo edukacinis veiksnys, kurio visumą atskleidžia atskirų fakultetų subkultūros.

Ivanova ir Roskoša (2013) atliko tyrimą, kurio tikslas buvo ištirti studentų integracinių gebėjimų ugdymosi sąlygas aukštojo mokslo institucijose. Eksperimento metu buvo sukurta palanki bendravimui ir bendradarbiavimui aplinka, kuri padėjo studijų procesą padaryti ypač sėkmingą. Be to, buvo skatinama

postudijinė - kultūrinė, edukacinė ir sportinė - veikla: kultūrinės šventės, varžybos, stovyklos, ekskursijos ir parodos. **Ši neformalioji komunikacija buvo ypač reikšminga studentų integracinių gebėjimų ugdymuisi.**

Studentų akademinis identitetas pradeda formuotis tik pradėjus studijas ir tęsiasi visą studijų laikotarpį. Identiteto formavimuisi daro įtaką vidiniai (asmenybės) ir išoriniai (aplinkos ir joje esančių subjektų bei objektų, taip pat įvykių) veiksniai.

Fizinės aplinkos lygmenį lengva stebėti, bet sunku interpretuoti. Stebėtojas gali aprašyti, ką jis mato, girdi ar jaučia, bet atkurti, ar šie elementai komunikuoja svarbius už jų glūdinčius susitarimus ir ką jie reiškia atskiriems organizacijos nariams, grupei ar visai organizacijai, yra labai sudėtinga. Halls (1989) teigia, kad materialioji kultūra, kaip fizinės aplinkos dalis, turi būti tiksliai apibrėžta laike, vietoje ir erdvėje. Tai reiškia, kad visi pastebimos kultūros elementai organizacijos gyvenime ir veikloje turi prasmę ir reikšmę.

Toliau bus nagrinėjama studentų akademinio identiteto formavimuisi darančios įtaką fizinės erdvės, kaip edukacinės aplinkos, sąlygojančios studentų akademinio identiteto formavimąsi per neformalų ugdymąsi. Tačiau taip pat bus atsižvelgiama į tai, kad universitetų praktikoje, o tuo labiau – mokslininkų darbuose, pasigendama sisteminio požiūrio į edukacinių aplinkų, įgalinančių studentų akademinio identiteto formavimąsi, **kūrimą**. Todėl didelis dėmesys skiriamas universiteto kultūros sąlygotoms potencialioms mokymosi aplinkoms (tiesa, šiame darbe apsiribojant šiomis aplinkomis kaip fizinėmis erdvėmis) ir didesnio edukacinio potencialo joms suteikimui, t.y. potencialių mokymosi aplinkų transformavimui į edukacines aplinkas.

Fizinės, kaip potencialios ir edukacinės, veiklos parametrų ieškosime, akcentuodami studentų įsitraukimo į akademinę bendruomenę, kaip veiklos bendruomenę, 1.2. poskyryje išsikeltus uždavinius.

1. Padėti studentams pasijusti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais.
2. Padėti užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais.
3. Padėti įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą.
4. Įtraukti į bendrą akademinį vertybių praktikavimą.
5. Padėti įgyti bendrą patirtį.

1 uždavinys: Padėti studentams pasijusti bendruomenės, turinčios bendrus interesus ir tikslus, nariais.

Studentas, atėjęs pirmą kartą į universitetą / fakultetą, turi pajauti, kad jis ir jo interesai yra svarbūs universitetui. Paradinėje universiteto / fakulteto erdvėje tai gali būti išreikšta per užrašus (pvz., „Sveikas atvykęs, mielas studente, į mokslo pasaulį“), plakatus, specialiai rugsėjo 1 - ajai parengtus standus, kuriuose galėtų būti nuotraukos su ankstesnių metų rugsėjo 1- osios šventės akimirkomis. Tokia simbolika parodo, kad universitetas yra atviras ir įtraukiantis naujus studentus į bendrą mokslo kūrimo

procesą. Apie universiteto misiją gali komunikuoti ir pats fakulteto pastatas. Jame gali būti stengiamasi išlaikyti istorinės universiteto dvasios simboliką, ypač jeigu pats pastatas yra išlikęs iš senų laikų. Ši istorinė dvasia taip pat gali paveikti studentų norą susitapatinti su universitetu. Universitetas / fakultetas gali būti renovuoti, modernizuoti, bet istorijos negalima pamiršti. Istorinius universiteto momentus būtina rodyti per užrašus, nuotraukas, paveikslus. Šia prasme įsimintinas A. Poškienės atliktas KTU kultūros empirinis tyrimas: jo autorė pastebėjo, kad vieni fakultetai ypač akcentuoja ir gerbia savo istoriją, o kiti, netgi tam turėdami akivaizdžias galimybes, jas ignoruoja (Poškienė, 1998).

Dėstytojų, universiteto / fakulteto vadovybės komunikuojami universiteto tikslai ir misija turi atsispindėti net tik žodinėje komunikacijoje, bet tuose pačiuose stenduose, bukletuose. Informacija apie universiteto paskirtį turi sklirti visais kanalais, kad pasiektų, kiek įmanoma, daugiau studentų.

Bendri interesai kuriami ir per bendrų pomėgių ieškojimą. Universitetas / fakultetas turi komunikuoti apie užauditorinių užsiėmimų organizavimą (krepšinis, futbolas, mankšta, skaitytojų būreliai ir pan.). Studentas, atėjęs į universitetą, skelbimų lentose turi matyti visą šią informaciją. Tikslinga, kad šioje informacijoje atsispindėtų dėstytojų, studentų užauditoriniai pasiekimai, ypač tie, kurie atspindi tą pačią studentų ir dėstytojų veiklą (meninę, sportinę ir kt.). Šią informaciją skaitantis studentas pajaus, kad dėstytojai ir studentai turi daugiau ką bendro, nei tai, kad „abi pusės“ dalyvauja studijose.

Šio uždavinio įgyvendinimo fizinės erdvės, kaip potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkų elementai, gali būti universiteto / fakulteto koridoriuose (stendai, paveikslai, portretai, paveikslai, vieši užrašai, nuotraukos, bukletai). Tiesa, dažnas atvejis, kai šiose fizinės aplinkos dalyse pateikiama informacija, visiškai nesusijusi su universiteto misija ir tikslais.

2 uždavinys: Padėti studentams užmegzti tarpusavio santykius ir paritetinius santykius su dėstytojais.

Paritetiniai santykiai dažniausiai vystomi per dėstytojo ir studento komunikaciją. Neretai tokie dialogai gali užsitęsti, todėl reikalinga patogi, komfortabili aplinka, kad bendravimas neprailgtų. Svarbiausia, kad baldai būtų pritaikyti patogiam diskusiniam bendravimui, siekiant plėtoti vieną ar kitą studijų veiklą. Dažnai diskusija tarp dėstytojo ir studento gali prasidėti ir koridoriuose, todėl koridoriuose turi būti patogios sėdimos vietos, stalai (pageidautina – apvalūs, nes stačiakampis stalas sudaro psichologines sąlygas pajusti hierarchiją), gali būti kompiuteris, kopijavimo aparatas, kad dėstytojas galėtų greitai ir vietoje surasti bei atspausdinti reikalingą medžiagą, nenutraukdamas dialogo. Taip pat pageidautina, kad koridoriuose būtų įrengtos uždaresnės erdvės, naudojant pertvaras. Jos sudarytų geresnes sąlygas konsultacijoms bei studentų tarpusavio bendravimui.

imų lentose, galėtų būti sumaniai padaryti pakvietimai užsukti pasitarti, pasikonsultuoti (nurodant, kokiais klausimais kas konsultuoja, kokių laiku) su, atitinkamai, dekanu, prodekanu studijoms, mokslui, katedrų vedėju, studijų programų vadovu, dėstytojais.

3 uždavinys: Padėti įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą.

Įsitraukti į bendrą akademinės bendruomenės veiklą, reiškia, kad studentas pasijaustų tos bendruomenės nariu. Bendruomenės nariu studentas gali pasijausti, jeigu su kitais bendruomenės nariais praleidžia laisvalaikį, puoselėja tradicijas ir universitetines bei profesines vertybes. Jau buvo akcentuota, kad universitetų stendai, paveikslai, universiteto leidiniai turi komunikuoti visas akademinės vertybes, universiteto misiją ir tikslus. Pavyzdžiui, gali būti stendai su su bendromis dėstytojų ir studentų veiklos nuotraukomis. Nuolatos matydami tokią vertybių vizualizaciją, studentai formuos šių vertybių slypinčias, o gal ir išreikštas žinias (Polanyi, 2009). Nuolatos skelbimų lentose turi būti pranešama apie būsimas konferencijas ir studentų galimybes dalyvauti individualiai ar bendrai rengiant pranešimą su dėstytoju.

Bendra veikla turi būti pritaikyta tiek mažesniems, tiek didesniems susibūrimams, svečių priėmimams. Patalpos, kuriose studentai ir dėstytojai ieškos mokslinės tiesos, turi būti tam pritaikytos (pvz., kompiuterizuotos, su laisvomis priemonėmis į duomenų bazes).

4 uždavinys: Įtraukti į bendrą akademinę vertybių praktikavimą.

Vertybių praktikavimas vyksta, kai visi elgiasi pagal tai, kokios vertybės yra pripažįstamos universitete. Visų pirma, kad taip studentai elgtųsi, tas vertybes reikia pristatyti (pvz., stenduose koridoriuose) ir jas žinoti. Universitetas turi taip veikti kiekvieną dieną, nuolat komunikuodamas tas vertybes. Tam, kad potencialios mokymosi aplinkos virstų edukacinėmis aplinkomis, būtina joms suteikti edukacinį tikslą – akademinio identiteto kūrimą per bendrą akademinę vertybių praktikavimą. Iškeliant universiteto fizinių erdvių (koridorių) potencialioms mokymosi aplinkoms tokį tikslą, reikia atsižvelgti į 1.2. poskyryje apibendrintas vertybes ir konkretizuotą tų vertybių pajautą studentams. Visa tai turi būti iškomunikuota per vizualizacijas (nuotraukų, laikraščių iškarpių stendai, bukletai) su akademinės veiklos momentais (įvairių mokslinių projektų rengimo akimirkos, konferencijų, ekskursijų vaizdai, įvairių konkursų momentai). Visa tai turi atspindėti akademinės bendruomenės bendrumą ir to bendrumo sąlygotą mokslo kūrimą.

5 uždavinys: Padėti įgyti bendrą patirtį.

Studentas, patekęs į universiteto erdvę, *potencialią mokymosi aplinką, savo asmeninę mokymosi aplinką* formuoja, padedamas toje aplinkoje esančių nevienareikšmių, aiškių užrašų, panaudodamas turimas žinias, ankstesnius patyrimus, susiedamas dabarties įvykius su savais išgyvenimais. Čia ypač

pasitarnauja akademinės bendruomenės ir administracijos sukurta edukacinė aplinka, kurios pagalba besimokantysis galėtų pradėti tapatintis su akademinė bendruomene ir formuoti savo akademinį identitetą.

Universiteto / fakulteto potencialią mokymosi aplinką, kuri apima visą universiteto / fakulteto erdvę, joje esančius objektus ir subjektus, besimokantieji gali gebėti transformuoti į savąsias mokymosi aplinkas. Tai, anot Falk, Dierking (2000, cit. Savickė, 2013, p. 63), sąlygoja jų asmeninės charakteristikos. Besimokantysis sujungia tai, ką jis mato, veikia ar jaučia su tuo, ką jis jau žino, supranta ir pripažįsta. Čia svarbu tai, kaip žmogus apdoroja informaciją, suvokia objektus ir idėjas, koks yra jo mokymosi stilius ir pan. Nuo jo paprastai priklauso mokymosi kokybė, naujų prasmų konstravimas, taigi - ir asmeninės mokymosi aplinkos kūrimas (Savickė, 2013, p. 63).

Iš esmės, ketvirtasis ir penktasis uždaviniai, akcentuojantys bendrą vertybių praktikavimą ir bendro žinojimo formavimąsi šių vertybių pagrindu, gali būti priimami kaip apibendrinantys anksčiau minėtus tris uždavinius, nes jų siekis taip pat yra sąlygotas vertybių ir jų pagrindu žinojimo formavimosi. Todėl potencialios mokymosi ir edukacinės aplinkos, fiksuotos universiteto padalinio (fakulteto) koridorių erdvėse, gali būti pristatomos apibendrintai visų penkių uždavinių įgyvendinimo kontekste (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Potencialių mokymosi ir edukacinių aplinkų įgyvendinimas (fakulteto) koridorių erdvėse

Vertybė	Studento pajauta - „man svarbu, kad:	Fizinių erdvių, kaip potencialių mokymosi/edukacinių aplinkų, veiksniai
<i>Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>esu akademinės bendruomenės – kaip dėstytojų ir studentų bendrijos – narys“;</i> • <i>esu savo universiteto bendruomenės (dėstytojų ir studentų) narys“;</i> • <i>esu savo pasirinktos studijų krypties/programos akademinės bendruomenės (dėstytojų ir studentų bendrijos) narys“;</i> • <i>esu savo pasirinktos mokslo disciplinos (vyraujančios studijų programoje) akademinės bendruomenės (dėstytojų ir studentų bendrijos) narys“.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Patrauklūs savo turiniu ir forma užrašai/devizai, esantys bendruose fakulteto koridoriuose, kai kurie – katedrų koridoriuose: <ul style="list-style-type: none"> - sveikinantys pirmakursius įsiliejus į universiteto/fakulteto akademinę bendruomenę; - informuojantys, kas sudaro akademinę bendruomenę; - paliečiantys kiekvieną studentą, kaip akademinės bendruomenės narį. • Akademiniai simboliai (universiteto herbas, vėliava, akademinis rūbas) su paaiškinimais demonstruojami fakultete kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. • Istoriniai akademinės bendruomenės požymiai, pasireiškę universitete (dėstytojų ir studentų

		<p>korporacijos pagal mokslo kryptį, jų tradicijos ir kt.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fakultetų, katedrų akademines bendruomenes atstovaujantys universiteto garbės daktarai, garbės profesoriai. • Įvairūs apdovanojimai, skirti fakulteto, katedrų akademiniams bendruomenėms.
Universiteto autonomija	<ul style="list-style-type: none"> • <i>mes, akademinės bendruomenės žmonės, patys atsakome už savo universitetą, nes turime savivaldą, o ji suteikia tam tikrą vidinio saugumo jausmą”.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Informatyvūs savo turiniu informaciniai – skelbimų stendai, esantys bendruose fakulteto koridoriuose: <ul style="list-style-type: none"> - aiškinant, kas yra universiteto autonomija ir kokie dokumentai šią autonomiją pripažįsta, netgi pateikiant ištraukas iš šių dokumentų; -informuojant, kokie yra universiteto savivaldos organai; kokioms teisėms ir pareigoms autonomija įpareigoja dėstytojus ir studentus; - viešinami universiteto/fakulteto reikalai, kurie atspindi savivaldos sprendimus.
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą	<ul style="list-style-type: none"> • <i>universitetas ir jo akademinė bendruomenė turi išskirtinę misiją – mokslo žinių kūrimą – man tai pasitempti reikalaujanti veikla”;</i> • <i>mokslinė veikla – tai nuolatinis nerimas, suvokiant, kad mokslo tiesos paieška – mūsų misija, tačiau prie šios tiesos artėjant, ji vis, kaip horizontas, tolsta. Kitaip tariant, aš ir mes visi akademinės bendruomenės nariai esame tik nuolatiniame kelyje į tiesą (kas vakar atrodė tiesa, šiandien – jau taisytinas dalykas...)“.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Patrauklūs savo turiniu ir forma užrašai/devizai, esantys paradiniame koridoriuje: <ul style="list-style-type: none"> - užrašo/devizo turinys turi „kalbėti“ apie tai, kad studentas pateko į žinių kūrimo, dalinimosi aplinką; kad mokslinė veikla – tai nuolatinis kelias į tiesą. Fakulteto, katedrų koridorių aplinka turi būti įgalinanti ieškoti; - turi būti laisvai prieinamos knygos, mokslo žurnalai, internetas; - turi būti vietos laisvai diskutijai.
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	<ul style="list-style-type: none"> • <i>studijuodami mes atliekame savarankiškus darbus, kurių dalis – tiriamieji darbai. Jų rezultatas – sukurtos mokslo žinios“;</i> • <i>jas kuriame drauge – studentas ir dėstytojas – bendradarbiaudami. Taip, dėstytojas žino daugiau, tačiau aš mūsų susitikimui stengiuosi pasiruošti, kad taip pat galėčiau generuoti idėjas – tik šitaip mes su dėstytoju galime pasijausti</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Turi būti informacija, aiškinanti, kodėl universiteto vertybė yra dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai. • Fakulteto koridorių aplinka turi būti pritaikyti dėstytojų ir studentų konsultacijoms: <ul style="list-style-type: none"> - pakankamai uždaru/atvirų patogių sėdimų vietų; - kai kurios diskusijų vietos turi turėti stalą, kompiuterį.

	<p><i>bendradarbiai. Tada susiklosto ir bendradarbiavimo santykiai“.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dėstytojų konsultavimo laikas turi būti viešinimas: <ul style="list-style-type: none"> - ant katedrų kabinetų durų turi būti aiškiai parodytas dėstytojų konsultavimo laikas/grafikas ir kita papildoma informacija, susijusi su dėstytojų darbo laiku (pvz., dėstytojo nebus, dėl komandiruotės ir pan.); - pageidautina, kad ruošdamiesi konsultacijai, diskusijai dėstytojai ir studentai galėtų išsivirti kavos, arbatos.
<p>Mokslo ir studijų vienovė</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>sunku atskirti, kur studijos, o kur mokslinis darbas – studijose ir kuriame mokslo žinias, o studijuodami panaudojame ir kitų jau sukurtas mokslo žinias“;</i> • <i>ypatingas jausmas studijuojant universitete yra tai, kad gauni ne tik klasikinėmis tapusias, bet ir pačias naujausias žinias ir netgi dalyvauji jas kuriant“.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Turi būti informacija, aiškinanti, kas yra mokslo ir studijų vienovė ir kodėl tai svarbi universiteto vertybė. • Fakulteto koridorių aplinka turi būti pritaikyta informacijos ieškojimui: <ul style="list-style-type: none"> - turi būti kompiuteriai su atviromis prieigomis į duomenų bazes; - turi būti elektros lizdai, kad studentai galėtų dirbti su savo kompiuteriu; - svarbu, kad būtų įrenginiai, skirti informacijos kopijavimui, padauginimui (spausdinimo ir kopijavimo aparatai). • Mokslo ir studijų vienovės ankstesni rezultatai turi atsispindėti fakulteto koridoriuose: <ul style="list-style-type: none"> - turi būti pakabintos nusipelnusių mokslininkų nuotraukos; - parengti stendai su posakiais, studentų ir dėstytojų moksliniais rezultatais/laimėjimais/pasiekimais; - parengta informacija apie studijų programas (bukletai), kuriuose būtų išryškinamas naujų žinių aspektas bei dėstančių dėstytojų mokslinis indėlis kuriant šias žinias; - galėtų būti stendas, skirtas „dar garuojančioms“ mokslo žinioms (svarbioms fakultetui, prie katedrų – jų konkrečioms mokslo kryptims); - reikėtų informuoti apie studentų mokslinius, baigiamuosius darbus, pelniusius pripažinimą, ir apdovanojimus;

		-reikėtų informuoti apie dėstytojų mokslinius darbus, pelniusius pripažinimą, ir apdovanojimus.
Akademine laisve	<ul style="list-style-type: none"> • ypatingą vertę man suteikia akademinės laisvės pajauta, tai, kad man leidžiama pasirinkti modulius, jų įsisavinimo metodus, kai kada – savarankiško darbo temas, netgi baigiamojo darbo temą ir pan. (aišku, derinant su dėstytoju); • tačiau šią laisvę aš sieju su pareiga mokytis kiek įstengiu, atsakingai atlikti tyrimus ir gauti patikimus rezultatus“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fakulteto koridorių aplinka prie katedrų/dekanato turi būti pritaikyta informacijos viešinimui: <ul style="list-style-type: none"> - aiškinant, kas yra studento akademinė laisvė; šis aiškinimas gali būti įdedamas drauge su aiškinimu, kas yra universiteto autonomija, ir siejamas su studento teisėmis ir pareigomis; tas pats pasakytina ir apie dėstytojo akademinę laisvę; - reikalingos skelbimų lentos, kuriose turi būti pranešta apie laisvą galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias tematikas ir pasirinkimo terminus; taip pat reikia paaiškinti, su kuo ši galimybė turi būti derinama ir kodėl; - koridoriuose gali būti pasiūlymų dėžės, kur studentai galėtų reikšti savo nuomonės akademinės laisvės, savivaldos klausimais; - informacija, kur ir kaip studentai gali skųstis dėl pažeistų teisių, turi būti viešai prieinama.
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas	<ul style="list-style-type: none"> • kad galėčiau priimti atsakingus sprendimus dabar ir ateityje, turiu būti ne tik išsilavinęs savo mokslo kryptyje, bet ir visapusiškai išprusęs, todėl naudosiuosi man universiteto suteikiamomis plataus lavinimosi galimybėmis“. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fakulteto koridorių aplinka turi būti pritaikyta informacijos viešinimui: <ul style="list-style-type: none"> - turi būti paaiškinta, kas yra liberalus ugdymas kaip universiteto vertybė (šio ugdymo prasmė ir reikšmė); - turi būti paaiškinta, kaip realizuojamas liberalus ugdymas konkrečiame fakultete; - turi būti pateikiama informacija apie papildomo neformalaus ugdymosi galimybes (vizituojančių mokslininkų paskaitos, kitos fakulteto, universiteto priemonės); - gali būti paruošti stendai apie jau įvykusias įdomesnes paskaitas, neformalią veiklą (postudijinė veikla), mokslinę – tiriamąją veiklą, mainų programas, praktikos galimybes;

		- pati koridorių aplinka turi būti komfortabili, turtinga mokymuisi reikalingais ištekliais.
Kritinis mąstymas	<ul style="list-style-type: none"> • <i>kitų akademinės bendruomenės ir, apskritai, žmonių išsakomų idėjų, taip kaip ir savo idėjų, atžvilgiu esu nusiteikęs teigiamai, tačiau šis nusiteikimas tuo pačiu reiškia, kad jas priimdamas galvoju, kaip toliau jas tobulinti“.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Turi būti paaiškinta, kas yra kritinis mąstymas ir kodėl tai yra vertybė. • Fakulteto koridorių aplinka turi įgalinti diskusinę atmosferą: <ul style="list-style-type: none"> - koridoriuose turi būti pakankamai sėdimų vietų su pertvaromis individualioms diskusijoms.

Taigi studentų identiteto formavimasis vyksta universiteto/fakulteto edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų dėka, kuriose esančią informaciją sąlygoja universiteto kultūra. Nors šiuo metu pasaulio mastu universiteto tradicinė koncepcija patiria pokyčius, tačiau dauguma aukštojo mokslo tyrinėtojų akcentuoja nekintančias esmines vertybes, sudarančias universiteto kultūros pagrindą. Būtent jos – universiteto autonomija, akademinė laisvė, liberalus ugdymas, mokslo ir studijų integracija, dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai, kritinis mąstymas ir jo vystymas, mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą – sąlygoja studentų akademinį identitetą. Šios vertybės įgyja ugdomąją galią, įsikūnydamos universiteto potencialiose mokymosi aplinkose (sudarytose neturint specialaus tikslo ugdyti studentų akademinį identitetą) ir formaliose bei neformaliose edukacinėse aplinkose (sudarytose turint specialų tikslą ugdyti studentų akademinį identitetą).

Kadangi šiame baigiamajame darbe apsiribojama tik tomis potencialiomis mokymosi aplinkomis ir neformaliomis edukacinėmis aplinkomis, kurios susidaro ir gali būti suformuojamos universiteto padalinio (fakulteto) fiziniuose erdvėse - koridoriuose, tai šiose aplinkose esanti vertybinė informacija turi būti (žr. Ilentele):

- a) aiškinanti universiteto vertybes (informacija, atspindinti universiteto vertybių esmę);*
- b) vertybes išreiškianti per įvairius intelektualiai patrauklius posakius, devizus;*
- c) vertybes išreiškianti per pavyzdžius (universitetui nusipelnusių žmonių, akademinės veiklos bei šios veiklos pasiekimų ir kt.);*
- d) kviečianti įsijungti į šių vertybių praktikavimo veiklą.*

2. NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOŠI APLINKŲ, DARANČIŲ ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMUISI, EMPIRINIO TYRIMO METODOLOGIJA

2.1. Tyrimo strategija, metodai ir logika

Tyrimo strategija - atvejo studija, kuri atliekama prieš tai dėmesį skyrus akademinio identiteto formavimo parametrų (tyrinėjamosiose aplinkose esančių informacinių veiksnių) teorinei analizei. Žinia, atvejo studijos naudojamos esamo reiškinių tyrinėjimams. Realaus gyvenimo tyrimai naudingi, kai tarp analizuojamo fenomeno ir konteksto nėra aiškios ribos, todėl „tiesos įrodymui“ pasitelkiami įvairūs šaltiniai (Yin, 2003). Pasirinkta atvejo studija – tai Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto studentų akademinio identiteto formavimuisi galimą įtaką darančios neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos, kaip šio fakulteto fizinės erdvės, išdėstytos dviejų pagrindinio pastato aukštų ir priestato trijų aukštų koridoriuose. Minėtas atvejis yra pasirinktas todėl, kad šis fakultetas buvo suformuotas (tiesa, iš KTU veikusių Socialinių mokslų ir Humanitarinių mokslų fakultetų), palyginti, neseniai (1922 metais) ir todėl studentų akademinis identitetas, kaip šio fakulteto akademinės bendruomenės narių, matyt, dar tik formuojasi. Tai, kad teoriškai pagrįsti veiksniai (parametrai) jų identiteto formavimąsi gali veikti ir tyrimo metu, palengvina tyrimo užduotį: manome, kad respondentai galės lengviau įvertinti šių veiksnių poveikį, negu tuo atveju, kai šį poveikį jau reikia rekonstruoti (kai akademinio identiteto formavimasis yra įvykęs). Kadangi fakultetas sudarytas iš dviejų buvusių fakultetų, tai vėlgi galima tikėtis, kad fakulteto vadovybė sąmoningai stengėsi daryti įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, tam panaudodama įvairias priemones.

Taigi siekiama išsiaiškinti, kaip neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos daro įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi. Atliekant atvejo studiją, taikomi šie **tyrimo metodai**:

1) **Dokumentų analizė**, siekiant išsiaiškinti, ar yra pakankamas pagrindas fakulteto vadovams kurti organizacinę kultūrą, pagrįstą remiantis šiame baigiamajame darbe išryškintomis, taip pat pasaulio mokslininkų darbų pagrįstomis vertybėmis. Analizė atliekama, vadovaujantis šiame darbe pagrįstais kriterijais (žr. poskyrį Tyrimo instrumentų pagrindimas). Analizuojami šie dokumentai:

- LR Teisingumo ministerija, 1992, LR Konstitucija;
- LR mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas (2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2534);
- Kauno technologijos universiteto statutas (2012 m.);

- LR nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 28 d. Nr. XI-2149 „Dėl Kauno technologijos universiteto statuto patvirtinimo“ 1 ir 2 priedų pakeitimo (Žin., 2010, Nr. 144-7364);

- Kauno technologijos universiteto laikinasis akademinis reguliaminas (Kauno technologijos universiteto senato 2012 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. V3-S-48);

- Kauno technologijos universiteto strategija (patvirtinta Kauno technologijos universiteto Tarybos sausio 27 d. nutarimu Nr. V7-T-0-1).

2) *Stebėjimas.* Remiantis pagrįstais stebėjimo kriterijais (žr. poskyrį Tyrimo instrumentų pagrindimas), siekiama fiksuoti tiriamo fakulteto koridoriuose esančius veiksnius, kurie gali būti neformalių edukacinių aplinkų ar potencialių mokymosi aplinkų elementai.

3) *Pusiau struktūruotas interviu* taikomas apklausiant šiuos informantus:

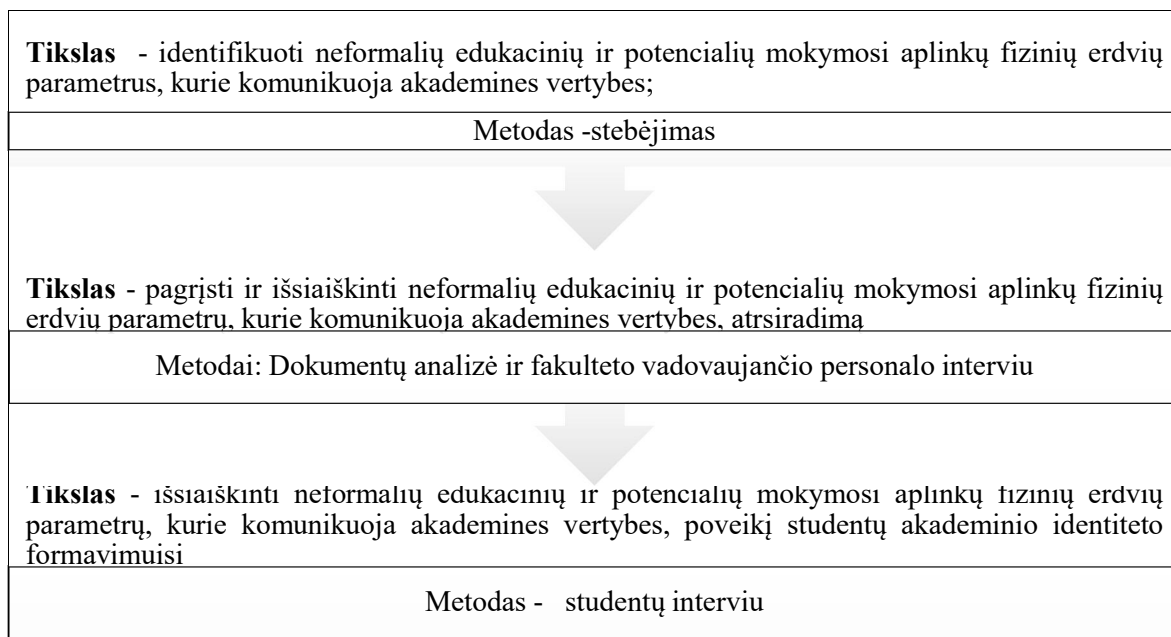
- *fakulteto administraciją* (prodekanes mokslui, studijoms ir administracijai, nes jos dirba nuo šio fakulteto įkūrimo pradžios); apklausiant stengiamasi išsiaiškinti, ar jos, kurdamos fakulteto koridorių fizines erdves, siekė konstruoti neformalias edukacines aplinkas, darančias įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, ar tiesiog šie identitetui darantys įtaką veiksniai buvo fiksuoti spontaniškai, todėl laikytini potencialių mokymosi aplinkų elementais.

- *katedrų vedėjus* (jie galėjo daryti įtaką jų katedrų koridoriuose komunikuojamai vertybinei informacijai); šio interviu tikslas yra toks pat, kaip ir administracijos interviu atveju.

- *studentus* - apklausiami aktyviausi studentai – fakulteto studentų atstovybės nariai, nes yra didelė tikimybė, kad jų akademinis identitetas labiausiai vystėsi, taigi galėjo būti įtakojamas ir fizinėse erdvėse esančių veiksmių. Apsiribojama tik šiais studentais todėl, kad siekiama įrodyti, jog fakultete esančiuose koridoriuose, kaip potencialiose mokymosi aplinkose ar neformaliose edukacinėse aplinkose, esantys veiksniai *tikrai gali* daryti įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi. Šis baigiamasis darbas nekelia tikslo išsiaiškinti, koks yra šių veiksmių efektyvumas, t.y., kiek ir kokių studentų jis paveikia ir pan. Interviu atliekamas pirmiausia pateikiant klausimus, suformuotus vadovaujantis šio baigiamojo darbo teoriniame skyriuje pagrįstais neformalių edukacinių aplinkų ir potencialių mokymosi aplinkų veiksniais. Duomenų apdorojimui taikoma turinio analizė.

Duomenų analizei taikoma trianguliacija, kuri yra būtina, atliekant atvejo studijas, siekiant apie tą patį tiriamą dalyką sužinoti iš skirtingų šaltinių.

Empirinio tyrimo loginė schema pateikta 3 paveiksle.

3 pav. **Empirinio tyrimo loginė schema**

2.2. Tyrimo instrumentų pagrindimas

Neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų stebėjimo, kaip fizinių erdvių, kriterijai

Siekiant identifikuoti fakulteto fizinėse erdvėse esančias neformalias edukacines bei potencialias mokymosi aplinkas, atrasti fizinės aplinkos edukacinius parametrus, atliekamas fakulteto centrinių koridorių, koridorių prie katedrų ir dekanato stebėjimas. Šis seniausias mokslinis metodas, pasak Tidikio (2003), - tiesioginis jutiminis tikrovės reiškinių suvokimas, taip pat ir pirminės socialinės informacijos rinkimo metodas, kai renkama tyrėjui tikslingai registruojant stebimus įvykius, reiškinius ir procesus, vykstančius natūraliomis sąlygomis. Toks mokslinis stebėjimas turi būti kryptingas, organizuojamas pagal iš anksto parengtą programą, remiantis kokia nors teorija ar hipoteze.

Remiantis Žydžiūnaite (2008), stebėjimas – tai duomenų rinkimo metodas, kuris padeda tyrėjui surinkti pirminius duomenis. Stebėjimo, kaip duomenų rinkimo metodo, panaudojimas remiasi prielaida, kad kai kuriais atvejais geriau stebėti, kas vyksta, negu klausti žmonių apie tai, kas vyko. Stebėdamas tyrėjas suvokia sąveikos įvairovę, apie kurią informantai nekalba (vengdami arba tiesiog nesuvokdami), susidaro visapusišką vaizdą apie tiriamą problemą.

Taikant stebėjimą, duomenys fiksuojami protokoluose, dienoraščiuose pagal tam tikrą sistemą, kuriuos renkant naudojama ne tik vaizdinis tiesioginis stebėjimas, bet ir techninės priemonės (fotoaparatas, magnetofonas, videokamera ir kt.) (Kardelis, 2002; Tidikis, 2003; Žydžiūnaitė, 2008).

Šiame baigiamjame darbe buvo atliekamas Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto fizinių erdvių – koridorių - stebėjimas, siekiant išsiaiškinti, ar jose galima išskirti veiksnius, galinčius daryti įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi.

Buvo stebimi:

- pagrindinio fakulteto pastato pusrūsio vestibulius;
  - pirmo aukšto vestibulius ir koridorius;
  - pagrindiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą;
  - šalutiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą;
  - antro aukšto (jame įsikūręs dekanatas) vestibulius ir koridorius;
  - laiptai, esantys antrame aukšte ir vedantys į priestato trečią aukštą;
  - priestato pirmo, antro ir trečio aukštų (juose įsikūrę fakulteto padaliniai – katedros) koridoriai.
- Stebint buvo gilinamasi į tai, kas yra ant grindų ir pakabinta ant sienų.

Stebėjimas buvo vykdomas, vadovaujantis kriterijais, teorinėje darbo dalyje įvardintais ir pagrįstais kaip neformalių edukacinių aplinkų ir potencialių mokymosi aplinkų, kaip fizinių aplinkų, veiksniai (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Fizinės erdvės, kaip potencialios mokymosi/edukacinės aplinkos, stebėjimo kriterijai

Vertybė	Fizinių erdvių, kaip potencialių mokymosi/edukacinių aplinkų, veiksniai
<i>Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Patrauklūs savo turiniu ir forma užrašai/devizai, esantys bendruose fakulteto koridoriuose, kai kurie – katedrų koridoriuose: <ul style="list-style-type: none"> - sveikinantys pirmakursius įsiliejus į universiteto/fakulteto akademinę bendruomenę; - informuojantys, kas sudaro akademinę bendruomenę; - paliečiantys kiekvieną studentą, kaip akademinės bendruomenės narį. • Akademiniai simboliai (universiteto herbas, vėliava, akademinis rūbas) su paaiškinimais demonstruojami fakultete, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. • Istoriniai akademinės bendruomenės požymiai, pasireiškę universitete (dėstytojų ir studentų korporacijos pagal mokslo kryptį, jų tradicijos ir kt.). • Fakultetų, katedrų akademinės bendruomenės atstovaujantys universiteto garbės daktarai, garbės profesoriai (nuotraukos su pavardėmis, kita informacija). • Įvairūs apdovanojimai, skirti fakulteto, katedrų akademinėms bendruomenėms.

<i>Universiteto autonomija</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Informatyvūs savo turiniu informaciniai – skelbimų stendai, esantys bendruose fakulteto koridoriuose: - aiškinant, kas yra universiteto autonomija ir kokie dokumentai šią autonomiją pripažįsta, netgi pateikiant ištraukas iš šių dokumentų; -informuojant, kokie yra universiteto savivaldos organai; kokioms teisėms ir pareigoms autonomija įpareigoja dėstytojus ir studentus; - viešinami universiteto/fakulteto reikalai, kurie atspindi savivaldos sprendimus.
<i>Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Patrauklūs savo turiniu ir forma užrašai/devizai, esantys paradiniame koridoriuje: - užrašo/devizo turinys turi „kalbėti“ apie tai, kad studentas pateko į žinių kūrimo, dalinimosi aplinką; kad mokslinė veikla – tai nuolatinis kelias į tiesą. • Fakulteto, katedrų koridorių aplinka turi būti įgalinanti ieškoti: - yra laisvai prieinamos knygos, mokslo žurnalai, internetas; - yra vietos laisvai diskusijai.
<i>Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Turi būti informacija, aiškinanti, kodėl universiteto vertybė yra dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai. • Fakulteto koridorių aplinka turi būti pritaikyti dėstytojų ir studentų konsultacijoms: - pakankamai uždarų/atvirų patogių sėdimų vietų; - kai kurios diskusijų vietos turi turėti stalą, kompiuterį. • Dėstytojų konsultavimo laikas turi būti viešinimas: - ant katedrų kabinetų durų yra aiškiai parodytas dėstytojų konsultavimo laikas/grafikas ir kita papildoma informacija, susijusi su dėstytojų darbo laiku (pvz., dėstytojo nebus, dėl komandiruotės ir pan.); - pageidautina, kad ruošdamiesi konsultacijai, diskusijai dėstytojais ir studentai galėtų išsivirti kavos, arbatos.
<i>Mokslo ir studijų vienovė</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Yra informacija, aiškinanti, kas yra mokslo ir studijų vienovė ir kodėl tai svarbi universiteto vertybė. • Fakulteto koridorių aplinka yra pritaikyta informacijos ieškojimui: - yra kompiuteriai su atviromis prieigomis į duomenų bases; - yra elektros lizdai, kad studentai galėtų dirbti su savo kompiuteriu; - svarbu, kad būtų įrenginiai, skirti informacijos kopijavimui, padauginimui (spausdinimo ir kopijavimo aparatai). • Mokslo ir studijų vienovės ankstesni rezultatai turi atsispindėti fakulteto koridoriuose: - yra pakabintos nusipelnusių mokslininkų nuotraukos; - parengti stendai su posakiais, studentų ir dėstytojų moksliniais rezultatais/laimėjimais/pasiekimais; - parengta informacija apie studijų programas (bukletai), kuriuose būtų išryškintas naujų žinių aspektas bei dėstančių dėstytojų mokslinis indėlis kuriant šias žinias; - galėtų būti stendas, skirtas „dar garuojančioms“ mokslo žinioms (svarbioms fakultetui, prie katedrų – jų konkrečioms mokslo kryptims); - reikėtų informuoti apie studentų mokslinius, baigiamuosius darbus, pelniusius pripažinimą ir apdovanojimus; - reikėtų informuoti apie dėstytojų mokslinius darbus, pelniusius pripažinimą ir apdovanojimus.

<i>Akademine laisve</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Fakulteto koridorių aplinka prie katedrų/dekanato turi būti pritaikyta informacijos viešinimui: <ul style="list-style-type: none"> - aiškinant, kas yra studento akademinė laisvė; šis aiškinimas gali būti dedamas drauge su aiškinimu, kas yra universiteto autonomija, ir siejamas su studento teisėmis ir pareigomis; tas pats pasakytina ir apie dėstytojo akademinę laisvę; - reikalingos skelbimų lentos, kuriose turi būti pranešta apie laisvą galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias tematikas ir pasirinkimo terminus; taip pat reikia paaiškinti, su kuo ši galimybė turi būti derinama ir kodėl; - koridoriuose gali būti pasiūlymų dėžės, kur studentai galėtų reikšti savo nuomonės akademinės laisvės, savivaldos klausimais; - informacija, kur ir kaip studentai gali skųstis dėl pažeistų teisių, turi būti viešai prieinama.
<i>Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Fakulteto koridorių aplinka turi būti pritaikyta informacijos viešinimui: <ul style="list-style-type: none"> - yra paaiškinta, kas yra liberalus ugdymas, kaip universiteto vertybė (šio ugdymo prasmė ir reikšmė); - yra paaiškinta, kaip realizuojamas liberalus ugdymas konkrečiame fakultete; - yra pateikiama informacija apie papildomo neformalaus ugdymosi galimybes (vizituojančių mokslininkų paskaitos, kitos fakulteto, universiteto priemonės); - yra paruošti standai apie jau įvykusias įdomesnes paskaitas, neformalią veiklą (postudijinė veikla), mokslinę – tiriamąją veiklą, mainų programas, praktikos galimybes; - pati koridorių aplinka yra komfortabili, turtinga mokymuisi reikalingais ištekliais.
<i>Kritinis mąstymas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Yra paaiškinta, kas yra kritinis mąstymas ir kodėl tai yra vertybė. • Fakulteto koridorių aplinka turi įgalinti diskusinę atmosferą: <ul style="list-style-type: none"> - koridoriuose turi būti pakankamai sėdimų vietų su pertvaromis individualioms diskusijoms.

Dokumentų analizės kriterijai

Dokumentų analizės medžiaga gal būti įvairūs komunikaciniai dokumentai. Juose pateikiami duomenys leidžia gauti objektyvios informacijos vienu ar kitu klausimu (Kardelis, 2007).

Atsižvelgiant į viešumo/privatumo kriterijų, visi dokumentai, kaip pažymi Bitinas, Rupšienė, Žydzūnaitė (2008), skirstomi į dvi dideles grupes: viešuosius ir privačiuosius. Viešieji dokumentai gali būti vidiniai ir išoriniai. Šiame disertaciniame tyrime naudojami viešieji (LR Konstitucija, LR mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas) ir vidiniai (Kauno technologijos universiteto statutas bei Kauno technologijos universiteto laikinasis akademinis reguliavimas). Dokumentų analizės kriterijai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Dokumentų analizės kriterijai

<i>Tyrimo parametrai</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Indikatoriai</i>
<i>1. Vertybė Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Universitete pripažįstama akademinė bendruomenė ir nurodoma, kad ją sudaro universiteto/fakultetų vadovai, dėstytojai ir studentai; pastarosios dvi grupės ypač svarbios. Skiriamas dėmesys akademinės bendruomenės funkcionavimo užtikrinimui.
<i>2. Vertybė Universiteto autonomija</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kokios yra priemonės, užtikrinančios universiteto autonomiją. Dokumentuose atsiskleidžia, kokie yra universiteto savivaldos organai bei kokioms teisėms ir pareigoms autonomija įpareigoja dėstytojus ir studentus.
<i>3. Vertybė Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad skiriamas dėmesys mokslinei veiklai, užtikrinama objektyvių žinių paieška.
<i>4. Vertybė Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai studijų veiklai yra svarbūs. Dokumentuose atsiskleidžia, kokios yra dėstytojų ir studentų teisės ir pareigos.
<i>5. Vertybė Mokslo ir studijų vienovė</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad universiteto veikloje užtikrinama mokslo ir studijų vienovė, kokios yra priemonės, padedančios studentams studijuoti, ieškoti mokslo žinių.
<i>6. Vertybė Akademinė laisvė ir autonomija</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad užtikrinama universiteto autonomija ir paaiškinama, ką ji reiškia; universitete užtikrinama dėstytojų ir studentų akademinė laisvė; paaiškinama, kas ja laikoma; kokios studento/dėstytojo teisės ir pareigos.
<i>7. Vertybė Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas</i>	Žodžiai (ra.) parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad universitete realizuojamas liberalusis ugdymas; kaip realizuojamas liberalus ugdymas.
<i>8. Vertybė Kritinis mąstymas</i>	Žodžiai (raktai), parodantys, kad šios vertybės yra ir užtikrinamos sąlygos jos realizavimui.	Dokumentuose atsiskleidžia, kad universitete kritinio mąstymo ugdymas yra svarb.

Interviu kriterijai ir indikatoriai/klausimai

Siekiant surinkti tyrimo tikslui pasiekti reikalingus duomenis apie fizines erdves, kaip potencialias mokymosi/edukacines aplinkas, formuojančias studentų akademinę identitetą, taikomas iš dalies struktūruoto interviu metodas (Kardelis, 2007; Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Interviu - tai duomenų rinkimo metodas, apimantis informantų klausinėjimą ir aktyvų jų atsakymų klausymąsi, siekiant suvokti jų patirtį ir sužinoti nuomonę tiriamuoju klausimu (Žydžiūnaitė, 2001; Kardelis, 2007; Rupšienė, 2007). Interviu yra dinaminis procesas, kuriame labai svarbi tyrėjo kompetencija. Renkant duomenis svarbu taikyti įvairaus tipo klausimus (įvedančius į temą, tikslinamuosius, tiesioginius, netiesioginius, apibendrinančius ir pan.).

Interviu gali būti įvairių tipų, padėti siekti skirtingų tikslų. Jo nuoseklumas, pateikiant tuos pačius pusiau struktūruotus klausimus skirtingiems informantams, gali skirtis. Interviu metu tyrėjas gali laisvai keisti klausimų tvarką, pateikti papildomus klausimus. Tokiu būdu gaunami išsamesni duomenys pokalbio tema.

Girdzijauskienė (2006) pastebi, kad interviu galima naudoti kaip pagrindinį duomenų rinkimo metodą arba kartu su stebėjimu ir dokumentų analize. Tokia nuostata remiamasi ir šiame darbe: interviu metodas naudojamas su dokumentų analizės metodu.

Šiuo atveju interviu, gavus informantų sutikimą, buvo įrašomi į garso juostą ir iš jos transkribuojama.

Intervių klausimų sudarymo kriterijai pateikti 4 ir 5 lentelėse.

4 lentelė. Studentų interviu kriterijai ir indikatoriai/klausimai, klausimų kriterijai

<i>Tyrimo parametrai</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Indikatoriai (klausimai)</i>
<i>Vertybė Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga</i>	Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys, kad ši vertybė yra suvokiama, atpažįstama, reikšminga, identifikuojant jos atsiradimą paskatinančius veiksnius.	<i>Kas, Jūsų nuomone, yra akademinė bendruomenė?</i> <i>Kas sudaro akademinę bendruomenę? (jeigu bus sunku studentui atsakyti, jam bandyti padėti:</i> <i>a) tik studentai (fakulteto/studijų krypties/grupės);</i> <i>b) studentai ir dėstytojai;</i> <i>c) dėstytojai;</i> <i>d) dėstytojai ir dekanatas;</i> <i>e) dėstytojai ir studentai).</i> <i>f) dėstytojai, studentai ir dekanatas).</i> <i>Kas yra bendra tai bendruomenei?</i> <i>Ar jaučiatės akademinės bendruomenės nariu?</i> JEIGU – TAIP, TAI: <i>Kokios bendruomenės: Katedros? Fakulteto? Universiteto? O gal visų šių lygmenų? Kada tai pradėjote jausti? Ar ta pajauta atėjo „po truputį“, ar lėmė koks nors</i>

		<p>įvykis? Jeigu įvykis – tai koks? Jeigu - „, po truputį“ – kas darė, Jūsų nuomone, įtaką, kad po truputį pripažinote „savu“ savo universitetą/fakultetą/katedrą)?</p> <p>JEIGU – NE, TAI – KODĖL?</p> <p>Ar manote, kad yra svarbu, kad visi fakultete-studentai, dėstytojai, dekanatas - jaustųsi kaip vienos šeimos – akademinės bendruomenės – nariais?</p>
<p>Fakulteto fizinės aplinkos erdvės, tose erdvėse esantys daiktai, informacija - viso to ir akademinio identiteto, akademinės bendruomenės pajautos sąsajos</p>	<p>Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys fizinės aplinkos elementų išsiskyrimą, vertinimą, fizinės aplinkos parametrų reikšmę akademinio egzistavimui, akademinės bendruomenės kūrimui, akademinio identiteto formavimui.</p>	<p>Kokiose vietose fakultete būnate? Ar galite pasakyti, kokie daiktai, užrašai, kita informacija, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų), Jums įsiminė ar padarė įspūdį? Kokiais tose vietose esančiais daiktais, informacija dažniausiai naudojėtės (ne paskaitų metu)? Kokia informacija (nurodykite konkrečiai, o kad geriau prisimintumėte, pasivaikščiokime po fakultetą ar aš Jums parodysiu filmuotą medžiagą) apie universitetą, fakultetą, katedrą, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų), Jums padėjo: a) sužinoti daugiau apie universitetą/fakultetą/katedrą; b) sužinoti, ką veikia dėstytojai/studentai/dėstytojai ir studentai drauge? O gal šios informacijos dabar nebėra, bet buvo anksčiau? Kaip Jūs pasijautėte pirmą kartą įėję į fakultetą? Kokie aplinkos daiktai, užrašai, vaizdai Jums sukėlė jausmus, kad atėjote į UNIVERSITETĄ/FAKULTETĄ? Kokie aplinkos, apie kurią kalbame, daiktai, užrašai Jums padeda pasijausti, kad esate akademinės bendruomenės nariu? Kodėl?</p> <p>Kaip manote, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš visos fakulteto aplinkos? Kuo tai svarbu Jums? (galimi variantai: studijų programa ar mokslo kryptimi). Kokios informacijos stenduose labiausiai Jums trūksta (pvz, informacija apie universitetą, fakultetą, akademinę bendruomenę, įvykius, galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias temas ir pasirinkimo terminus)?</p> <p>Ar fakulteto aplinka, kurioje būna studentai, turėtų būti taip organizuota, kad palengvintų visiems pajusti tą akademinės bendrybės jausmą? Ką patobulintumėte fakulteto viešose erdvėse, kad jos padėtų studentams pasijausti akademinės bendruomenės nariais?</p>
<p>Fakulteto higieninės sąlygos</p>	<p>Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys fizinės aplinkos vertinimą mokslinei veiklai.</p>	<p>Ar esanti fakulteto aplinka Jums yra komfortabili mokymuisi, neformalioms diskusijoms su bendrakursiais, dėstytojais (ar pakanka sėdimų vietų, kompiuterių, kitų IT priemonių?).</p>

<i>Vertybė Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai</i>	Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys vertybės egzistavimui sudarytas sąlygas fakulteto koridoriuose, jų vertinimą ir poreikį.	<i>Kur dažniausiai vyksta diskusijos su dėstytojais? Ar Jus ta aplinka tenkina? Ar bendrautumėte daugiau su dėstytojais, jei būtų uždaresnių sėdėjimui erdvių koridoriuose?</i>
<i>Vertybė Mokslo ir studijų vienovė</i>	Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys vertybės egzistavimui sudarytas sąlygas fakulteto koridoriuose.	<i>Ar fakulteto koridorių aplinka pakankamai pritaikyta mokslo žinių paieškai (yra knygų lentynų, kompiuterių su atviromis duomenų bazėmis, stendų su naujausiomis žiniomis ir pan.?).</i>

5 lentelė. Administracijos darbuotojų interviu kriterijai ir indikatoriai/klausimai, klausimų kriterijai

<i>Tyrimo parametrai</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Indikatoriai (klausimai)</i>
<i>Akademinių vertybių suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademinio identiteto</i>	Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys, kad akademinės vertybės yra identifikuojamos, reikšmingos.	<i>Kas, Jūsų nuomone, sudaro mūsų fakulteto akademinę bendruomenę? Kokias vertybes pabrėžia mūsų fakulteto bendruomenė? Kada, Jūsų nuomone, galima jau pasakyti, kad studentas turi akademinį identitetą (su kuo jis identifikuojasi – su universiteto, fakulteto išpažįstamomis vertybėmis, akademinė bendruomene...?).</i>
<i>Fakulteto fizinės erdvės (jose esančių edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos</i>	Žodžiai (raktai), teiginiai, sakiniai, parodantys fizinės aplinkos reikšmę vertybių atžvilgiu.	<i>Ar manote, kad fakulteto viešąsias erdves (vestibiulį, koridorių, laiptus, erdves prie katedrų) galima/reikia panaudoti fakultetui svarbių vertybių komunikavimui, informavimui apie akademinę bendruomenę, jos veiklą? Gal galėtumėte išskirti daiktus, kitus objektus, juose esančią informaciją ar kitas galimybes (pvz., sąlygų bendravimui sudarymą), įdėtus fakulteto koridoriuose, vestibuliuose, laiptų erdvėse, kurie gali daryti įtaką studentams, komunikuojant jiems fakulteto išpažįstamas vertybes, sudarant sąlygas pajauti akademinio bendrumo, identifikavimosi su fakultetu (katedra, universitetu) jausmus? Gal galėtumėte išskirti daiktus (kokius?), kitus objektus (kokius?), juose esančią informaciją (kokią?) ar kitas galimybes (pvz., sąlygų bendravimui sudarymą?), kurie specialiai buvo įdėti (kieno iniciatyva?) fakulteto/katedrų koridoriuose, vestibuliuose, laiptų erdvėse (konkrečiai), kad darytų įtaką studentams ir komunikotų jiems: fakulteto išpažįstamas vertybes (kokias?), sudarytų sąlygas pajauti akademinio bendrumo, identifikavimosi su fakultetu/katedra/universitetu) jausmus?</i>

		<p><i>Ar kai kurie objektai/informacija (kokie?) specialiai tuo tikslu įdedami, kad darytų poveikį pirmakursiams greičiau pasijausti akademinės bendruomenės nariais?</i></p> <p><i>Kaip manote, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš fakulteto bendrų viešųjų erdvių? Ar ji turėtų komunikuoti katedros specifiškumą ir daryti įtaką formuotis studentų identitetui su katedros/studijų krypties akademinė bendruomene? Kas ten turėtų būti? O gal svarbu, kad studentai tapatintųsi tik su fakulteto akademinė bendruomene?</i></p> <p><i>Dabar pasvajokime: jeigu fakulteto finansiniai ištekliai būtų neriboti, kokias matytumėte fakulteto, katedrų viešąsias erdves, kad jos efektyviausiai veiktų studentų akademinio identiteto formavimąsi?</i></p> <p><i>O ką būtų galima padaryti jau dabar (trūkstant išteklių), tobulinant fakulteto, katedrų viešąsias erdves, kad jos efektyviausiai veiktų studentų akademinio identiteto formavimąsi?</i></p>
--	--	--

Tyrimo duomenų analizės metodai

Dokumentų ir intervių atsakymų duomenys analizuojami taikant kokybinę **turinio (content) analizę**. Luobikienė (2006) pažymi, jog nėra vieno teisingo kokybinės analizės būdo, t.y. nėra vieningos metodologinės konstrukcijos. Šiame darbe bus aliekama kriterinė analizė.

2.3. Tyrimo etika

Atliekant tyrimą, buvo laikomasi tyrimo etikos principų. Atvejo tyrimas buvo atliekamas tik gavus organizacijos vadovų sutikimą. Informantai tyrime dalyvavo savo noru, jie nebuvo verčiami.

Taigi laikomasi *laisvanoriškumo principo*. Atliekant atvejo tyrimą, pirmiausia kreiptasi į fakulteto administraciją, prašant sutikimo tyrimui atlikti. Jį gavus, su informantais dėl interviu laiko ir vietos buvo derinamasi asmeniškai.

Atliekant interviu, o vėliau ir analizuojant duomenis, laikytasi *geranoriškumo principo*. Tyrėja prisistatydavo informantams, atskleisdavo pagrindinį tyrimo tikslą. Buvo klausama, ar informantai sutinka, kad pokalbis būtų įrašinėjamas, užtikrinant, kad dalyvavimas bei jų pateikiama informacija nebus ateityje panaudojama prieš juos pačius, o tik apibendrintų duomenų analizei. Analizuojant duomenis, visa informacija, galinti pakenkti tyrimo dalyviui ar jo institucijai, buvo koduojama.

Laikomasi *pagarbos asmens orumui principo* - informantai galėjo nutraukti dalyvavimą tyrime, atsisakyti pateikti informaciją arba turėjo teisę paklausti ir gauti informaciją apie tyrimą ir jo tikslus. Buvo stengiamasi atsakyti į kilusius klausimus.

Teisingumo principas išlaikomas tyrėjai užtikrinant informantų pateikiamos informacijos anonimiškumą ir konfidencialumą. Neskelbiami ir tiriamųjų vardai, pateikiami tik apibendrinti rezultatai.

3. NEFORMALIŲ EDUKACINIŲ IR POTENCIALIŲ MOKYMOSI APLINKŲ, DARANČIŲ ĮTAKĄ STUDENTŲ AKADEMINIO IDENTITETO FORMAVIMUISI, NUSTATYMAS KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETE

3.1. Empirinio tyrimo konteksto (fakulteto) pristatymas

Pristatant Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetą, reikšminga, visų pirma, pristatyti fakulteto Rūmų istoriją, atsižvelgiant į tai, kad šio magistrinio darbo objektas yra fizinė pastato prasmė. Fakulteto rūmai yra stambus dviejų ir pusės aukšto pastatas. Istorijoje šie rūmai buvo minimi kaip Lietuvos universiteto Pirmieji rūmai. 1922 m. vasario 16 d. Kaune Aukštųjų kursų pagrindu buvo įkurtas Lietuvos universitetas. 1922 m. kovo 24 d. Steigiamasis Seimas patvirtino Lietuvos universiteto statutą ir nuo šių metų Lietuvos universiteto pastatas visus penketą metų (iki 1927 m.) buvo pagrindiniai ir vieninteliai Lietuvos universiteto rūmai. Nuo 1927 metų jie vadinti Pirmaisiais rūmais. Čia buvo įsikūręs Rektoratas ir veikė Teisių fakultetas, buvo Matematikos - gamtos fakultetų auditorijos. Čia yra didžioji Universiteto salė (aula), kurioje vykdavo ir dabar vyksta iškilmingi Universiteto, Senato posėdžiai (KTU SHMMF, veiklos ataskaita, 2015).

Šie rūmai turi gilią mokslinę, kultūrinę dvasią, kadangi nuo pat pradžių buvo tapę svarbiausiu Lietuvos intelektualiojo ir kultūrinio gyvenimo centru. Galima teigti, kad Lietuvos universiteto Pirmieji rūmai yra mokslo lopšys, ta terpė, kurioje dirbo ir aktyviai veikė to meto Lietuvos valstybinėje, visuomeninėje, politinėje veikloje didieji mokslo vyrai – „tautos sodininkai“, kaip teigė vokiečių filosofas Oswaldas Spengleris.

Dabartinis fakultetas stengiasi per simbolius išlaikyti praeities dvasią. Fakulteto veiklos esmę ir principus išreiškia fakulteto simbolis **TILTAS**:

T – talentai: mes padedame atsiskleisti talentams ir juos puoselėjame.

I – inovacijos: mes skatiname kūrybiškumą ir kritinį mąstymą.

L – laisvė: mums labai svarbi kūrybos ir pasirinkimo laisvė, nes tik laisvas žmogus geba mokytis, kurti ir tobulėti.

T – tarptautiškumas: mes veržlūs ir atviri pasauliui, pozityvioms iniciatyvoms.

A – atsakomybė: mes rūpinamės ne tik savimi, bet ir aplinka, bendruomene, savo šalimi, siekiame darnos.

S – sąžiningumas: mes sąžiningi sau ir kitiems (KTU SHMMF, veiklos ataskaita, 2015).

Fakulteto studijos yra orientuotos į tarpdiscipliniškumą. Pagrindinės fakulteto vykdomų tarpdisciplininių tyrimų kryptys: Visuomenės struktūros, vertybės, elgsena; Viršvalstybinis; Europos

Sajungos, valstybės; regionų ir miestų vystymas ir valdymas; Viešasis valdymas: veikėjai, procesai, instrumentai; Mokymasis visą gyvenimą, žinių ekonomika; Socialinė įtrauktis ir socialinės inovacijos; Kalba, kultūra, medijų ekologijos. Fakultete taip pat vykdomi šie tarpdisciplininiai tyrimai: visuomenės sveikata, tarpdisciplininis mokslo - meno ryšys, rizikos ir saugumo valdymas (KTU SHMMF, veiklos ataskaita, 2015).

Fakulteto misija - teikti socialinių, humanitarinių mokslų tyrimais ir menine kūryba grįstas tarptautinio lygio studijas, humanistinių vertybių, europietiškos kultūros ir tarpdiscipliniškumo dvasia ugdyti kūrybingas, atsakingas ir atviras asmenybes, kurti ir skleisti žinias bei socialines ir meno inovacijas darniai visuomenės ir valstybės raidai. Šio magistrinio darbo kontekste reikšminga paminėti **keletą iš fakulteto uždavinių** - palanki darbu ir kūrybai aplinka; bendromis vertybėmis paremta fakulteto organizacijos kultūra. Pagrindinis projekto tikslas – sukurti veiklos rezultatais ir projektinio valdymo principais paremtą fakulteto valdymo sistemą bei darbu ir kūrybai palankią infrastruktūrą. Tokio uždavinio egzistavimas rodo, kad fakulteto vadovybė suvokia ir stengiasi išnaudoti aplinkos potencialą (KTU SHMMF, veiklos ataskaita, 2015).

Apibendrinant galima teigti, kad fakultetas yra tarpdisciplininis, dinamiškas, nuolatiniame vystymesi. Tokie procesai yra šiuolaikinio aukštojo mokslo iššūkių pasekmė. Akivaizdu, kad KTU SHMMF yra viso to pavyzdys, - siekiant išlikti, išsiskirti ir pritraukti studentus, parinktos tokios studijų kryptys ir suteiktos tokios galimybės, kad pritrauktų ir patenkintų įvairius jauno žmogaus poreikius. Tačiau reikia akcentuoti, kad šiuose inovaciniuose sprendimuose fakulteto tikroji didybė yra jo istorijoje, pasireiškianti per fakulteto fizinės aplinkos objektus, kurie tampa reikšmingi šio tyrimo parametrai.

3.2. Dokumentų analizės rezultatai

Dokumentų analize buvo siekiama išsiaiškinti, ar yra pakankamas pagrindas fakulteto vadovams kurti organizacinę kultūrą, pagrįstą remiantis šiame baigiamajame darbe išryškintomis, taip pat pasaulio mokslininkų darbų vertybėmis. Išanalizuoti šie dokumentai: Dokumentų kriterinės analizės lentelė pateikta 28 priede.

- LR Teisingumo ministerija, 1992, LR Konstitucija;
- LR mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas (2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2534);
- Kauno technologijos universiteto statutas (2012 m.);
- LR nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 28 d. Nr. XI-2149 „Dėl Kauno technologijos universiteto statuto patvirtinimo“ 1 ir 2 priedų pakeitimo (Žin., 2010, Nr. 144-7364);

- Kauno technologijos universiteto laikinasis akademinis reguliamas (Kauno technologijos universiteto senato 2012 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. V3-S-48);

- Kauno technologijos universiteto strategija (patvirtinta Kauno technologijos universiteto Tarybos sausio 27 d. nutarimu Nr. V7-T-0-1).

LR Teisingumo ministerija, 1992, LR Konstitucija. Šiame dokumente pastebėtos dvi užtikrintos vertybės: Universiteto autonomija („*Aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija*“ 40 str.) ir Akademinė laisvė („*<...> mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi*“ 42 str.).

LR mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatymas (2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2534). Šiame dokumente pastebėta vertybė - Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga,- ji yra dokumente apibrėžta, užtikrinta (*Akademinę bendruomenę sudaro mokslo ir studijų institucijų studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesoriai emeritai, mokslininkai emeritai, kiti darbuotojai, tiesiogiai dalyvaujantys mokslo ir (ar) studijų veikloje.*“ 60 str., 1 punktas).

Kita vertybė - Universiteto autonomija, - ji yra dokumente įtvirtinta, apibrėžta („*Aukštoji mokykla turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinę laisvę*“ 8 str. 1 punktas „*Valstybinis universitetas turi turėti kolegialius valdymo organus – tarybą ir senatą, taip pat vienasmenį valdymo organą – rektorių.*“ 26 str. 1 punktas „*Studentų interesams aukštosios mokyklos ir jos padalinių valdymo organuose, patariamąsiose ir ginčų sprendimo struktūrose atstovauja studentų atstovai, kuriuos skiria studentų atstovybė savo nustatyta tvarka, o jeigu jos nėra, – visuotinis studentų susirinkimas (konferencija).*“ 30 str. „*Aukštosios mokyklos studentų interesams atstovauja studentų atstovybė*“ 63 str. 1 punktas „*Studentų atstovai dalyvauja aukštosios mokyklos valdymo organų veikloje sprendžiamojo balso teise.*“ 63 str. 4 punktas „*Studentų teisės ir pareigos*“ 62 str.).

Kita vertybė - Akademinė laisvė – užtikrinta ir apibrėžta: („*Akademinė laisvė, apimanti: 1) minties, išraiškos laisvę; 2) mokslo (meno) ir pedagoginės veiklos metodų ir priemonių pasirinkimo laisvę, atitinkančią pripažįstamus etikos principus; 3) apsaugą nuo varžymų ir sankcijų už savo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (meno) rezultatų ir įsitikinimų skelbimą, išskyrus atvejus, kai skelbiama informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis ir (arba) Lietuvos Respublikos įstatymų pažeidimas.*“ 60 str. 2 punktas).

Kauno technologijos universiteto statutas (2012 m.). Dokumente nustatytos tokios vertybės:

- Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga (*Įtvirtinta, neapibrėžta*).
- Universiteto autonomija (*Užtikrinta, apibrėžta*).
- Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą (*Įtvirtinta, neapibrėžta*).
- Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai (*Užtikrinta*).

- Mokslo ir studijų vienovė (*Užtikrinta, apibrėžta.*)
- Akademinė laisvė (*Įvirtinta, neapibrėžta.*
- Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas (*Įvirtinta, neapibrėžta*) (žr. 28 priedas).

Kauno technologijos universiteto laikinasis akademinis reguliamas (Kauno technologijos universiteto senato 2012 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. V3-S-48); Dokumente nustatytos tokios vertybės:

- Universiteto autonomija (*Neapibrėžta, dalinai užtikrinta*).
- Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą (*Dalinai užtikrinta*) (žr. 28 priedą).

Kauno technologijos universiteto strategija (patvirtinta Kauno technologijos universiteto Tarybos 2012 sausio 27 d. nutarimu Nr. V7-T-0-1). Dokumente nustatytos tokios vertybės:

- Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga (*Iš dalies užsiminta.*
- Universiteto autonomija (*Iš dalies užsiminta, paminėti savivaldą*).
- Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą (*Neapibrėžta, įtvirtinta.*)
- Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai (*Įtvirtinta, neapibrėžta.*)
- Mokslo ir studijų vienovė (*Įtvirtinta*) (žr. 28 priedas).

Atlikus Lietuvos ir universiteto dokumentų analizę, galima teigti, kad dauguma akademinė vertybių yra užtikrintos ir įtvirtintos. Mažiausiai dėmesio vertybių įtvirtinimui skiria Kauno technologijos universiteto laikinasis akademinis reguliamas. Šiame KTU dokumente identifikuotos viso labo dvi vertybės. Viena iš jų – Universiteto autonomijos vertybė - dokumente nėra apibrėžta, tik dalinai užtikrinta. Kauno technologijos universiteto statutas (2012 m.) užtikrina daugiau vertybių. Trūksta tiek vienos kritinio mąstymo vertybės. Šios vertybės nerasta visuose tiek nacionaliuose, tiek KTU dokumentuose. Nemažai dėmesio akademinė vertybių užtikrinimui skiriama Kauno technologijos universiteto strategijoje (2012). Strategijoje universiteto autonomijos vertybė tik iš dalies užsiminta, paminint savivaldą. Kalbant apie nacionalinius dokumentus, tai LR Konstitucija (1992) užtikrina šias vertybes: Universiteto autonomija („Aukštosios mokykloms suteikiama autonomija“ - 40 str.) ir Akademinė laisvė („<...> mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi“ - 42 str.). LR mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 pakeitimo įstatyme (2016) vertybių artikuliacijai ir jų užtikrinimui rasta nemažai straipsnių. Įstatyme užtikrintos ir apibrėžtos yra trys vertybės - akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga; universiteto autonomija; akademinė laisvė. Atlikus dokumentų analizę, galima teigti, kad yra pakankamas pagrindas fakulteto vadovams kurti organizacinę kultūrą, aplinką, parentą akademinė vertybių puoselėjimu ir jų panaudojimu akademinio identiteto vystymui.

3.3. Fakulteto koridorių, kaip potencialių mokymosi ir edukacinių aplinkų, tyrimas stebėjimo metodu: rezultatai ir analizė

Fakulteto koridorių aplinkų stebėjimo tikslas - atrasti erdves, jose esančius edukacinius objektus, informaciją ir įvertinti, ar visa tai atspindi universiteto/fakulteto dvasią, misiją ir tikslus, komunikuoja akademinės vertybes. Reikšminga suvokti, ar visi šie fizinės aplinkos parametrai prisideda prie studento akademinio identiteto pajautos ir įsiliejimo į akademinę bendruomenę. Stebėjimo rezultatai pateikiami 26 priede.

Stebėtos buvo šios erdvės: pagrindinio fakulteto pastato pusrūsio vestibulius; pirmo aukšto vestibulius ir koridorius; pagrindiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą; šalutiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą; antro aukšto (jame įsikūręs dekanatas) vestibulius ir koridorius; laiptai, esantys antrame aukšte ir vedantys į priestato trečią aukštą; priestato pirmo, antro ir trečio aukštų (juose įsikūrę fakulteto padaliniai – katedros) koridoriai.

Pagrindinio fakulteto pastato pusrūsio vestibulyje buvo identifikuotos trys akademinės vertybės, kurios yra iškomunikuojamos per fizinės aplinkos daiktus. Buvo įvertinta, kad padarytos minkštos sėdimos vietos po laiptais ir aukštas staliukas (1 priedas) bei knygų lentyna (2 priedas) komunikuoja *mokslinė veiklos ir objektyvių žinių paieškos, kaip nuolatinio kelio į tiesą*, vertybę, nes šie objektai įgalina vykdyti laisvas diskusijas bei žinių paiešką. Pakabintas studentų atstovybės skelbimas, padalintas į dvi dalis - formaliąją ir neformaliąją (2 priedas -), komunikuoja *Akademinės laisvės vertybę*. Formalioji skelbimo dalis skirta tokiam informacijos viešinimui: apie galimybes studentams gauti informacijos jiems rūpimais klausimais; apie galimybes studentams išreikšti nuomonę apie studijų kokybę, fakulteto trūkumus ir privalumus, siūlyti savo idėjas. Neformalioji dalis skirta studentų informavimui, kad jie yra laukiami Sajungoje. Galiausiai šioje erdvėje skleidžiama ir *Liberalaus ugdymo, kaip plataus išsilavinimo/išprusimo, vertybė*, kuri parodoma plakate apie neformalią veiklą (1 priedas). Pateikiama informacija apie papildomo neformalaus ugdymosi galimybes yra patraukli, pritraukianti, tekstas sudominantis („Groti gali ne tik dėstytojo nervais! Studente, pasidvigubink. Prisijunk prie KTU meno ansamblio!“).

Pirmo aukšto vestibulio ir koridoriaus erdvėje per fizinės aplinkos daiktus ištransliuojamos šešios akademinės vertybės. Visų pirma, reikšminga išskirti KTU simboliką: stendą su KTU simbolika (žr. 3 priedas) bei KTU sieną su informaciniais lankstinukais (žr. 3 priedas). Ant stendų naudojamą KTU simboliką galima traktuoti kaip akademinės bendruomenės bendrą išraišką. Taip pat patrauklus savo turiniu užrašas prie laiptų pirmos pakopos. Šalia užrašo ir KTU logotipas (žr. 3 priedas). Užrašas skelbia: „Sveiki atvykę į savo antrus namus!“ Šis KTU devizas sveikina kiekvieną studentą, įsiliejusį į universiteto/fakulteto gretas, bei paliečia jį kaip akademinės

bendruomenės narį. Skelbimų lentoje (žr. 4 priedas) pateikiama studentams aktuali informacija apie studijų finansinę paramą ir bendrabučius. Tai rodo, kad universitetui yra svarbus studentas, kaip akademinės bendruomenės narys. Dėžė su panaudotomis įmautėmis, segtuvais ir užrašu „Kolegos Tau dovanoja“ (žr. 8 priedas) simbolizuoja bendrumą ir kiekvieno studento svarbą (kreipinys „Tau“). Skelbimų lentoje (žr. 9 priedas) pateikiama informacija apie paskaitų ciklą „Nepatogi universiteto istorija: kaip studentai vyriausybes vertė“ primenama universiteto istorija, kuri sustiprina buvimo akademinės bendruomenės nariu pajautą. Šioje erdvėje esančiuose paveiksluose pavaizduoti tilto fragmentai, kurie simbolizuoja universiteto misiją – jungtis tarp to, kas esi, ir to, kas būsi (žr. 11 priedas). Visi šie fizinės erdvės objektai ir informacija komunikuoja *Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga* vertybę. Kita identifikuota vertybė - *Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą*. Ši vertybė atsispindi sėdimose vietose su staleliais ir be stalelių (žr. 7 priedas). Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją. Užrašai ant langų (žr. 9 priedas) komunikuoja tiesas/taisykles apie mokslą, mokslo procesą. Ant sienos padarytas pasaulio žemėlapis (žr. 11 priedas) simbolizuoja pasaulio pažinimą. Pasaulis, kaip ir mokslas, yra begalinis. Šioje erdvėje komunikuojama ir *Dėstytojų ir studentų paritetinių santykių* vertybė. Ją parodo uždaros ir atviros stovimos diskusijos vietos (žr. 9 priedas), patogi sėdima vieta (žr. 11), erdvė pasidaryti arbatos, kavos, užkandžių (žr. 10 priedas). Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją, konsultacijas tarp dėstytojų ir studentų, padeda dėstytojams ir studentams atsipūsti, atsipalaiduoti, lengviau susikoncentruoti į darbą. Komunikuojama ir *Mokslo ir studijų vienovės* vertybė. Jai atsiskleisti padeda KTU stendas su informacija (žr. 3, 25 priedai) apie bakalauro, magistrantūros programas. Yra didelė medinė lenta (žr. 10), kuri įgalina laisvesnes, vizualesnes mokslines diskusijas, studentų saviraišką. Šioje erdvėje identifikuota ir *Akademinės laisvės* vertybė, kai skelbimų lentoje (žr. 4 priedas) pateikiama informacija apie studijų kokybės kriterijus. Taip studentams suteikiame laisvę vertinti savo studijas ir universiteto veiklą. Paskutinė vertybė, labai plačiai iškomunikuota šioje erdvėje, yra *Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas*. Ją atspindi lagaminų išmatavimų rėmas, kuris kartu yra kaip ERASMUS (mainų programos) stendas (žr. 3 priedas). Taip viešinama informacija apie platesnio ugdymo galimybes, pateikiama įdomi vizualizacija. Yra pateikti lankstinukai su siūlomomis darbo ir savanoriavimo galimybėmis studentams (žr. 3 priedas). Prie sienos pritvirtintas televizorius, kaip netradicinė informacijos pateikimo forma (žr. 3 priedas). TV ekrane komunikuojama informacija – netradicinė forma, kuri labiau pritraukia studentus, o pats TV simbolizuoja technologijų pažangą ir kad universitetas jas įgalina. Užrašas TV ekrane: „Skrydžiai verslo klase: į karjerą, į platų išsilavinimą“. Šioje erdvėje pateikiama nemažai skelbimo lentų su informacija apie galimybę per vasarą studentams įgyti praktiką, apie mentorystės programas (žr. 5 priedas, 8 priedas). Galiausiai rasta plakatu siena (žr. 9 priedas), kurioje pateikiama informacija apie paskaitų ciklą „Nepatogi universiteto istorija: kaip studentai vyriausybes vertė“. Taip plečiamos žinios apie universiteto istoriją. Taip pat pateikiama

informacija apie darbo skelbimus, iškabinti kongresų, festivalių ir renginių plakatai. Visa ši informacija rodo, kad studentas, studijuodamas šiame universitete, gali įgyti platesnių žinių ir įgūdžių.

Pagrindiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą. Šioje fakulteto erdvėje nerasta jokio fizinės aplinkos objekto ar informacijos, kuri komunikuotų akademinės vertybes.

Šalutiniai laiptai, vedantys iš pirmo į antrą aukštą. Šioje fakulteto erdvėje yra dvi vertybės. Pirmą - *mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą* - komunikuoja vitražinis langas (žr. 13 priedas), kuriame pavaizduoti mokslo simboliai - gaublys ir teleskopas, simbolizuojantys pažinimą, tiesos ieškojimą. Antroji vertybė - *Mokslo ir studijų vienovė*. Vėlgi šią vertybę simbolizuoja vitražinis langas (žr. 13 priedas), kuriame pavaizduoti nusipelnusių pasauliui mokslininkų atvaizdai (Archimedas, Galilėjus, Izaokas Niutonas, Kazys Simonavičius).

Antro aukšto (jame įsikūręs dekanatas) vestibulis ir koridorius. Šioje fakulteto erdvėje identifiikuotos šešios vertybės. Vertybę *akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga* komunikuoja skelbimų lenta (žr. 14 priedas), kurioje pateikiamos galimos studentų problemos ir reikalingi kontaktai, kurių pagalba šios problemos gali būti išsprędžiamos. Tai rodo universiteto rūpinimąsi studentais, kaip akademinės bendruomenės nariais. Aplinkoje gausu paveikslų (žr. 16 priedas), kuriuose pavaizduoti tilto fragmentai, simbolizuojantys universiteto misiją – jungti tarp to, kas esi, ir to, kas būsi. Rasta lentelė su aulos atkūrimo rėmėjais (žr. 17 priedas). Tokių rėmėjų egzistavimas parodo, kad universiteto partneriai remia akademinės bendruomenės vystymąsi. *Mokslinė veiklos ir objektyvių žinių paieškos, kaip nuolatinio kelio į tiesą*, vertybė komunikuoja, kaip ir kitais atvejais, sėdimos vietos su stalais ir knygų lentynomis (žr. 14 priedas). Katedros kontaktai ir dėstytojų konsultavimo laikas (žr. 14 – 15 priedas) iškelia *dėstytojų ir studentų paritetinių santykių* vertybę. Taip pat yra skelbiama informacija apie studijų programas (žr. 14, 15, 24 priedus). Stovi kompiuteris ir kopijavimo aparatas (žr. 15 priedas). Kompiuteris pritaiko aplinką informacijos kūrimui, ieškojimui. Kopijavimo aparatas - informacijos dauginimui. Tai prisideda prie mokslo veiklos. Visi šie pastarieji fizinės aplinkos objektai ir informacija komunikuoja *Mokslo ir studijų vienovės* vertybę. Rasta pateikta informacija apie studijų kokybės kriterijus, taip studentams suteikiame laisvę vertinti savo studijas ir universiteto veiklą (žr. 14 priedas). Tai prisideda prie *Akademinės laisvės* vertybės puoselėjimo. Rasta informacija apie paskaitų ciklą „Pasiruošk“ (žr. 15 priedas), kuri patenka į *Liberalaus ugdyimo, kaip plataus išsilavinimo/išprusimo* vertybės rėmus.

Laiptai, esantys antrame aukšte ir vedantys į priestato trečią aukštą. Šioje fakulteto erdvėje nerasta jokio fizinės aplinkos objekto ar informacijos, kuri komunikuotų akademinės vertybes.

Priestato pirmo, antro ir trečio aukštų (juose įsikūrę fakulteto padaliniai – katedros). Šioje erdvėje rastos penkios komunikuojamos vertybės per fizinės aplinkos objektus ir informaciją. Gan

plačiai iškomunikuota *Akademinės bendruomenės, kaip dėstytojų ir studentų sąjungos*, vertybė. Rastas stendas su instituto pavadinimu ir KTU logotipu (žr. 18 priedas) komunikuoja akademinės bendruomenės bendrą išraišką. Stovi stendai su KTU dėstytojų istoriniu medžiu (žr. 21 priedas) bei su edukologinės mokslinės grupės ištakų bei edukologinių tyrimų raidos aprašymu (žr. 21 priedas). Tai istoriniai akademinės bendruomenės požymiai. Rasti paveikslai (22 priedas), kuriuose pavaizduota katedros mokslo krypties simbolika. Prie šios erdvės priskiriamas ir vidinis kiemelis – pastatytas fortepijonas (žr. 19 priedas). Fortepijonas - ne tik meno simbolis, bet ir KTU simbolika, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. Kita vertybė - *Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą*. Šią vertybę stebimoje aplinkoje komunikuoja kopijavimo aparatas ir stendas su publikacijomis (žr. 18 priedas). Kopijavimo aparatas skirtas informacijos dauginimui. Tai prisideda prie mokslo veiklos. Yra stendas, skirtas „dar garuojančioms“ mokslo žinioms (svarbioms katedrai – jos konkrečioms mokslo kryptims). Daugiau dėmesio skirta *Dėstytojų ir studentų paritetinių santykių* vertybei. Erdvėje yra sėdimos vietos (žr. 18 priedas), vieta pasidaryti arbatos, kavos, užkandžių (žr. 19 priedas) ir viena patogiai sėdima vieta (žr. 19). Visa tai leidžia diskutuoti prie katedrų, padeda dėstytojams ir studentams atsipūsti, atsipalaiduoti, lengviau susikoncentruoti į darbą. Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją, konsultacijas tarp dėstytojų ir studentų. Taip pat yra dėstytojų/darbuotojų nuotraukos su kontaktais (žr. 20 priedas), katedros pavadinimas ir dėstytojų konsultavimo laikas (22 priedas). Ši informacija padeda studentams planuoti ir derinti konsultacijų laiką su dėstytojais. *Mokslo ir studijų vienovės* vertybę simbolizuoja vienas objektas - nusipelnusių mokslininkų nuotraukos (žr. 19 priedas), taip pat mokslo ir studijų ankstesni rezultatai. *Liberalaus ugdymo, kaip plataus išsilavinimo/išprusimo*, vertybė identifikuojama skelbimų lentose (žr. 20, 22, 23 priedai). Skelbimai kviečia registruotis į tarptautinę konferenciją, į konkursą, mainų programas, praktikas. Taip studentams parodoma žinių plėtros galimybė.

Išorinis pastato vaizdas. Šioje erdvėje komunikuojama viena vertybė - Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga. Pats fakulteto pastatas - senovinis (žr. 24 priedas). Tokiu pastatu išlaikoma istorinė universiteto dvasios simbolika. Ši istorinė dvasia gali paveikti studentų norą susitapatinti su universitetu. Fakulteto išpiešta fasadinė siena (žr. 24 priedas) vėlgi simbolizuoja laisvą mąstymą ir KTU simboliką, kaip akademinės bendruomenės bendrą išraišką. Prie akademinės bendruomenės bendros išraiškos puoselėjimo prisideda monumentas pirmajam rektoriui Kazimierui Baršauskui ir monumentas pirmajam Lietuvos universitetui (žr. 24 priedas).

Atlikus Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto koridorių, kaip potencialių mokymosi ir edukacinių aplinkų, tyrimą, stebėjimą, galima teigti, kad juose yra pakankamai fizinės aplinkos objektų ir informacijos, kurie komunikuoja akademinės vertybes, taip prisidedami prie studentų akademinio identiteto formavimosi bei akademinio bendrumo jausmo

stiprinimo tarp akademinės bendruomenės narių. Stebėjimo metu išsiaiškinta, kad fakulteto koridoriuose nėra fizinės aplinkos objektų ir informacijos, kuri komunikuotų kritinio mąstymo ir universiteto autonomijos vertybes.

3.4 Interviu su administracija rezultatų pristatymas ir analizė

Pusiau struktūruotu interviu buvo apklaustos trys prodekanės ir vienas katedros vedėjas. Prodekanių ir vedėjų apklausos tikslas buvo išsiaiškinti, ar kuriant fakulteto koridorių fizines erdves, buvo siekta konstruoti neformalias edukacines aplinkas, darančias įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, ar tiesiog šie identitetui darantys įtaką veiksniai buvo fiksuoti spontaniškai, todėl jie laikytini potencialių mokymosi aplinkų elementais.

Tyrimo dalyvių atsakymai buvo analizuojami pagal du kriterijus:

1. Akademiinių vertybių suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademinio identitetu.
2. Fakulteto fizinės erdvės (jose esamų edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos.

Akademiinių vertybių suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademinio identitetu kriterinis klausimų blokas atskleidė, kad informantų suvokimą, kas yra akademinė bendruomenė, kokios yra fakulteto bendruomenės komunikuojamos vertybės, kada, jų nuomone, studentas tampa akademinės bendruomenės nariu ir jaučia akademinį identitetą, kas padeda pirmakursiui pasijausti akademinės bendruomenės nariu.

Visi tyrimo dalyviai, kalbėdami apie akademinės bendruomenės narius, išskyrė studentus, dėstytojus ir administraciją: „*Mūsų akademinę bendruomenę sudaro: dėstytojai, studentai ir administracija. Tie visi, kurie dalyvauja mokymosi procese, tiek ir kitose veiklose, kurios susijusios su studijų procesu.*“ (Informantas²). Viena tyrimo dalyvė, samprotaudama, kas yra akademinė bendruomenė, išskyrė socialinių ryšių ir tapatumo jausmo svarbą: „*Bendruomenė yra socialiniai ryšiai ir tapatumo jausmas, t.y. tos dedamosios, be kurios bendruomenės nėra. Socialiniai ryšiai, kada mes susitinkame, bendraujame ne tik formaliose, bet ir neformaliose aplinkose. O tapatumo jausmas - akademinio bendruomeniškumo pamatas.*“ (Informantas¹). Fakulteto bendruomenės vertybės įvardintos skirtingai: „*Mes pabrėžiame „bridge“ „tiltas“. Būtent, tos vertybės ir yra pagrindinės „briliance, inovation, globality“* (Informantas¹); „*<...> pabrėžiamas tarptautiškumas, pagarba vienas kitam, buvimas dvasia humanitarinių vertybių, tarpusavio bendradarbiavimas, be galo skatinamas komandiškumas, geranoriškumas.*“ (Informantas³); „*Pagarba kitataučiams.*“ (Informantas³); „*<...> sąžiningumas, bendruomeniškumas.*“ (Informantas⁴). Iš visų išvardintų vertybių galima išskirti bendras:

bendruomeniškumas, tarptautiškumas. Informantai samprotavo, kada studentas tampa akademinės bendruomenės nariu/jaučia akademinį identitetą. Išsiskyrė atsakymai, kad toks tapimas atsiranda tada, kai atsiranda paties studento vidinis jausmas, kad jis yra bendruomenės dalis: *Kai jisai [studentas] galvoja, kad atstovauja universitetą [tada turi akademinį identitetą], kad jis atstovauja kažkokią tai bendruomenę, mokslo grupę ar savo studentišką grupę, kada jisai tapatina save su universitetu.*“ (Informantas²). Svarbu studentą nuo pat pirmų dienų sutikti šiltai, nuoširdžiai, padedančiai. Viena tyrimo dalyvė išskyrė formalųjį ir tikrąjį studento identitetą: *„Studentai nuo įstojimo turi formalų akademinį identitetą (priskiriami programai, kursui, grupei, pogrupiui“.* (Informantas³). *„Po aktyvaus darbo su savo dėstytojais, po įsijungimo į bendruomenę tyrimų prasme, renginių prasme, paskaitų prasme jie suvokia, kad Aš esu humanitarinių ir socialinių mokslų ir menų fakulteto dalis. Tai priklauso nuo jų veiklų, ypatingai nuo mokslinės ir studijų veiklos“.* (Informantas³). Buvo įvardinti skirtingi veiksniai, kurie padeda pirmakursiui pasijausti akademinės bendruomenės nariu: *krikštynos, įstojimo faktas, sėkmingas dalyvavimas projekte, šventėje, fakulteto gimtadienyje, dalyvavimas fakulteto taryboje, duodami lankstinukai, brošiūros.*

Fakulteto fizinės erdvės (jose esamų edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos kriterinis klausimų blokas atskleidė informantų suvokimą apie fizinių erdvių poreikį akademinio identiteto formavimui, informaciją koridoriuose, įvairius fizinės aplinkos objektus fakulteto koridoriuose, fakulteto aplinkų vizijas bei esamus projektus ir idėjas.

Tyrimo dalyviai pasisakė už tai, kad būtina fizinių erdvių akademinio identiteto formavimui. Jos gali labai daug iškomunikuoti informacijos akademinėi bendruomenei: *„Visos erdvės turi kalbėti apie tai, ką mes veikiame, ką mes darome, kur mes einame, kokie mes esame, nes erdvė yra mūsų rūbas. Mes stengiamės tai daryti, panaudojami laiptai, grafinis dizainas ant langų.“* (Informantas³). Šio klausimo atsakymai parodė, kad viskas yra daroma su **tikslu, specialiai, stengiantis: „Stengiamės, kad visos erdvės būtų jauki aplinka ir studentas norėtų būti čia. Tai buvo kuriama specialiai.“** (Informantas¹); **„Stengiamės kiekvienais metais po kokias dvi – tris parodas padaryti fakulteto koridoriuose, erdvėse.“** (Informantas²). Tai rodo, kad fizinės aplinkos objektai ir informacija fakulteto vadovybės yra integruojami **turint edukacinių tikslų**. Interviu rezultatai parodė tyrimo dalyvių nuomonę, kad informacijos fakulteto koridorių stenduose, skelbimų lentose ir kitur yra pakankamai ir tai nėra lemiamas ir veiksmingas faktorius akademinio identiteto stiprinimui: *„Stenduose informacija - pagal sritis. Informacijos yra užtektinai ir gal net per daug. Sunku studentams išskirti. Informacijos gausa neprisideda prie identiteto kūrimo, nes vyksta atmetimo reakcija.“* (Informantas²). *„Informacijos pakabinimas neduoda tiek naudos, kaip tiesioginis komunikavimas, bendros veiklos. Stendai nėra lemiančios akademinio identiteto priemonės“.* (Informantas⁴). Tyrimo dalyviai išskyrė fakulteto koridorių aplinkų objektus, kurie, jų manymu, yra reikšmingi akademinės bendruomenės formavimui, akademinėi pajautai, apskritai, fakulteto vertybių komunikavimui, geros, gražios ir jaukios aplinkos

kūrimui. Tai laiptai („*Laiptai, nes visos vertybės, misija, vizija yra užrašytos. Parašytas visas tiltas (tarptautiškumas, tarpkryptiškumas..)*“). (Informantas³). Tai fakulteto kiemelis („*Ne tik kalbant apie koridorius, kalbant apie kiemelį, kiemelyje skamba muzika, kad būtų smagu.... išpieštos sienos, tai yra labai svarbu, kad galima būtų atsisėsti, pašnekėti, paskaityti knygą*“). (Informantas¹). Svarbios koridoriaus erdvės ir knygos jose („*Viskas papildyta...kiek knygų padėta koridoriuose tam, kad būtų galima įvairiai praleisti laiką. Knygos yra mokslo, mokymosi, žinių simbolis.*“ (Informantas¹). Tai nuotraukos, paveikslai su tilto fragmentais („*Mūsų nuotraukos su tiltu... komunikuoja akademines fakulteto vertybes*“). (Informantas¹). Tai langai, stendai („*Ištraukiamieji stendai, kurie lietuviškai ar angliškai kalba apie mūsų vertybes*“ (Informantas³), baldai („*Minkštasuoliai, mes norime, kad aplinka būtų jauki, kad studentas jaustųsi kaip namuose*“ (Informantas¹), virtuvė, internetas.

Informantų buvo klausama, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš fakulteto bendrų viešųjų erdvių. Ar ji turėtų komunikuoti katedros specifiškumą ir daryti įtaką formuoti studentų identitetui su katedra/studijų krypties akademinė bendruomene? Kas ten turėtų būti? Tyrime dalyvavusieji akcentavo, kad aplinka šalia katedrų turi išsiskirti, komunikuoti savo mokslo sritį: „*Tematiškai prisirišti [aplinka šalia katedrų] prie tos idėjos, kurią komunikuoja*“ (Informantas¹); „*Kiekviena katedra turi savo specifiką, tradicijas ir kultūrą. Jos turi ką pasakyti, ką parodyti, kuom pasidžiaugti.*“ (Informantas²). Taip pat pasakyta, kad turi būti informacija apie katedros dėstytojus, jų darbo laiką bei katedros vykdomus projektus ir kitus pasiekimus.

Kalbant apie dabartinius projektus ir idėjas, tyrimo dalyviai išskyrė pastaruosius:

- nauji stalai su ratukais, kad visi stalai galėtų judėti, taip transformuojant mokymosi aplinką;
- planuojama į programos įrangos investavimą;
- jau pritaikyta galimybė atvažiuoti su dviračiu;
- galvojama apie erdves, kurios tikėtų postudijinei veiklai, pvz., mažoma apie pabėgimų kambarį, kurį padarytume viename iš rūsių;
- keičiamos dangos ir grindys, kad visi galėtų jaustis jaučiau, kaip namuose.

Tyrimo dalyvių buvo paprašyta pasvajoti, kaip turėdami neribotus finansinius išteklius, jie tobulintų esamas fakulteto koridorių erdves. Buvo paminėti lauko baldai, didesnės erdvės grupiniams darbams su išmaniosiomis lentomis, projektoriais, žalieji kempeliai, krepšinio aikštelė, kur galėtų žaisti dėstytojai ir studentai, studentiška kavinė terasoje ant fakulteto stogo, koridoriuose interaktyvios instaliacijos (demonstruojančios universiteto bendruomenės istoriją ir Lietuvos mokslo istoriją).

Apibendrinant intervių rezultatus, galima teigti, kad prodekanės ir katedros vedėjas vertina fizinių aplinkų potencialą akademinio identiteto, akademinio bendruomeniškumo pajautos vystymuisi. Tyrimo dalyviai įvardijo nemažai fakulteto fizinės aplinkos objektų, kurie prisideda prie akademinio identiteto formavimo. Visi koridorių aplinkos objektai, erdvės buvo kuriamos su edukaciniu tikslu.

3.5. Interviu su studentais rezultatų pristatymas ir analizė

Studentų interviu tikslas buvo išsiaiškinti, ar studentai pastebi, kas yra koridoriuose, kitaip tariant, ar konstruoja savo asmenines mokymosi aplinkas ir ar jos daro įtaką identiteto formavimuisi.

Tyrimo dalyvių atsakymai buvo analizuojami pagal du kriterijus:

1. Akademiųjų vertybių suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademiiniu identitetu.
2. Fakulteto fizinės erdvės (jose esamų edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos.

Akademiųjų vertybių suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademiiniu identitetu kriterinis klausimų blokas atskleidė studentų nuomones apie akademinės vertybes, bendruomenę vienijančius dalykus. Siekta išsiaiškinti, ar patys studentai jaučia akademinį bendrumą ir nuo kada atsiranda akademinio bendrumo jausmas.

Visi studentai vieningai suvokia akademinę bendruomenę. Tyrimo dalyviai ją suvokia kaip dėstytojų, studentų ir administracijos sumą. „*Akademinę bendruomenę sudaro dėstytojai, dekanatas, studentai ir studentų atstovybė*“. (Studentas²). Tiesa, pirmiausia studentai įvardijo studentus ir dėstytojus („*Akademinė bendruomenė - ryšys tarp dėstytojų ir studentų*“. (Studentas²). Tik tyrimo vykdytojai patikslinus, ar ir dekanatą galima priskirti akademinė bendruomenei, studentai sutikdavo su tuo. Studentai įvardijo skirtingus dalykus, kurie, jų manymu, vienija bendruomenę: renginiai, vertybės, tikslai, užduotys, misija vizija, mokslas, bendras siekis užtikrinti studijų kokybę. Studentų manymu, reikšmin.g.a, kad akademinės bendruomenės nariai turi būti kaip šeima: „*Taip, taip turi būti, nes tai labai suartina*“ (Studentas⁶); „*<...> taip, nes tai sumažina bendravimo barjerus*“ (Studentas¹¹). Studentai, kalbėdami apie bendruomenės narių bendrumą, kartu pažymi, kad visi turi skirtingas atsakomybes: „*Taip, kaip akademinės šeimos nariai, turi jaustis visi, bet atsakomybė visų išlieka skirtinga*“. (Studentas²).

Visi tyrimo dalyviai atsakė, kad jaučiasi akademinės bendruomenės nariais. Šią pajautą dažniausiai sąlygoja jų priklausymas studentų atstovybei: „*<...> Nes aš studentų atstovybės narė, todėl bendrauju tiek su administracija, tiek su dėstytojais ir studentais. Dėl to turiu tokį ryšį.*“ (Studentas¹). Tyrimo dalyviai pažymėjo, jog nepaisant to, kad jie jaučiasi akademinės bendruomenės nariais, kiti studentai, jų manymu, nesijaučia: „*Aš taip, bet manau kiti studentai - ne. Dauguma studentų nesijaučia dalimi, nes ateina tik į paskaita*“. (Studentas¹). Studentai save priskiria tiek universitetui, tiek katedrai, tiek fakultetui. Tačiau labiausiai save tapatina su fakultetu, mažiausiai su katedra: „*Jaučiuosi...fakulteto labiausiai*“ (Studentas⁶); „*Jaučiuosi...katedros mažiausiai*“ (Studentas⁷). Akademinio bendrumo pajautimas dažniausiai atsirasdavo pirmame kurse, vos tik įstojus: „*Tikriausiai nuo įstojimo. Nuo pačio pirmo kurso, kadangi teko bendrauti ir su dėstytojais, ir su prodekane, ir su studijų centru, tai irgi yra akademinės bendruomenės dalis*“. (Studentas²).

Fakulteto fizinės erdvės (jose esamų edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos kriterinis klausimų blokas atskleidė dažniausias buvimo vietas, fizinės aplinkos objektus, informaciją, padarančią didžiausią įspūdį, požiūrį į aplinką šalia katedrų, vidinį kiemelį, fizinės aplinkos objektus, informaciją, kuria naudojama ne paskaitų metu, fakulteto higieninių sąlygų vertinimą. Taip pat buvo norima sužinoti, ar studentai mato **vertybių: dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai ir Mokslo ir studijų vienovės puoselėjimas per fizinės aplinkos daiktus.**

Studentai įvardijo dažniausias buvimo vietas: *laisvalaikio zona*“ (Studentas³); „*vieta, kur spalvotos sofos su žemėlapiu ant sienos*“ (Studentas³); „*sofos, sėdmaišiai*“ (Studentas⁴); „*antro aukšto koridorius, kur yra knygos lentynose*“ (Studentas⁵); „*vidinis kiemelis*“ (Studentas⁶); „*pirmo aukšto rūsys*“ (Studentas¹¹). Studentams labiausiai daro ar yra padarę įspūdį fakulteto interjeras, išorinė fakulteto siena. Pastebi ir tokius dalykus, kaip „*patinka lentynos su knygomis, plakatai renginių*“ (Studentas⁹); „*lentelės prie kabinetų*“ (Studentas⁹).

Išaiškėjo bendra studentų nuostata, kad aplinka šalia katedrų neturi kažkuo išsiskirti: „*Aplinka šalia katedrų neturi kažkuom išsiskirti, nes tai visai neturi įtakos katedrai*“ (Studentas²). Tarp fizinės aplinkos objektų, informacijos, kuria naudojama ne paskaitų metu, tyrimo dalyviai išskyrė internetą, knygas, lankstinukus, fakulteto laikraštį, baldus. Beveik vieningai buvo pasakyta, kad informacijos ant stendų ir skelbimo lentų yra pakankamai, šią informaciją jie pastebi retai ir ja nesinaudoja: „*Dėmesį atkreipiu, bet dažniausiai neskaitau*“ (Studentas³); „*Labai retas, kas žiūri*“ (Studentas⁵). Vienas studentas išskyrė priežastis, dėl kurių galimai informacija stenduose mažai susilaukia dėmesio: „*Informacija nepatogioje vietoje, pavyzdžiui, pirmame aukšte esantys stendai*“ (Studentas⁵); „*Nėra gero apipavidalinimo*“ (Studentas⁵).

Higienos sąlygos studentus tenkina. Viena tyrimo dalyvė paminėjo, kad šiek tiek nepatogios sėdėjimo vietos.

Kalbant apie vertybę *Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai*, tyrimas parodė, kad studentai visiškai nenaudoja koridoriaus erdvių šiems santykiams plėtoti. Visos konsultacijos vyksta dėstytojų kabinetuose, katedrose ar auditorijose. Studentai pažymėjo, kad jeigu ir atsirastų daugiau uždaresnių erdvių, konsultacijų nepadaugėtų: „*Papildomų erdvių nenorėčiau, jų atsiradimas neprisidėtų prie didesnio bendravimo su dėstytojais*“. (Studentas³). Galiausiai, vertybė *Mokslo ir studijų vienovė*, studentų požiūriu, nėra puoselėjama fakulteto koridoriaus erdvėse: „*Ne, nemanau, kad pritaikyta, tam yra biblioteka. Tam nėra ir resursų tiek*“ (Studentas²); „*trūksta išteklių, žinių paieškai*“ (Studentas³); „*yra knygų, bet nėra pritaikyta*“ (Studentas⁴); „*trūksta kompiuterių*“ (Studentas⁷); „*informacijos paieškai nėra tikslingai pritaikyta*“ (Studentas⁹).

Studentų, kaip ir administracijos, buvo paprašyta pasvajoti, ką jie darytų, jei turėtų neribotus išteklius ir galėtų patobulinti fakulteto erdves. Studentai norėtų daugiau erdvių bendravimui, nuorodų į

bibliotekas, valgyklos, muzikos, daugiau televizorių, papildomų erdvių mokymuisi, pavyzdžiui, sesijos metu, kad būtų galima pasilikti nakčiai.

Apibendrinant studentų interviu, galima teigti, kad studentai suvokia akademinę bendruomenę, save priskiria jai. Tyrimo dalyviai buvo visi studentų atstovybės nariai, būtent, šį priklausymą studentai išskyrė kaip lemiamą veiksni, dėl ko jie jaučiasi akademinės bendruomenės dalimi. Patys tyrimo dalyviai išreiškė poziciją, jog tikėtina, kad kiti studentai taip nesijaučia. Studentai nebuvo linkę išskirti kažkokių konkrečių fakulteto koridoriaus erdvių ir jų sąryšio su akademinio identitetu. Studentus žavi pats pastatas, jo interjeras, jauki aplinka. Tačiau akademinį identitetą labiau sieja su veiklomis ir santykiais su kitais akademinės bendruomenės nariais.

Visas tyrimas atskleidė, kad yra daug edukacinių veiklų, kurios buvo specialiai kurtos užtikrinti universiteto vertybių sklaidą, ir potencialių mokymosi aplinkų, kurios galėtų virsti vertybes ir akademinės bendruomenės plėtojimą skatinančiomis priemonėmis, tačiau šios aplinkos nevirsta studentų asmeninėmis mokymosi aplinkomis, todėl jų poveikis yra minimalus.

3.6. Gautų rezultatų apibendrinančioji diskusija

Šiame poskyryje siekiama susisteminti įvairiais metodais atlikto empirinio tyrimo rezultatus. Gauti rezultatai vertinami šiame darbe pagrįsto neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų, įgalinančių studentų akademinio identiteto raišką, teorinio modelio ir kitų autorių atliktų tyrimų kontekste. Atlikus atvejo tyrimą Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultete, išsikeltus tikslus pavyko įgyvendinti. Atvejo tyrimą sudarė trys skirtingi tyrimai (dokumentų analizė, stebėjimas, fakulteto administracijos ir studentų interviu). Visi tyrimai turėjo atitinkamus **tikslus**:

- identifikuoti neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų fizinių erdvių parametrus (stebėjimas), kurie komunikuoja akademinės vertybes;
- pagrįsti ir išsiaiškinti neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų fizinių erdvių parametrų, kurie komunikuoja akademinės vertybes, atsiradimą (dokumentų analizė);
- išsiaiškinti neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų fizinių erdvių parametrų, kurie komunikuoja akademinės vertybes, poveikį studentų akademinio identiteto formavimuisi (interviu).

Atliktas neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų, studentų akademinio identiteto raišką per universiteto vertybių komunikaciją tyrimas rodo, kad tai kompleksinis procesas. Tyrimas padeda atsakyti į klausimą, kokia turi būti neformali edukacinė aplinka, kad komunikotų akademinės vertybes, taip prisidedant prie akademinio identiteto raiškos ir akademinės bendruomenės kūrimo.

Sąvoka akademinis identitetas aukštojo mokslo sektoriuje neretai aptariama kaip jau nustatytas ir žinomas dalykas (Henkel, 1997, Marginson, 2006, Billot, 2010). Deja, apibrėžiant akademinį identitetą, trūksta tikslumo. Todėl tyrimas atskleidė, kaip akademinį identitetą suvokia tyrimo dalyviai, administracija ir studentai. Bendriausia prasme, tyrimo dalyvių teigimu,- tai suvokimas, kad esi kažko dalis, įprasmindamas visa tai per veiklą. Terminas „akademinis identitetas“ sufleruoja, jog tai subjekto(u) identitetas. Kadangi universiteto, kaip institucijos, esminis požymis yra akademinė bendruomenė (Barnett, 1990), tai natūralu, jog akademinis identitetas ir turi būti siejamas su akademinė bendruomene. Tyrimas kaip tik atskleidė šias sąsajas. Tyrimo dalyviai, kalbėdami apie akademinės pajautos jausmus, dažnai paminėdavo ryšį su kitais ir bendravimą su dėstytojais, studentais, prodekanėmis. Akademinę bendruomenę ir sudaro studentai, dėstytojai, administracija. Informantai akcentavo bendras veiklas, dalinimąsi interesais, bendrus tikslus, todėl tokią akademinę bendruomenę galima vadinti veiklos bendruomene, nes, pasak Wenger (2001,) veiklos bendruomenė yra žmonių grupė, kuri dalinasi bendru interesu arba prieraišumu tam, ką daro, o reguliari šios grupės narių tarpusavio sąveika jiems padeda mokytis vienas iš kito, padeda tai, ką daro, atlikti geriau.

Požiūris į žmogaus mokymąsi visą gyvenimą sąlygoja įvairius pokyčius, tame tarpe ir ypatingos reikšmės suteikimą žmogų supančiai aplinkai. Tyrimas atskleidžia, kad yra daug edukacinių neformalių aplinkų ir atskirų jos elementų (parametrų), kurios buvo specialiai kurtos fakulteto vadovybės ir administracijos užtikrinti universiteto vertybių sklaidą ir potencialias mokymosi aplinkas, kurios galėtų virsti vertybes ir akademinės bendruomenės plėtojimą skatinančiomis priemonėmis. Visam tam legitimumas pagrindas nacionalinių ir KTU dokumentų egzistavimas, kurie, nors ir netiesiogiai, tačiau didžia dalimi įprasmina būtinybę praktikuoti akademinės vertybes. Tačiau šios aplinkos nevirsta studentų asmeninėmis mokymosi aplinkomis, todėl jų poveikis yra minimalus. Atsižvelgiant į Herzberg (1968) teoriją, fakulteto neformalios aplinkos neatitinka psichologiniu požiūriu, t.y. aplinkos nėra emociškai įtaigios, orientuotos į studento saviraiškos ir pagarbos poreikius. Fizinės erdvės turi kelti studentui teigiamas emocijas per savumo, savosios, akademinės bendruomenės nario, vietos atpažinimo jausmą. Jos, besireiškiančios kaip Herzberg (1968) motyvaciniai veiksniai, skatina studentus saviraiškai. Tačiau tyrimas parodė, kad koridorių aplinka studentus tenkina, bet jų neveikia.

Atsižvelgiant į konstruktyvistinio mokymosi teoriją (Jucevičienė, 2013, p. 34), bestudijuojantys turi dirbti drauge ir remtis vienas į kitą, naudodami įvairius įrankius ir informacijos šaltinius, kurie šiuos bestudijuojančius orientuotų į jų akademinį studijų tikslus ir jų siekį bei problemų sprendimo kelius. Tyrimo tikslas buvo parodyti neformalių edukacinių ir potencialių mokymosi aplinkų fizinių erdvių parametrus – tos fizinės aplinkos įrankius, kurie komunikuoja akademinės vertybes.

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip neformalios edukacinės ir potencialios mokymosi aplinkos daro įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi. Visų pirma, reikėtų pabrėžti, kad įtaką

šios aplinkos daro tik dalinai, kadangi dėl motyvacijos ir laiko stokos jos studentams nevirsta arba virsta ne iš karto jų asmeninėmis mokymosi aplinkomis.

Atlikus stebėjimą, galima teigti, kad fakulteto koridorius galima vertinti kaip **potencialias mokymosi aplinkas**, nes buvo rasta labai daug fizinės aplinkos parametrų, kurie tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai padeda komunikuoti akademinės vertybes, prisideda prie akademinio identiteto kūrimo ir formuoja aplinką įgalinančią akademinės bendruomenės kūrimą, akademinio bendrumo pajautos stiprinimą. Ši potencialumą dar pabrėžia Halls (1989) mintis, kad materialioji kultūra, kaip fizinės aplinkos dalis, turi būti tiksliai apibrėžta laike, vietoje ir erdvėje. Tai reiškia, kad visi pastebimos kultūros elementai organizacijos gyvenime ir veikloje turi prasmę ir reikšmę.

Bendras tyrimas atskleidė, kad mažiausiai yra iškomunikuojama kritinio mąstymo ir universiteto autonomijos vertybių. Šios vertybės mažai (universiteto autonomijos) arba iš viso nėra minimos (kritinio mąstymo) nacionaliniuose ir KTU dokumentuose. Panaši situacija išryškėjo ir po interviu su fakulteto administracija. Prodekanės ir vedėjas nemažai minėjo vertybių, teiginių, kurie atspindi vertybines fakulteto (universiteto) idėjas, tačiau visiškai nieko nepasisakė apie universiteto autonomiją. Kritinis mąstymas vėlgi nebuvo minimas iš tyrimo dalyvių. Tą patį galima pasakyti ir apie studentų apklausą, šių vertybių identifikavimas neatsiskleidė nė viename interviu tekste.

Akademinė bendruomenė yra suvokiama panašiai tiek studentų, tiek administracijos. Studentų, dėstytojų ir administracijos visuma yra laikoma akademinė bendruomene. Reikšmingesnė papildoma šios koncepcijos dedamoji dalis – erdvė. Viena tyrimo dalyvė iš administracijos, be pastarųjų trijų akademinės bendruomenės grupių, įvardijo ir erdvę. Tai parodo, kad erdvė gali būti reikšmingas kintamasis, kuris prisideda prie akademinės bendruomenės gyvavimo. Pasak Jucevičienės (2001; 2007), mokymasis vyksta įvairiose edukacinę vertę turinčiose žmonių gyvenimo ir veiklos erdvėse, kurios skatina individo asmeninį tobulėjimą, realizuojamą per mokymosi pastangas.

Administracijos interviu atsakymai parodė, kad fakultete yra daug fizinės aplinkos elementų, kurie komunikuoja vertybinę informaciją. Visa tai buvo ir yra daroma su tikslu: „*Visa tai daroma su tikslu*“³. (Informantas³). Remiantis Jucevičiene et al. (2010, p. 52), „edukacinė aplinka – dinamiška informacinė ugdymo ir mokymosi veiklos erdvė, sukurta ir veikiama edukatoriaus bei sąlygota ugdymo tikslo, jį atitinkančio turinio ir jo įsisavinimą paremiančių ugdymo formų, metodų bei priemonių, taip pat kitų toje aplinkoje esančių daiktų ir subjektų, turinčių kokią nors įtaką besimokančiajam, edukacinei informacijai ir / ar jos sklidimui iki besimokančiojo. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, jog visi neformalios aplinkos objektai ir informacija turi edukacinį potencialą. Kitaip tariant, visai tai buvo daroma, siekiant edukacinių tikslų. Tačiau studentų apklausa parodė *šiek tiek skirtingas tendencijas*. Pavieniai daiktai ir aplinkos daro įtaką studentams. Akademinio bendrumo pajautą ir akademinį identitetą studentai daugiau sieja su studentų sąjunga ir buvimu joje bei per kitas veiklas. *Studentai nesieja savo akademinės, mokslinės, pažintinės veiklos su koridoriais ir kitomis fakulteto neformaliomis zonomis*. Minimoms

daugiau auditorijos ir kabinetai, studentų sąjunga, kur studentai konsultuojasi, diskutuoja ir pan. ***Atsižvelgiant į tai, kad fakulteto koridorių, laiptų ir vestibulių zonos nėra identifikuojamos, kaip lemiamą įtaką darančios studentų akadaminiam identitetui, tai ir atskiri aplinkų objektai ir informacija nėra išskiriami.*** Keletas studentų mini knygas, lankstinukus, diskusijoms padarytas erdves. Jie viską mato, suvokia, bet visa aplinka jų neįgalina. Valinevičienės (2013) teigimu, tokią situaciją galima įvardinti, kai „*studento asmeninė aplinka apima tik dalį edukacinės aplinkos ir naudoja kitus informacijos išteklius, esančius potencialioje mokymosi aplinkoje. Taigi studentas identifikuoja ne visus edukacinės aplinkos išteklius arba potencialioje mokymosi aplinkoje esantys ištekliai yra labiau prieinami (fizine, gebėjimų ir psichologine prasme) arba patrauklesni.*“ (p. 93). Studentai visą informaciją dažniausiai susiranda fakulteto internetiniame portale arba studentų atstovybėje. Buvimas studentų atstovybėje sąlygoja, kad jie jaučiasi akademinės bendruomenės nariais. Nepaisant to, pasijautimas kažko dalimi siejamas ir su viso pastato išvaizda - fakultetas studentams daro įspūdį dėl savo didingumo, senoviškumo ir grožio. Tačiau studentų atstovybė yra stipresnis veiksnys, formuojant akademinį identitetą. **Studentų atstovybę galime laikyti potencialia aplinka**, susidaranti iš žmogaus dalyvavimo bendroje su kitais asmenimis veikloje, kuriai vykstant keičiamasi informacija. **Studentų atstovybės vaidmens iškėlimas netiesiogiai mums komunikuoja apie universiteto autonomijos vertybę.** Tai yra įtvirtinta ir LR Mokslo ir studijų įstatyme (2016): „*Aukštosios mokyklos studentų interesams atstovauja studentų atstovybė*“ (63 str. 1 punktas).

Vėlgi, kad studentai neįvertina erdvių potencialo, rodo jų atsakymai dėl dėstytojų ir studentų paritetinių santykių vystymo. Jų manymu, papildomų erdvių sukūrimas neprisidėtų prie didesnių konsultacijų ar diskusijų skaičiaus: „*Papildomų erdvių nenorėčiau, jų atsiradimas neprisidėtų prie didesnio bendravimo su dėstytojais*“ (Studentas3).

Tarp interviu tyrimo kriterijų buvo išskirta ir informacijos, kaip vertybių iškomunikavimo būdo, svarba. Tiek administracijos, tiek studentų nuomonės dėl informacijos paskelbimo sutapo. Tai nėra pats reikšmingiausias fizinės aplinkos, kaip įgalinančios vertybių tikslingą komunikaciją ir akademinio identiteto vystymąsi, parametras. Administracijos teigimu, per didelis informacijos kiekis gali iššaukti priešingą efektą: „*<...> informacijos gal net per daug. Sunku studentams išskirti. Informacijos gausa neprisideda prie identiteto kūrimo, nes įvyksta atmetimo reakcija.*“ (Informantas²). Studentai taip pat akcentavo, kad jiems informacija stenduose yra neaktuali, jie jos nepastebi ir neatkreipia dėmesio. Stenduose esanti informacija daro įtaką, bet tik su sąlyga, jei ji yra tinkamoje vietoje, patraukianti akį ir turinti kitos naudingos informacijos. Vėlgi, kad studentams nėra aktuali informacija stenduose ar kiti dalykai, gali priklausyti ne tik nuo informacijos turinio ir pateikimo būdo, bet ir nuo jų pačių. Tai, anot Falk, Dierking (2000, cit. Savickė, 2013, p. 63), sąlygoja jų asmeninės charakteristikos. Besimokantysis sujungia tai, ką jis mato, veikia ar jaučia, su tuo, ką jis jau žino, supranta ir pripažįsta. Čia svarbu tai, kaip žmogus apdoroja informaciją, suvokia objektus ir idėjas, koks yra jo mokymosi stilius ir pan. Nuo

jo paprastai priklauso mokymosi kokybė, naujų prasmų konstravimas, taigi ir asmeninės mokymosi aplinkos kūrimas (Savickė, 2013, p. 63).

Labai svarbu, kuriant edukacinę aplinką, aprūpinti studentą visais reikalingais ištekliais ir suteikti galimybę mokytis – t. y. įgalinti mokymąsi. Jucevičienė ir kt. (2010) teigia, jog įgalinimas studijuoti gali būti suprantamas kaip edukacinė vertė, t. y. kaip parama aktualiai mokymosi kompetencijai įgyti, kuriant turiningas mokymosi aplinkas. Keletas studentų akcentavo, kad fakulteto erdvėje trūksta išteklių ir pritaikomumo mokslo žinių ieškojimui, gilinimui. Vadinasi, jų manymu, mokslo ir studijų vienovės vertybė nėra puoselėjama. Tuo tarpu administracijos yra kitokia pozicija: „*Viskas papildyta...kiek knygų padėta koridoriuose tam, kad būtų galima įvairiai praleisti laiką. Knygos yra mokslo, mokymosi, žinių simbolis.*“ (Informantas¹). Administracijos interviu atsakymai rodo, jog yra stengiamasi, kad fakulteto aplinka būtų tokia edukacinė aplinka, kuri sąlygoja kiekvieno studento sėkmingas studijas, suteikdama jam mokymosi galios, ir apima kompetencines, psichologines, studijų ir organizacines - materialiąsias sąlygas.

Apibendrinant galima teigti, kad labiausiai prie studentų akademinio identiteto formavimosi prisideda fakulteto fizinė erdvė rengiami renginiai (diskusijos, pasisėdėjimai), tačiau tuomet tiek edukacinės, tiek potencialios mokymosi aplinkos nėra iki galo išnaudojamos, nėra pakankamai išryškintas jų potencialas. Nėra akcentuojamos darbe minimos vertybės. Iš esmės potencialios aplinkos yra stendai, knygų lentynos ir erdvė aplink sėdimas vietas. Edukacinės aplinkos, kurios jau yra sukurtos, siekiant kažką ugdyti (kurtos, ko gero, fakulteto administracijos), yra pastebimos, tačiau jų poveikis (remiantis studentų interviu) ilgai neužsilieka. Fakulteto administracija (remiantis interviu) siekė kontroliuoti neformalias edukacines aplinkas, darančias įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, tačiau vėlgi dėl laiko ir motyvacijos stokos, galbūt dėl netinkamo studijų ir veiklų koordinavimo nepasiteisino. Šalia katedrų taip pat yra dedama informacija, tačiau taip ir lieka neaišku, ką ši informacija komunikuoja ir kam ji yra skirta.

Galima toliau tyrinėti, koks yra tokių aplinkų efektyvumas, analizuoti, kaip studentų įsitraukimas į projektą (maršruto kūrimą), kuris yra tiesiogiai susijęs su universiteto vertybių ir akademinio identiteto formavimuisi, veikia jų pačių akademinio identiteto formavimąsi, taip pat labiau gilintis į vertybinį universiteto pamatą ir sieti jį su pačių studentų vertybėmis. Analizuoti, kokie (konkrečiai) aplinkoje esantys daiktai ir kaip veikia studento motyvaciją (svarbus dalykas, norint, kad studentas savo laiką praleistų universitete). Galima kelti **tolesnio tyrimo klausimus**: 1. Kaip prie akademinio identiteto pajautos ir akademinio vertybių puoselėjimo prisideda formaliosios akademinės aplinkos? Kaip prie akademinio identiteto pajautos ir akademinio vertybių puoselėjimo prisideda dėstytojai, kaip akademinės bendruomenės nariai?

Šio tyrimo trūkumai: nebuvo apklausti studentai, nepriklausantys studentų sąjungai - jie taip pat yra akademinės bendruomenės nariai. Šiam tyrimui būtų svarbu išryškinti ir dėstytojų poziciją - jie užima reikšmingą vietą akademinėse vertybių puoselėjime.

3.7. Fakulteto viešų fizinių erdvių, kaip edukacinių aplinkų, darančių įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, tobulinimo gairės

Šioje darbo dalyje pristatomos fakulteto viešų fizinių erdvių, kaip edukacinių aplinkų, darančių įtaką studentų akademinio identiteto formavimuisi, tobulinimo gairės. Tobulinimo gairės formuluojamos pagal tyrimo dalyvių vizijas, kaip jie tobulintų esamas fakulteto erdves. Šios vizijos suskirstytos į tematikas. Tyrimas parodė, kad administracija galvoja, kad jie kuria edukacines aplinkas, galinčias ugdyti akademinį identitetą, o studentai to nejaučia. Todėl edukacinės aplinkos turėtų būti tikslingesnės ir įtaigesnės, efektyviau komunikuojančios tai, kam jos skirtos.

Ekologinio atsakingumui fakultete ugdyti:

- Lauko baldų, daugiau žalumos, daugiau žaliųjų kampelių fakultete ir lauko kiemelyje, kuriais rūpintūsi visi bendrai. Bendras rūpinimasis augalais gali prisidėti prie akademinio bendrumo jausmo vystymo.

Grupinių/komandinių darbų ir veiklų, konsultacijų bei mokymosi skatinimas:

- Kurti didesnes erdves, kuriose galėtų studentai atlikti grupinius darbus ar kitas veiklas, kuriuose dalyvauja daugiau studentų (daugiau dėmesį koncentruojant į koridorius šalia katedrų, nes šiuo metu koridoriai yra maži ir siauri).

- Daugiau oficialesnių vietų bendravimui.

- Reikalinga daugiau papildomų erdvių mokymuisi, pavyzdžiui, sesijos metu, kad būtų galima pasilikti nakčiai.

Būtinasis katedrų ir administracijos didesnis dėmesys:

- Dokumentų analize buvo siekiama išsiaiškinti, ar yra pakankamas pagrindas fakulteto vadovams kurti organizacinę kultūrą, pagrįstą remiantis šiame baigiamajame darbe išryškintomis, pasaulio mokslininkų darbuose padarytomis vertybėmis. Vadinasi, katedros ir fakulteto administracija kartu su studentų atstovybe turi kurti tokią kultūrą, ji yra būtina.

Bendros fizinės veiklos skatinimas:

- Krepšinio aikštelės įrengimas (vietoj dabartinės automobilių stovėjimo aikštelės).

Informacijos pateikimo tikslinimas ir tobulinimas:

- Keisti standų apipavidalinimą, atkreipti daugiau dėmesio į katedrų ir fakulteto reprezentavimą ir reklamą viešojoje erdvėje.

Laisvalaikio (su maitinimu) zonų kūrimas:

- Įrengti studentišką kavinę (terasoje ant fakulteto stogo).
- Įrengti valgyklą.
- Ieškoti būdų, kaip pritraukti į dabartines laisvalaikio zonas.

Akademinės bendruomenės, kaip dėstytojų ir studentų sąjungos vertybės, komunikavimas pasitelkiant technologijas:

- Pastatyti koridoriuose interaktyvias instaliacijas, kurios demonstruotų universiteto bendruomenės istoriją ir Lietuvos mokslo istoriją.

Technologijų panaudojimas erdvių praturtinimui:

- Reikalinga daugiau televizorių.
- Reikalinga daugiau interaktyvių erdvių.

Maršruto sukūrimas:

- Kurti edukacinį tokių aplinkų maršrutą, sudedant pagrindinius akcentus ir pabrėžiant pagrindines vertybes.
- Vietose, kur nėra komunikuojamos jokios vertybės, atrasti būdų, kaip jas išnaudoti. Pavyzdžiui, laiptai, esantys antrame aukšte ir vedantys į priestato trečią aukštą - ant jų pakopų galima parašyti akademinės bendruomenės vertybę komunikuojančius žodžius/devizą.

Apibendrinant fakulteto administracijos ir studentų pateiktus pasiūlymus fakultetų fizinių erdvių tobulinimui, galima išskirti, kad norima fakulteto koridorių aplinką tobulinti technologiniu pagrindu, gražinti augalais, kartu skatinant bendrystės ir atsakomybės jausmą juos prižiūrint. Taip pat reikalinga daugiau specifinių erdvių (didesnių, oficialių, skirtų naktiniam mokymuisi). Administracija ir studentai įsivaizduoja apie kavinės, valgyklos ar krepšinio aikštelės įrengimą.

Atsižvelgiant į tyrimo dalyvių siūlomas fakulteto aplinkos tobulinimo gaires, darbo autorė siūlo tobulinti šias erdves:

1. Tyrimas atskleidė studentų požiūrį, kad fakulteto aplinkoje trūksta išteklių mokslo ir studijų vienovės vertybės praktikavimui. Todėl siūloma antrame fakulteto aukšte įrengti lentynų su knygomis, enciklopedijomis ir aktualiausiais šio fakulteto mokslo kryptims moksliniais žurnalais. Taip pat rekomenduotina, kad tarp knygų būtų ir tyrimo metodologijos vadovėlių - jų studentams nuolatos prireikia. Šalia knygų lentynų būtini suolai ir keletas kompiuterių su atviromis duomenų bazėmis. Būtina padaryti stendą, kur būtų aiškiai iškomunikuota, kaip reikia naudotis duomenų bazėmis. Visi kompiuteriai turi būti susieti su spausdinimo aparatu, kad

studentai galėtų greitai „išsitraukti“ informaciją. Reikalingas šioje erdvėje ir kopijavimo aparatas. Be to, turi būti ir pakankamai elektros lizdų, kad studentai galėtų šioje erdvėje naudotis ir savo nešiojamaisiais kompiuteriais.

2. Būtina tobulinti/papildyti pateikiamą informaciją pirmame aukšte esančiame televizoriuje. Jis labai patraukia akį, todėl tai galima išnaudoti kaip efektyvią priemonę informacijos perteikimui. Gali būti periodiškai kintanti skirtingomis kalbomis informacija apie katedras, kabinetus, auditorijas, paskaitų laiką, renginius tą dieną ar ateinančią savaitę. Gali būti pateikiama kokia nors dienos sentencija ar kažkas panašaus.
3. Stenduose pateikiamos informacijos išgryninimas ir tikslingumas. Parinkti gerai matomas vietas stendams: turi būti pirmas ir antras aukštai studentams matomose vietose. Studentai turi skirti, kur yra informaciniai stendai, kur reklaminiai, kur publikuojantys mokslo žinias. Reikalinga stendų diferenciacija. Stebėjimo rezultatai parodė, kad dabar stenduose visko pilna ir tai duoda priešingą efektą. Stendai turi būti dalykiški, tvarkingi. Reklaminiai stendai gali būti ryšūs, atkreipiantys dėmesį. Reikalingas vienas stendas, kuris pristatydama komunikotų akademines vertybes.

IŠVADOS

Teorinės dalies išvados

Akademinis identitetas – tai dėstytojų ir studentų sąjunga, kuri tapatinasi su akademinė bendruomene. Akademinė bendruomenė prisideda prie akademinų vertybių komunikacijos ir padeda su jomis tapatintis kiekvienam akademinės bendruomenės nariui. Dėstytojai ir studentai, tapatindamiesi su akademinė bendruomene, priima šias vertybes: akademinę bendruomenę, kaip dėstytojų ir studentų sąjungą, universiteto autonomiją, mokslinę veiklą ir objektyvių žinių paiešką kaip nuolatinį kelią į tiesą; dėstytojų ir studentų paritetinius santykius, mokslo ir studijų vienovę, akademinę laisvę, liberalųjį ugdymą (kaip dėstytojo vertybę) ir platų išsilavinimą/išprusimą (kaip studento vertybę), kritinį mąstymą. Šios vertybės tampa neformalios fizinės aplinkos parametrais, kurie gali įgalinti studentą pasijausti akademinės bendruomenės, kaip veiklos bendruomenės, nariu.

Universiteto/fakulteto neformaliose fizinėse erdvėse sąveikauja edukacinės, potencialios ir asmeninės aplinkos. Edukacinė aplinka yra kuriama specialiai, t.y. sąlygoto tikslo. Tikslo įsisavinimui aplinka papildoma įvairiais metodais, priemonėmis. Potencialia mokymosi aplinka galima laikyti žmogų supančią erdvę, kurioje yra atitinkama informacija, objektai ar sukuriama tam tikra situacija. Asmeninės mokymosi aplinkos - tai kiekvieno žmogaus individualiai pagal jo mokymosi tikslus, gebėjimus, poreikius ir patirtį identifikuojamos aplinkos. Šių aplinkų realizavimui ir organizavimui būtinos materialiosios – organizacinės sąlygos bei mokymosi sąlygos universitete, fizinės aplinkos komfortiškumas, turinio prieinamumas savarankiškam įsisavinimui.

Neformalios edukacinės aplinkos susidaro ir gali būti suformuojamos universiteto padalinio (fakulteto) fizinėse erdvėse - koridoriuose, vestibuliuose, laiptų erdvėje, pusrūsiuose, fakulteto bendroje išvaizdoje ir kitose vietose, kur nevyksta formali auditorinė edukacinė veikla. Šios erdvės ir jose esantys fiziniai objektai ir informacija turi atitikti tokius kriterijus: aiškinanti universiteto vertybes informacija, atspindinti universiteto vertybių esmę; vertybes išreiškianti per įvairius intelektualiai patrauklius posakius, devizus; vertybes išreiškianti per pavyzdžius (universitetui nusipelnčius žmones, akademinės veiklos bei šios veiklos pasiekimus ir kt.); kviečianti įsijungti į šių vertybių praktikavimo veiklą. Per šiuos kriterijus yra tiriama akademinio identiteto raiška neformaliose fizinėse fakulteto aplinkose.

Empirinės dalies išvados

Siekiant nustatyti, kaip konkretaus fakulteto atveju neformalios edukacinės aplinkos įgalina studentų akademinio identiteto pajautą bei akademinės bendruomenės raišką, reikia atlikti neformalių fizinių erdvių vertinimą. Apžvelgus, kokios tyrimo metodikos dažniausiai naudojamos panašiuose

edukacinių aplinkų tyrimuose, nustatyta, kad dažniausiai pasitelkiama mišrių metodų požiūris, t.y. informacija renkama naudojant kiekybinius ir kokybinius metodus. Dažniausiai tyrimo pagrindu tampa studentų, veikusių edukacinėje aplinkoje, nuomonės tyrimas. Tačiau, kad tyrimas būtų objektyvesnis, informaciją reikėtų rinkti tiek iš studentų, tiek ir iš administracijos bei atsižvelgti į nacionalinius ir KTU pagrindinius dokumentus. Neformalių fizinių aplinkų parametrų analizė, derinama su struktūrizuotu interviu bei dokumentų analize, padėjo surinkti informacijos, kad būtų galima nustatyti, kaip konkrečios fakulteto erdvės - koridoriai, vestibuliai ir kt.- įgalina studentus įprasinti save akademinėje veikloje, suvokiant savo identitetą kaip akademinį identitetą.

Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto atveju nustatyta, kad pagrindiniai nacionaliniai ir KTU dokumentai užtikrina nemažą dalį akademinų vertybių. Todėl galima teigti, kad yra pakankamas pagrindas fakulteto akademinėi bendruomenei kurti organizacinę kultūrą, aplinką, paremtą akademinų vertybių puoselėjimu ir jų panaudojimu akademinio identiteto vystymui. Stebėjimo rezultatai parodė, kad yra labai daug neformaliose fizinėse aplinkose objektų ir informacijos, kurie komunikuoja akademinės vertybes, taip prisidedami prie studentų akademinio identiteto formavimosi bei akademinio bendrumo jausmo stiprinimo tarp akademinės bendruomenės narių. Administracijos interviu rezultatų analizė parodė, kad visi fakulteto koridoriuose esantys aplinkos objektai, informacija, erdvės buvo kuriamos su edukaciniu tikslu. Tačiau studentų apklausa parodė, kad šios aplinkos nevirsta studentų asmeninėmis mokymosi aplinkomis, todėl jų poveikis yra minimalus dėl pačių studentų motyvacijos, laiko stokos bei dėl netinkamo neformalios fizinės erdvės organizavimo. Dėl to lėtai formuojasi akademinis identitetas. Reikšminga akcentuoti, kad universitetas/akademinė bendruomenė akcentuoja bendrąsias, nusistatytas vertybes, tačiau yra nepastebimos ir kitos, ne ką mažiau svarbios, vertybės (pvz., kritinis mąstymas).

REKOMENDACIJOS

- Administracijai – atkreipti daugiau dėmesio į standus, kad jie būtų spalvingesni, labiau traukiantys akį, kad informacija būtų sudėta sistemiškai ir labiau matoma tik įėjus, organizuoti daugiau renginių, susijusių su paritetiniais santykiais tarp dėstytojų ir studentų.
- Studentų atstovybei – daugiau pasireikšti KTU tinklalapyje (studentai informacijos ieško per internetą), agituoti studentus įsitraukti į universiteto renginius, dalintis informacija, organizuoti daugiau renginių, kurie būtų tiesiogiai nukreipti į akademinio identiteto formavimo, akademinės bendruomenės plėtros ir vertybių puoselėjimo kryptis.
- Katedrų vedėjams – labiau įsitraukti į akademinės bendruomenės veiklas, labiau reklamuoti savo katedrų veiklas (bendras su studentais iniciatyvas ir t.t.), būti labiau matomiems ir norėti bendrauti su studentais gyvai.

LITERATŪRA

1. Agnew, J., Livingstone, D. (eds.) (2011) *Handbook of Geographical Knowledge*. London: Sage.
2. Akerlind, G., Kayrooz, C. (2003) Understanding academic freedom: *The views of social scientists*. *Higher Education Research and Development*, 22, 3, p. 327- 344.
3. Albert, S., Whetten, D. (1985). Organizational identity. In L.L. Cummings & B.M. Staw (Eds.), *Research in organizational behaviour*, Vol. 7, p. 263–295 Greenwich, CT: JAI Press.
4. Barnett, R. (1990) *The Idea of Higher Education*. London: SRHE and OU Press
5. Barnett, R. (2013) *Imagine the University*. Oxford: Routledge
6. Becher, T. (1989). *Academic Tribes and Territories: Intellectual enquiry and the culture of the disciplines*. Milton Keynes: SRHE and the Open University Press.
7. Billot, J. (2010). The imagined and the real: Identifying the tensions for academic identity. *Higher Education Research & Development*, 29(6), p. 709-721.
8. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008) *Kokybinių tyrimų metodologija*. Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams. Klaipėda.
9. Brennan, J., Shah T., (2000) *Managing quality in higher education. An international perspective on institutional assessment and change*, Buckingham, OECD/SRHE.
10. Bubnys, R. (2009) Reflektyvus mokymasis kaip edukacinis fenomenas ugdant specialiuosius pedagogus aukštojoje mokykloje. *Daktaro disertacija*. Šiauliai: Šiaulių universitetas,
11. Clark, R. (1987) *The Academic Life: Small Worlds, Different Worlds*. The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching Report. Princeton, New Jersey.
12. Cote, J. E., Levine, C. G. (2002). *Identity formation, agency, and culture: A social psychological synthesis*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
13. Evans, M. (2009) Reliability and validity in qualitative research by teachers', and Analysing qualitative data' in Wilson, E. (ed.) *School-based Research: a guide for education students*. London: Sage.
14. Frėjutė-Rakauskienė, M. Marcinkevičius, A. Šliavaitė, K. Šutinienė, I. (2013) Etniškumo ir identiteto tyrimų kryptys socialiniuose moksluose ir jų taikymas tiriant Pietryčių Lietuvos etninius procesus. Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, Vilnius. Žiūrėta 2017-05-20, adresu: http://www.ces.lt/wp-content/uploads/2014/10/2013_2_Frejute-Rakauskiene_ir-kt..pdf
15. Gee, J. P. (2001). Identity as an analytic lens for research in education. *Review of Research in Education*, 25, p. 99- 125.
16. Giddens, A. (1991) *Modernity and self-identity*. Stanford university press.

17. Girdzijauskienė, S. (2006). *Kokybinis interviu. Metodiniai nurodymai*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
18. Gudaitytė, D. (2000). Aukštojo mokslo tapimo masiniu reiškiniu ypatumai: pasaulinės tendencijos ir jų projekcija į Lietuvą. *Daktaro disertacija*, Kauno Technologijos universitetas.
19. Henkel, M. (1997). Academic values and the university as corporate enterprise. *Higher Education Quarterly*, 51(2), p. 134-143.
20. Herzberg, F. (1968). *One more time: how do you motivate employees?* Harvard Business Review Classic.
21. Howard, T. C. (2003). A tug of war for our minds. African American high school students' perception of their academic identities and college aspirations. *The High School Journal*, 8(1), p. 4-17.
22. Ivanova, I. Roskoša, A. (2013) The Possibilities of Developing Integration Skills at a Higher Education Institution. *Socialinis ugdymas*. Nr. 1 (33), p. 72-85
23. Yin, R. K. (2012). *Applications of case study research (3rd ed)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
24. Jovaiša. L. (2013) *Nuo pedagogikos edukologijos link. Mokslo studija* VU:Vilnius
25. Jucevičienė, P. (2003). Lietuvos aukštasis mokslas: diagnozės ir prognozės. *Aukštojo mokslo tradicija, šiuolaikiškumas ir perspektyva : edukologijos tyrimų medžiaga debatams*. Kauno technologijos universitetas. Kaunas : Technologija, 347 p.
26. Jucevičienė, P. (2007). *Besimokantis miestas: žinių ir besimokančios visuomenės link*. Kaunas.
27. Jucevičienė, P. (2008). Educational and learning environments as a factor for socioeducational empowering of innovation. *Socialiniai mokslai*, 1, 59, 58- 70.
28. Jucevičienė, P. (2013). Požiūris į ugdymą – edukacinės ir mokymosi aplinkų santykio konceptualus pagrindas. Iš *Leonas Jovaiša: Nuo pedagogikos edukologijos link*. [Sudarytoja V. Aramavičiūtė]. VU, p. 33 -65.
29. Jucevičienė, P., et al. (2010). *Universiteto edukacinė galia: atsakas 21-ojo amžiaus iššūkiams: monografija*. Kaunas : Technologija
30. Kačerauskas, S. (2015), Universiteto idėja ir kūrybinė komunikacija. *Logos*, Nr. 82, p. 6-15
31. Kardelis, K. (2007) *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Lucilijus
32. Kauno technologijos universiteto senato 2012 m. birželio 20 d. nutarimas Nr. V3-S-48 dėl Kauno technologijos universiteto laikino akademinio reguliavimo. Kaunas
33. Kauno technologijos universiteto Statutas, patvirtinta LR Seimo 2012 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XI-2149
34. Kauno technologijos universiteto strategija, patvirtinta Kauno technologijos universiteto Tarybos 2012 m. sausio 27 d. nutarimu Nr. V7-T-0-1

35. Kazlauskaitė, R., Markelienė, R., Petrauskaitė, A. (2013) Akademinio ir profesinio tapatumų sąveika. *Socialinių mokslų studijos* V/1, p.151-164.
36. Keciorytė, V. (2008) Aukštojo mokslo principai. *Santalka. Filologija. Edukologija*, 16 (4), p. 38 – 45.
37. Kovalčikienė, K., Bukšnytė-Marmienė, L. (2014) Profesinio identiteto raiškos perspektyvos Lietuvos doktorantų karjeros vizijoje. *Karjeros projektavimas: tyrimai ir konsultavimas*, 3, p. 65-94.
38. Kraniauskienė, S. (2004) Identiteto tyrimo metmenys: kartų identiteto paieška XX a. lietuvių autobiografijose. *Sociologija. Mintis ir veiksmas*, 2, p. 40-52.
39. Kraujutaitytė–Juškevičienė, L. (2002) Aukštojo mokslo demokratiškumo pagrindai. – *Monografija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
40. Kreber, C. (2000) How university teaching award winners conceptualise academic work: Some further thoughts on the meaning of scholarship. *Teaching in Higher Education*, 5(1), 61–79.
41. Legkauskas V., (2000) Tapatumas ir savimone: jungtis tarp psichologijos ir sociologijos. *Sociologija. Mintis ir veiksmas*. Nr. 3-4. p. 62—72.
42. Lieff, S., Baker, L. Mori, B. Egan-Lee, E. Chin, K. Reeves, S. (2012) Who am I? Key influences on the formation of academic identity within a faculty development program. *Medical Teacher*, 34:3, p. 208-215
43. LR mokslo ir studijų įstatymo nr. XI-242 pakeitimo įstatymas (2016 m. birželio 29 d. Nr. XII-2534).
44. LR nutarimas dėl Lietuvos Respublikos seimo nutarimas 2012 m. birželio 28 d. Nr. XI-2149 Dėl Kauno technologijos universiteto statuto patvirtinimo 1 ir 2 priedėlių pakeitimo. *Žin.*, 2010, Nr. 144-7364).
45. Luobikienė, I. (2006). *Sociologinių tyrimų metodika*. KTU. Technologija.
46. Marginson, S. (2006) *Values and Globalisation*. Centre for the Study of Higher Education. University of Melbourne, Australia.
47. Martusevičienė, L. (2015) Universiteto vertybės XXI a. iššūkių kontekste. *Studies in Modern Society*, p. 48 -54
48. Meškauskienė, A. (2016) Asmenybės ugdymo problema universitetuose Lietuvos mokslininkų darbuose 1990–2015 metais. *Pedagogika* 2, p. 76-93.
49. Mockevičienė, D. (2004) Laisvalaikio kultūra - neformaliojo ugdymo faktorius.//Liaudies kultūra- neformaliojo ugdymo faktorius, *Liaudies kultūra* Nr. 3, p. 53-56.
50. Newman, J. H. (1959) *The Idea of a University*. Garden City (N.Y.): Image Books.
51. Osborne, J. W. (1997) Race and academic disidentification. *Journal of Educational Psychology*, 89, p. 728-735.

52. Paškus, A. (1992) *Idėjų sankryžoje. Kritinis skerspjūvis*. Kaunas: Caritas.
53. Polanyi, M. (2009) *The tacit dimension*. The University of Chicago Press, Ltd., London.
54. Poškienė, R. (1998) Universiteto organizacijos kultūra - kompleksinis aukštojo mokslo edukacinis veiksnys: *Daktaro disertacija*. Kauno technologijos universitetas.
55. Pruskus, V. (2013) Vertybės ir kultūrinis indentitetas komunikacijos kontekste. *LOGOS* 77, p. 182-188
56. Rastauskienė, G.J., Kardelis, K., Šeščilienė I. M. (2009) Universiteto dėstytojo profesinio tapumo ypatumai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 1 (22), p. 145 – 152.
57. Rastauskienė, G.J., Kardelis, K. Šeščilienė, I.M., Kardelienė, L. (2008) Lietuvos aukštųjų universitetinių mokyklų dėstytojų požiūris į psichosocialines akademinio darbo sąlygas. *Filosofija. Sociologija*. T. 19. Nr. 4, p. 80–92.
58. Samalavičius, A. (2005) Akademinės bendruomenės ir universiteto kultūros. *LOGOS*, Nr. 46, p. 6-Savickas, M. L. (2011) *Career Counselling. Theories of psychotherapy series*. Washington, DC: American Psychology Association.
59. Savickė, J. (2013). Mokinių asmeninių mokymosi aplinkų muziejuje susiformavimo veiksniai. *Daktaro disertacija*. Kauno technologijos universitetas.
60. Surgelienė, J. (2014) Edukacinės aplinkos, įgalinančios mokinius svarstyti karjeros pasirinkimą. *Daktaro disertacija*. Kauno technologijos universitetas.
61. Švietimo ir mokslo ministerijos leidiniai (2012) Mokymo(si) aplinka XXI amžiuje. Žiūrėta 2017-05-20, adresu: http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Mokymosi_aplinka_7.pdf
62. Tidikis, R. (2003) *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Lietuvos teisės universitetas.
63. Valuckienė, J. (2009) Mokymosi paradigma grįstos studijos kaip atsakas į besikeičiančios visuomenės lūkesčius universitetinėms studijoms. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. Nr. 2 (15). p. 311-317
- Valinevičienė, G. (2013) Studentas – universiteto klientas ar akademinės bendruomenės narys? Žiūrėta 2017-05-20, adresu: <https://eltpykla.vdu.lt/handle/1/726>
64. Wenger, E. (2001). Supporting communities of practice: A survey of community-oriented technologies. Žiūrėta 2017-05-20, adresu: <http://www.ewenger.com/tech/index.htm>.
65. Williams, K. (2008). Troubling the concept of the ‘academic profession’ in 21st Century higher education. *Higher Education*, No. 56(5), p. 533–544.
66. Winter, R. P., O'Donohue, W. (2012) Academic identity tensions in the public university: which values really matter? *Journal of Higher Education Policy and Management*. Vol. 34, No. 6, p. 565–573.
67. Žydzūnaitė, V., Crisafulli, S. (2011) Universiteto studentų profesinį tapatumą lemiantys veiksniai. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, Nr. 20, p. 168 – 179.

68. Žydžiūnaitė, V. (2007) Metodologiniai svarstymai: nuosekli kokybinių ir kiekybinių tyrimų sanglauda. *Socialiniai mokslai*, Nr. 1 (55). p. 7-14.

PRIEDAI

Rasti atsakymus / rūpimus klausimus (apie stipendijas, senjonus ir t.t.) ?

Išreikšti pastabas apie studijų kokybę ✓

Pateikti fakulteto trūkumus/privalumus ✎

Atsispausdinti lapus (0,03 EUR) 🖨

Siūlyti savo idėjas 💡

KAŲ GALI NUVEIKTI STUDENTŲ ATSTOVYBĖJE?

☕ Išgerti arbatos

🍲 Pasišildyti maistą

🎲 Pažaisti stalo žaidimus

🛌 Pamiegoti (duosim ir dekutį!)

😊 Praleisti pertraukas/laisvas paskaitas

Mus rasi: 007 a www.fakultetas.lt

Aula	203
Studentų prodekanas Vice-dean for Students	115
Mokslų prodekanas Vice-Dean for Research	204
Dekanatas Dean's Office	206
Audiovizualinių menų katedra Department of Audiovisual Arts	1304, 1305
Edukologijos katedra Department of Educational Studies	1201, 1207
Filosofijos ir psichologijos katedra Department of Philosophy and Psychology	107
Suaugusiųjų kalbų tarpkultūrinės komunikacijos katedra Department of Modern Languages and Intercultural Communication	1302, 1306-1309
Europos institutas Institute of Europe	108-110
Semiotikos institutas International Semiotics Institute	111
Viešosios politikos ir administravimo institutas Institute of Public Policy and Administration	1100, 1103-1109
Komunikacijos institutas Institute of Communication	103
Edukacinės kompetencijos centras Centre of Educational Competence	103
Savivaldos mokymo centras Autonomy Training Centre	104, 105
Prancūzų kultūros centras Centre for French Culture	005
Studentų atstovybė Student Association	007

FARULIS

Lietuvos džiudo jaunimo
Chempionas ir daugkartinis
Išraiščių amžiuso grupių
prizininkas, Europos laurės
viceChempionas, Lietuvos
studentų sąjungos čempionas,
V Lietuvos pasaulio studentų
sąjungos laurės laimėtojas

KTU Mechanikos inžinerijos ir
dizaino fakulteto traukis

Registruokis sportas.ktu.edu
arba ieškok Facebook
KTU Sporto centras

Studente, pasitrigubink!*

*moksliniai tyrimai įrodo, kad sportuojantis žmonės
gyvenime išnaudoja 3 kartus daugiau galimybių nei
nesportuojantis

ktu sporto centras

MOKSLO HORIZONTAI. JAUNŪJŲ TYRĖJŲ IŽVALGOS

KONFERENCIJOS SEKCIJOS

- Įžana, įtrauki ir inovatyvi ekonomika
- Finansų rinkos: iššūkiai ir galimybės
- Šiuolaikinės rinkodaros sprendimai
- Apekalos vystymosi kryptys ir iššūkiai
- Inovacijos versle: strategijos ir procesai
- Technologijų taikymas kūryboje
- Filosofinės išminties beneškant: Po žmogaus pasaulio
- Kalba ir vertimas technologijų ir naujų medijų kontekste
- Tyrimai švietimo dabarčiai ir atečiai
- Sociolinių problemų analizė: teorijos ir praktika
- Įrodymai
- Viešojo valdymo tendencijos Lietuvoje ir pasaulyje
- Politiškai, ekonomikai ir socialiniai iššūkiai XXI-ojo amžiaus Europoje: Europos Sąjungos vystymosi tendencijos ir galios

2017 m.
BALANDŽIO 28 d.
A. Mickėvičiaus g. 37
Kaunas

Kviečiame registruotis ir teikti
straipsnius iki 2017 m. liepos 19 d.

KLAUSIMAI?
Kraipytės e-paštu: stud.konferencijos@ktu.lt

Registracija ir daugiau
informacijos
Research Horizons
Insights from Youth

siadieri
val.
Mechanikos
ijos ir dizaino
šeto rusije
denty g. 56)

AIESEC

We eat
leadership
for breakfast

BECOME A MEMBER OF AIESEC

- Develop your leadership potential, learn how to be a great leader and manage your time.
- Connect with like-minded people from international universities.
- Participate in exciting international conferences and networking events.

LEARN HOW: [aiesec.it](#) [aiesec.org](#) [aiesec.org/usa](#)

Our partners:

KTU pavasarinis FUTBOLŲ turnyras 2017

**Suburk geriausią
komandą ir
DALYVAUK!**

Registracija iki balandžio 26 d.

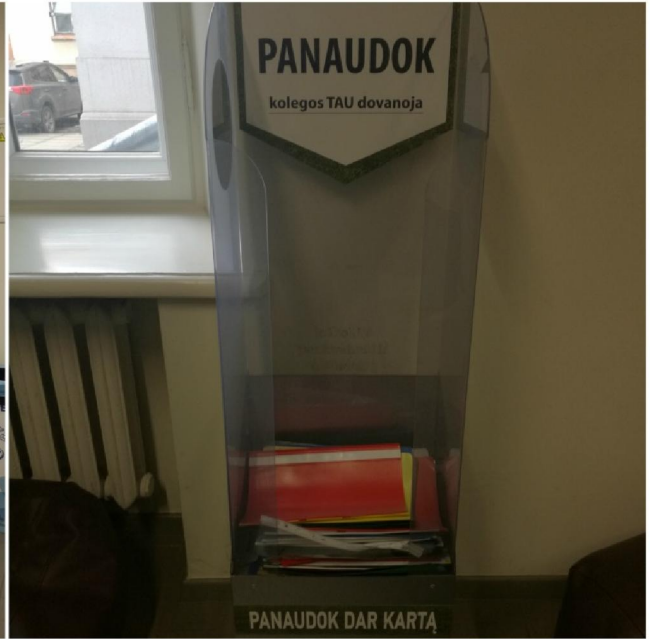
FANAI laukiami
gegužės 3, 4, 8, 9 d. nuo 16.00 val.
KTU dirbtinės dangos futbolo
aikštėlėse (Radvilėnų pl. 10, Kaunas)

„Sėkmė būna dviejų tipų –
pradinė ir galutinė.“
Miklosas Čaikovskis

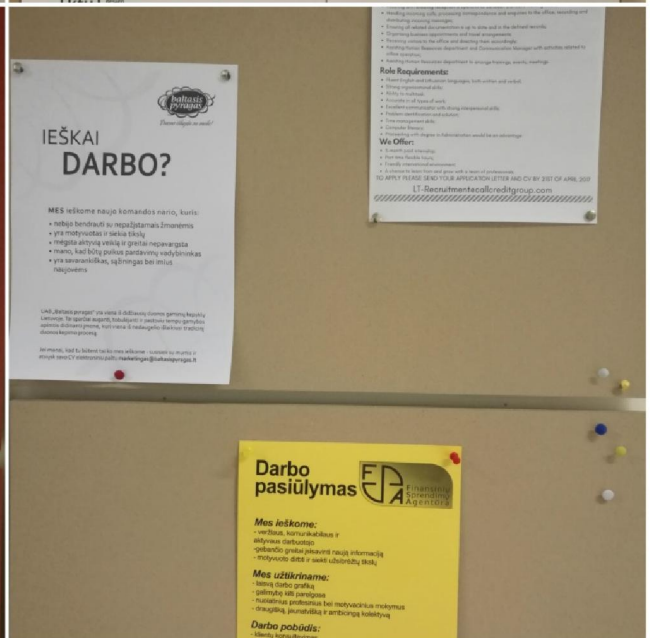
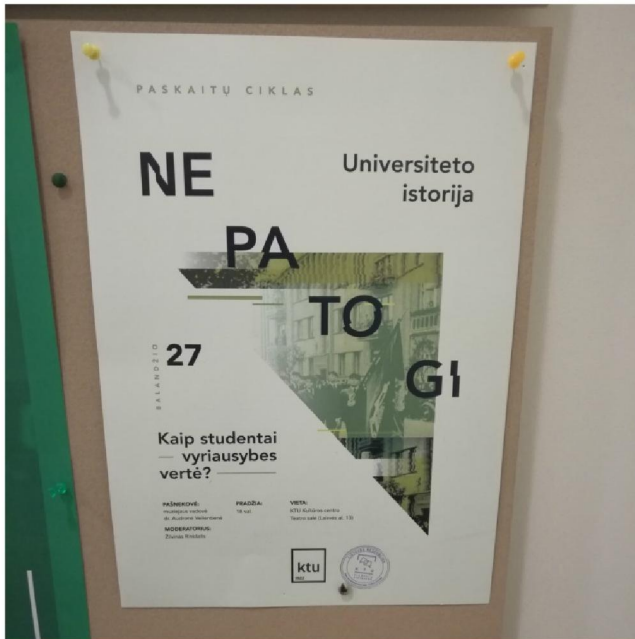
sportas.ktu.edu

Komandos starto mokestis 10 EUR.
Daugiau informacijos tel. +370 653 35533
KTU Sporto centras

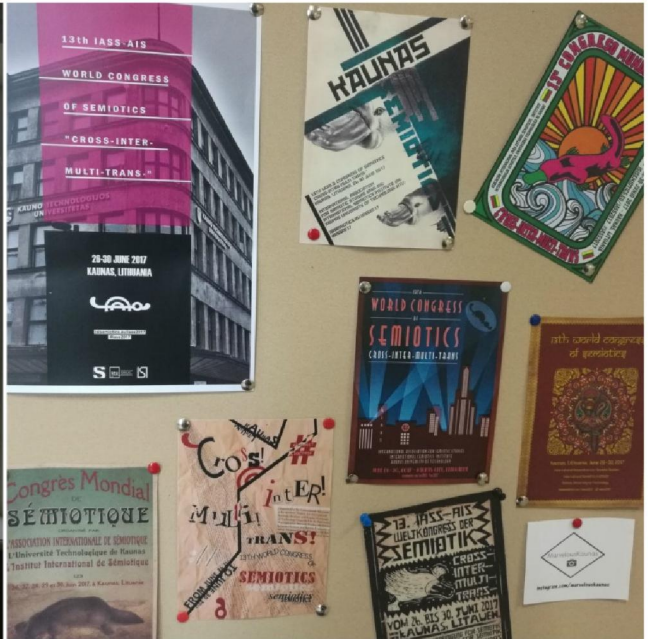
ktu sporto centras

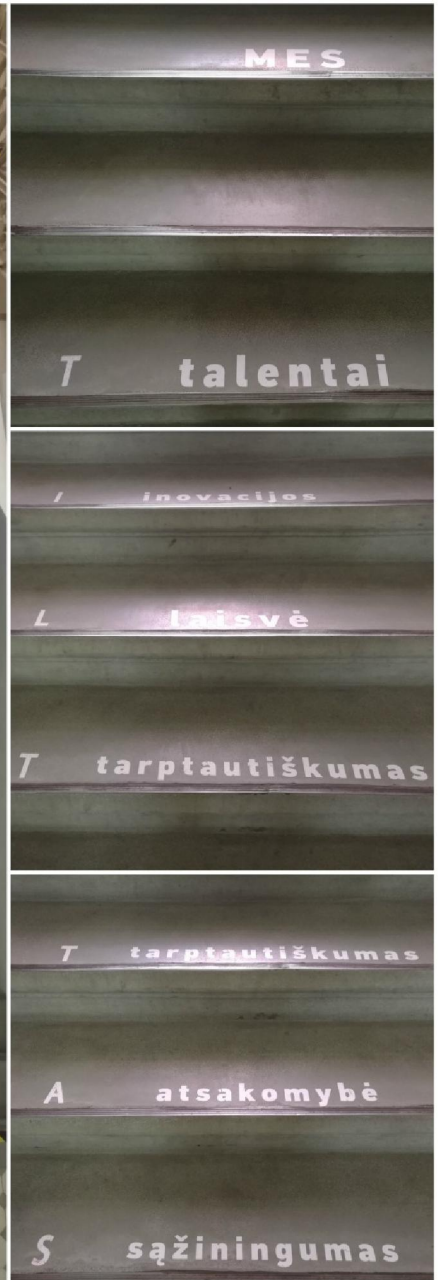

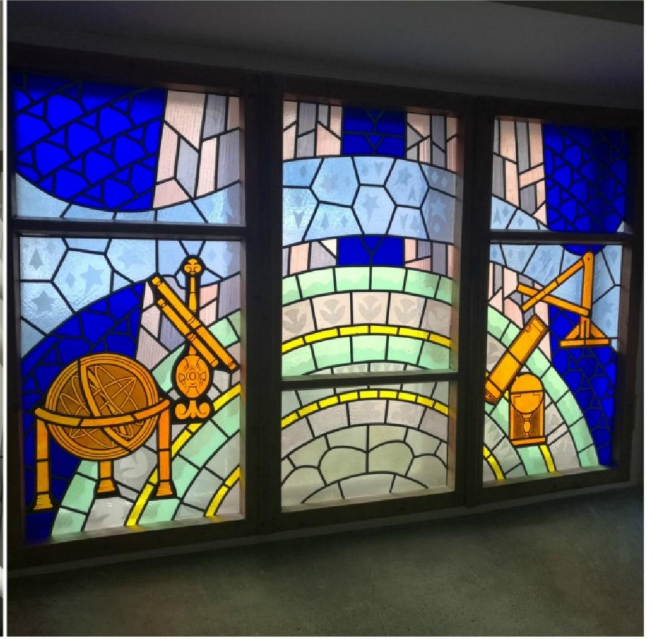

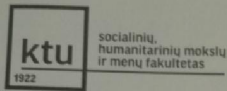

		TEL. nr.	Kabineto nr.
Katedros vedėja	Prof. dr. B. Janiūnaitė	300 130	1202
Studijų krypties programų vadovė	Doc. dr. Berita Simonaitienė	8 687 87888	1205
	Prof. habil. dr. P. Jucevičienė	300 130	1203
	Prof. dr. N. Bankauskienė	8 682 39005	1203
	Prof. dr. E. Štuopytė	300 135	1205
	Doc. dr. V. Stanišauskienė	300 108	1207
	Doc. dr. A. Augustinienė	300 135	1205
	Doc. dr. N. Ambrasė	300 135	1205
	Doc. dr. L. Abramaitienė	300 108	1207
	Doc. dr. G. Cibulskas	300 119	1206
	Doc. dr. I. Klizienė	300 119	1206
	Doc. dr. O. Visockienė	300 130	1204
	Doc. dr. G. Paukštytė	300 130	1204
	Doc. dr. V. Brazdžionis	300 130	1204
	Lekt. dr. G. Einštaitė	300 119	1206
	Lekt. A. Astrauskienė	300 108	1207
	Asist. V. Plianga	300 119	1206
	Lekt. M. Dubosas	300 130	1207
	Lekt. M. Masaitis	300 130	1204
	Lekt. J. Vilkienė	300 130	1204
Katedros administratorė	Edita Gelbūdienė	300 130	1201

KONTAKTAI:

Pavardė, Vardas	Kabinetas	Pareigos	Telefonas	El. paštas
Doc. dr. Nerijus Čepulis	107 kab.	Katedros vedėjas	8 (37) 32 38 90	nerijus.cepulis@ktu.lt
Eva Sakalauskienė	107 kab.	Administratorė	8 (37) 32 38 90	stopaityte@ktu.lt
Doc. dr. Milda Paulikaite	107 kab.	Medijų filosofijos studijų programos koordinatore	8 675 2368	milda.paulikaite@ktu.lt

DĖSTYTOJŲ KONSULTACIJŲ GRAFIKAS KATEDROJE 20015 M. - 2016 M. PAVASARIO SEMESTRE

Pavardė	Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis
Vedėja doc. dr. N. Čepulis				14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰ val.	
prof. dr. S. Kettrakis	12 ⁰⁰ - 14 ⁰⁰ val.				
doc. dr. E. Vidauskytė			12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰ val.		
doc. dr. J.S. Abramaitienė				12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰ val.	
prof. dr. R. Lekavičienė		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰ val.			
lekt. Z. Vasiliauskaite		14 ³⁰ - 16 ⁰⁰ val.			
asist. V. Volungevičius			12 ⁰⁰ - 13 ⁰⁰ val. (kovo mėn.) 9 ⁰⁰ - 10 ⁰⁰ val. (balandžio mėn.)		
lekt. A. Bingelis					15 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰ val.
lekt. E. Dzežulskis					15 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ val.
doc. dr. R. Barkus		17 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰ val.			
doc. dr. L. Sulciene					15 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ val.
doc. dr. M. Paukaitė				12 ⁰⁰ - 14 ⁰⁰ val.	
dr. Mindaugas Bertasius				16 ⁰⁰ - 17 ⁰⁰ val.	

Kontaktai / Contacts

Studijų programos / Study Programmes

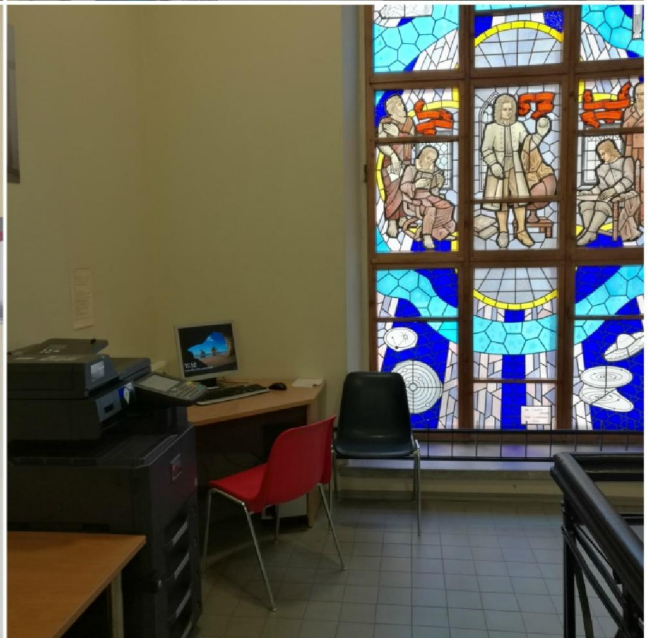
SVETSTABIS 2017 m. gegužės mėn.

SVETSTABIS 10-12 klasių moksleivių ir studentų vertimo komisija

rinkis!

kur?

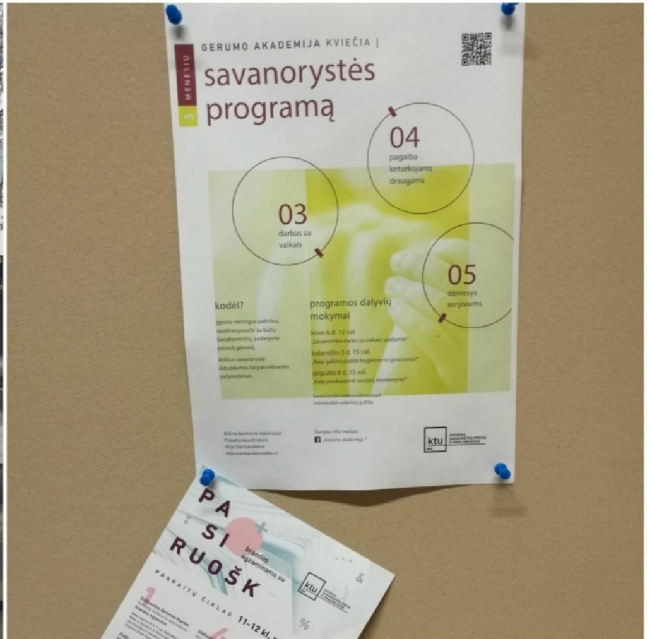
registracija iki 2017 m. gegužės 1 d.

VERTYBĖ	OBJEKTAI	PAAIŠKINIMAI, KOMENTARAI
ERDVĖ. PAGRINDINIO FAKULTETO PASTATO PUSRŪSIO VESTIBULIS		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	-	-
Universiteto autonomija.	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	- Yra padarytos minkštos sėdimos vietos po laiptais ir aukštas staliukas (1 priedas). - Yra knygų lentyna (2 priedas).	Šioje erdvėje gali vykti laisvos diskusijos. Knygos padaro aplinką, įgalinančią ieškoti žinių.
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	-	-
Mokslo ir studijų vienovė.	-	-
Akademinė laisvė.	-Yra studentų atstovybės skelbimas, kuris padalintas į dvi dalis: formaliąją ir neformaliąją (2 priedas).	Formalioji skelbimo dalis skirta informacijos viešinimui apie: - galimybes studentams gauti informacijos jiems rūpimais klausimais; - galimybes studentams išreikšti nuomonę apie studijų kokybę, fakulteto trūkumus ir privalumus, siūlyti savo idėjas; neformalioji dalis skirta studentų informavimui, kad jie yra laukiami Sąjungoje.
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	-Yra viešinama informacija (plakatas) apie neformalią veiklą (1 priedas).	Pateikiama informacija apie papildomo neformalaus ugdymosi galimybes yra patraukli, pritraukianti, sudominantis tekstas („ <i>Groti gali ne tik dėstytojo nervais! Studente, pasidvigubink. Prisijunk prie KTU meno ansamblio!</i> “).
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. PIRMO AUKŠTO VESTIBULIS IR KORIDORIUS		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	-Stovi stendas su KTU simbolika (žr. 3 priedas). - Stovi KTU stendas su informaciniais lankstinukais (žr. 3 priedas). - Patrauklus savo turiniu užrašas prie laiptų pirmos	- Tai yra akademinis simbolis, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - Ant stendo naudojama KTU simbolika, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - Užrašas skelbia: „ <i>Sveiki atvyę į savo antrus namus!</i> “ Šis užrašas sveikina

	<p>pakopos. Šalia užrašo ir KTU logotipas (žr. 3 priedas).</p> <p>- Skelbimų lenta (žr. 4 priedas).</p> <p>- Dėžė su panaudotomis įmautėmis, segtuvais ir užrašu „Kolegos Tau dovanoja“ (žr. 8 priedas).</p> <p>- Skelbimų lenta (žr. 9 priedas).</p> <p>- Paveikslai (žr. 11 priedas).</p>	<p>studentą, įsiliejus į universiteto/fakulteto gretas, bei paliečia kiekvieną studentą, kaip akademinės bendruomenės narį.</p> <p>- Pateikiama studentams aktuali informacija apie studijų finansinę paramą ir bendrabučius. Tai rodo, kad universitetui yra svarbus studentas, kaip akademinės bendruomenės narys.</p> <p>- „Šiuo atveju vertybę komunikuoja ne dėžė, o užrašas, kuris simbolizuoja bendrumą ir kiekvieno studento svarbą (kreipinys „Tau“).</p> <p>- Yra pateikiama informacija apie paskaitų ciklą „<i>Nepatogi universiteto istorija: kaip studentai vyriausybės vertė</i>“ – primenama universiteto istorija, kuri sustiprina buvimo akademinės bendruomenės nariu pajautą.</p> <p>- Paveiksluose pavaizduoti tilto fragmentai, kurie simbolizuoja universiteto misiją – jungtis tarp to, kas esi, ir to, kas būsi.</p>
Universiteto autonomija.		
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	<p>- Daug sėdimų vietų su staleliais ir be stalelių (žr. 7 priedas).</p> <p>- Užrašai ant langų (žr. 9 priedas).</p> <p>- Ant sienos padarytas pasaulio žemėlapis (žr. 11 priedas).</p>	<p>- Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją.</p> <p>- Komunikuoja tiesas/taisykles apie mokslą, mokslo procesą.</p> <p>- Žemėlapis simbolizuoja pasaulio pažinimą. Pasaulis, kaip ir mokslas, yra begalinis.</p>
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	<p>- Uždaros ir atviros stovimos diskusijos vietos (žr. 9 priedas).</p> <p>- Patogi sėdima vieta (žr. 11).</p> <p>- Ervdė pasidaryti arbatos, kavos, užkandžių (žr. 10 priedas).</p>	<p>- Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją, konsultacijas tarp dėstytojų ir studentų.</p> <p>- Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją, konsultacijas tarp dėstytojų ir studentų.</p> <p>- Padeda dėstytojams ir studentams atsipūsti, atsipalaiduoti, lengviau susikoncentruoti į darbą.</p>

<p>Mokslo ir studijų vienovė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stovi KTU stendas su informacija (žr. 3, 25 priedai). - Skelbimų lenta (žr. 6 priedas). - Didelė medinė lenta (žr. 10). 	<ul style="list-style-type: none"> - Informacija apie bakalauro, magistrantūros programas. - Skelbimas apie jaunųjų tyrėjų konferenciją su išsamiu būsimų sekcijų aprašymu. - Tokia lenta įgalina laisvesnes, vizualesnes mokslines diskusijas, studentų saviraišką.
<p>Akademinė laisvė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skelbimų lenta (žr. 4 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Pateikiama informacija apie studijų kokybės kriterijus - taip studentams suteikiame laisvę vertinti savo studijas ir universiteto veiklą.
<p>Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Stovi lagaminų imatavimų rėmas, kuris kartu yra kaip ERASMUS (mainų programos) stendas (žr. 3 priedas). - Stovi KTU stendas su informaciniais lankstinukais (žr. 3 priedas). - Pakabintas televizorius, kaip netradicinė informacijos pateikimo forma (žr. 3 priedas). - Skelbimų lenta (žr. 5 priedas). - Skelbimų lenta (žr. 8 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Viešinama informacija apie platesnio ugdymo galimybes, tai yra, pateikiama įdomi vizualizacija. - Lankstinukuose siūlomos darbo ir savanoriavimo galimybės studentams. - TV ekrane komunikuojama informacija – netradicinė forma, labiau pritraukianti studentus, o pats TV simbolizuoja technologijų pažangą ir kad universitetas jas įgalina. Užrašas TV ekrane: „<i>Skrydžiai verslo klase: į karjerą; į platų išsilavinimą</i>“. - Yra pateikiama informaciją apie galimybę per vasarą studentams įgyti praktiką. - Yra pateikiama informacija apie mentorystės programas studentams. Ši informacija parodo, kaip studentas studijuodamas šiame universitete gali įgyti platesnių žinių ir įgūdžių. - Yra pateikiama informacija apie visas neformalias KTU organizuojamas veiklas, savanorystės programas, vasaros mokyklas, akademinės stažuotes. Dauguma skelbimų spalvingi, pritraukia akį. - Yra pateikiama informacija apie paskaitų ciklą „<i>Nepatogi universiteto</i>

	- Plakatų siena (žr. 9 priedas).	<i>istorija: kaip studentai vyriausybės vertė</i> – plečiamos žinios apie universiteto istoriją. - Yra pateikiama informacija apie darbo skelbimus. - Iškabinti kongresų, festivalių ir renginių plakatai.
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. PAGRINDINIAI LAIPTAI, VEDANTYS IŠ PIRMO Į ANTRĄ AUKŠTĄ		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	- Užrašai ant kiekvienos laiptų pakopos (žr. 12 priedas).	- Užrašai, išartikuliuojantys žodį TILTAS, parodo universiteto misiją, veiklos principus, tikslus. Visa tai atspindi akademinės bendruomenės bendrą išraišką.
Universiteto autonomija.	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	-	-
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	-	-
Mokslo ir studijų vienovė.	-	-
Akademinė laisvė.	-	-
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	-	-
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. ŠALUTINIAI LAIPTAI, VEDANTYS IŠ PIRMO Į ANTRĄ AUKŠTĄ		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	-	-
Universiteto autonomija	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	- Vitražinis langas (žr. 13 priedas).	- Pavaizduoti mokslo simboliai gaublys ir teleskopas, simbolizuojantys pažinimą, tiesos ieškojimą.
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	-	-
Mokslo ir studijų vienovė.	- Vitražinis langas (žr. 13 priedas).	- Šiame vitražiniame lange pavaizduoti nusipelnusių pasauliui mokslininkų atvaizdai (Archimedas, Galilėjus, Izaokas Niutonas, Kazys Simonavičius).
Akademinė laisvė.	-	-

Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	-	-
Kritinis mąstymas	-	-
ERDVĖ. ANTRO AUKŠTO (JAME ĮSIKŪRĘS DEKANATAS) VESTIBIULIS IR KORIDORIUS		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	<p>- Skelbimų lenta (žr. 14 priedas).</p> <p>- Paveikslai (žr. 16 priedas).</p> <p>- Paveikslai (žr. 17 priedas).</p> <p>-Lentelė su aulos atkūrimo rėmėjais (žr. 17 priedas).</p>	<p>- Pateikiamos galimos studentų problemos ir reikalingi kontaktai, kurių pagalba šios problemos gali būti išsprendžiamos. Tai rodo univesiteto rūpinimąsi studentais, kaip akademinės bendruomenės nariais.</p> <p>- Paveiksluose pavaizduoti tilto fragmentai, kurie simbolizuoja universiteto misiją – jungtį tarp to, kas esi, ir to, kas būsi.</p> <p>- Paveiksluose pavaizduoti tilto fragmentai, kurie simbolizuoja universiteto misiją – jungtis tarp to, kas esi, ir to, kas būsi.</p> <p>- Tokių rėmėjų egzistavimas parodo, kad universiteto partneriai remia akademinės bendruomenės vystymąsi.</p>
Universiteto autonomija.	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	- Sėdimos vietos su stalais ir knygų lentynomis (žr. 14 priedas).	- Tokia diskusinė erdvė įgalina ieškoti, diskutuoti, pažinti.
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	- Katedros kontaktai ir dėstytojų konsultavimo laikas (žr. 14 – 15 priedas).	- Informacija padeda studentams planuoti ir derinti konsultacijų laiką su dėstytojais.
Mokslo ir studijų vienovė.	<p>- Skelbimų lenta (žr. 14 priedas).</p> <p>- Skelbimų lenta (žr. 15, 24 priedai.)</p> <p>-Kompiuteris ir kopijavimo aparatas (žr. 15 priedas).</p>	<p>- Informacija apie studijų programas.</p> <p>- Informacija apie studijų programas.</p> <p>- Kompiuteris pritaiko aplinką informacijos kūrimui, ieškojimui. Kopijavimo aparatas - informacijos dauginimui. Tai prisideda prie mokslo veiklos.</p>

Akademinė laisvė.	- Skelbimų lenta (žr. 14 priedas.)	- Pateikiama informacija apie studijų kokybės kriterijus - taip studentams suteikiame laisvę vertinti savo studijas ir universiteto veiklą.
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	- Skelbimų lenta (žr. 15 priedas).	- Informacija apie paskaitų ciklą „Pasiruošk“.
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. LAIPTAI, ESANTYS ANTRAME AUKŠTE IR VEDANTYS Į PRIESTATO TREČIĄ AUKŠTĄ		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	-	-
Universiteto autonomija.	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	-	-
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	-	-
Mokslo ir studijų vienovė.	-	-
Akademinė laisvė.	-	-
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	-	-
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. PRIESTATO PIRMO, ANTO IR TREČIO AUKŠTŲ (JUOSE ĮSIKŪRĘ FAKULTETO PADALINIAI – KATEDROS)		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	<ul style="list-style-type: none"> - Stendas su instituto pavadinimu ir KTU logotipu (žr. 18 priedas). - Vidinis kiemelis – pastatytas fortepijonas (žr. 19 priedas). - Stendas su KTU dėstytojų istoriniu medžiu (žr. 21 priedas). - Stendas su edukologinės mokslinės grupės ištakų bei edukologinių tyrimų raidos aprašymu (žr. 21 priedas). - Paveikslai (22 priedas.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ant stendo naudojama KTU simbolika, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - KTU simbolika, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - Istorinis akademinės bendruomenės požymis. - Istorinis akademinės bendruomenės požymis. - Paveiksluose pavaizduota katedros mokslo krypties simbolika.
Universiteto autonomija.	-	-

Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	<ul style="list-style-type: none"> - Kopijavimo aparatas (žr. 18 priedas). - Stendas su publikacijomis (žr. 18 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Kopijavimo aparatas informacijos dauginimui - tai prisideda prie mokslo veiklos. - Stendas, skirtas „dar garuojančioms“ mokslo žinioms (svarbioms katedrai – jos konkrečioms mokslo kryptims).
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	<ul style="list-style-type: none"> - Sėdimos vietos (žr. 18 priedas). - Erdvė pasidaryti arbatos, kavos, užkandžių (žr. 19 priedas). - Patogi sėdima vieta (žr. 19). - Dėstytojų/darbuotojų nuotraukos su kontaktais (žr. 20 priedas). - Katedros pavadinimas ir dėstytojų konsultavimo laikas (22 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Leidžia diskutuoti prie katedrų. - Padeda dėstytojams ir studentams atsipūsti, atsipalaiduoti, lengviau susikoncentruoti į darbą. - Tokios vietos įgalina laisvą diskusiją, konsultacijas tarp dėstytojų ir studentų. - Informacija padeda studentams planuoti ir derinti konsultacijų laiką su dėstytojais. - Informacija padeda studentams planuoti ir derinti konsultacijų laiką su dėstytojais.
Mokslo ir studijų vienovė.	<ul style="list-style-type: none"> - Nusipelnusių mokslininkų nuotraukos (žr. 19 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Nuotraukomis parodomi mokslo ir studijų ankstesni rezultatai.
Akademinė laisvė.	-	-
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	<ul style="list-style-type: none"> - Skelbimų lenta (žr. 20 priedas). - Skelbimų lenta (žr. 22 priedas). - Skelbimų lenta (žr. 23 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Skelbimas, kviečiantis registruotis į tarptautinę konferenciją, parodant studentams žinių plėtros galimybę. - Skelbimai, kviečiantys registruotis į tarptautinę konferenciją, į konkursą. Taip parodoma studentams žinių plėtros galimybė. - Skelbimai apie mainų ir praktikos programas, akademinės, profesinės stažuotes, vasaros mokyklas. Taip parodoma studentams žinių plėtros galimybė.
Kritinis mąstymas.	-	-
ERDVĖ. IŠORINIS PASTATO VAIZDAS		
Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga.	<ul style="list-style-type: none"> - Pats fakulteto pastatas - senovinis (žr. 24 priedas). 	<ul style="list-style-type: none"> - Išlaikoma istorinė universiteto dvasios simbolika. Ši istorinė dvasia gali paveikti studentų norą susitapatinti su universitetu.

	<ul style="list-style-type: none"> - Fakulteto išpiešta fasadinė siena (žr. 24 priedas). - Monumentas pirmajam rektoriui Kazimierui Baršauskui (žr. 24 priedas). - Monumentas pirmajam Lietuvos universitetui. 	<ul style="list-style-type: none"> - KTU simbolika, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - Lietuvos mokslo ir KTU istorija, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška. - Lietuvos mokslo ir KTU istorija, kaip akademinės bendruomenės bendra išraiška.
Universiteto autonomija.	-	-
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška, kaip nuolatinis kelias į tiesą.	-	-
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai.	-	-
Mokslo ir studijų vienovė.	-	-
Akademinė laisvė.	-	-
Liberalus ugdymas, kaip platus išsilavinimas/išprusimas.	-	-
Kritinis mąstymas.	-	-

	TYRIMO DALYVIŲ TEIGINIAI, PAAIŠKINIMAI, KOMENTARAI
<i>Vertybė: Akademinė bendruomenė, kaip dėstytojų ir studentų sąjunga</i>	
- Akademinės bendruomenės suvokimas.	<p>„Tai tokia visuma, kur studentai gali veikti kartu. Tai ne tik nuėjimas į paskaitas. Tai, kaip studentai veikia ir bendrauja formaliai ir neformaliai“. (Studentas¹).</p> <p>„Akademinė bendruomenė - ryšys tarp dėstytojų ir studentų“. (Studentas²).</p> <p>„Akademinę bendruomenę sudaro dėstytojai, dekanatas, studentai ir studentų atstovybė“. (Studentas²);</p> <p>„Akademinė bendruomenė - viskas, kas yra universitete: studentai, dėstytojai, dekanai, prodekanai“. (Studentas³).</p> <p>„Studentų, dėstytojų ir visų universiteto mokslo darbuotojų „kažkoks bendras produktas“. (Studentas⁴).</p>
-Kas vienija bendruomenę.	<p>„Renginiai, kad susitikty ne tik studentai su studentais, dėstytojai su dėstytojais, bet ir administracija įsijungty“. (Studentas¹).</p> <p>„Vertybės, tikslai ir užduotys“. (Studentas²).</p> <p>„Misija ir vizija“. (Studentas³).</p> <p>„Universitetas ir mokslas“. (Studentas⁴).</p> <p>„Bendras siekis užtikrinti studijų kokybę“. (Studentas⁵).</p> <p>„Bendras siekis užtikrinti studijų kokybę ir atsižvelgti į visų interesus“. (Studentas⁶).</p>
- Akademinės bendruomenės nariai kaip šeima.	<p>„Taip, kaip akademinės šeimos nariai, turi jaustis visi, bet atsakomybė visų išlieka skirtinga“. (Studentas²).</p> <p>„Manau, kad svarbu, kad visi taip jaustųsi, bet taip toli gražu niekada nebus, nes labai skirtingos studijų kryptys“. (Studentas³).</p> <p>„Taip, taip turi būti, nes tai labai suartina“. (Studentas⁶).</p> <p>„Taip, nes tai sumažina bendravimo barjerus“. (Studentas¹¹).</p>
- Ar jaučiamas akademinis bendrumas.	<p>„Aš taip, bet, manau, kiti studentai – ne, nes aš - studentų atstovybės narė, todėl bendrauju tiek su administracija, tiek su dėstytojais ir studentais. Dėl to turiu tokių ryšių. Dauguma studentų nesijaučia dalimi, nes ateina tik į paskaitas“. (Studentas¹).</p> <p>„Taip, jaučiuosi, nes akademinės pedagogikos komiteto narė“. (Studentas²).</p> <p>„Jaučiuosi fakulteto bendruomenės narė“. (Studentas²).</p> <p>„Taip, jaučiuosi, nes aš studentas...jaučiuosi fakulteto, katedros ir viso universiteto bendruomenės nariu“. (Studentas³).</p> <p>„Jaučiuosi...fakulteto“. (Studentas⁸).</p> <p>„Tikrai taip, nes tretį metą studentų atstovybėje“. (Studentas⁵).</p> <p>„Jaučiuosi...fakulteto labiausiai“. (Studentas⁶).</p> <p>„Jaučiuosi...katedros mažiausiai“. (Studentas⁷).</p>
- Studentas tampa akademinės bendruomenės nariu.	<p>„Tikriausiai, nuo įstojimo. Nuo pačio pirmo kurso, kadangi teko bendrauti ir su dėstytojais, ir su prodekanu, ir su studijų centru, tai irgi yra akademinės bendruomenės dalis“. (Studentas²).</p> <p>„Įtakoja atmosfera- laisvas bendravimas su dėstytojais“. (Studentas³).</p> <p>„Pats įstojimas lėmė, kad esu bendruomenės dalis“. (Studentas⁴).</p> <p>„KTU logotipas padeda pasijausti dalimi“. (Studentas⁴).</p> <p>„Pirmame kurse, per išvažiuojamus seniūnų mokymus, pasijautau, kad esu dalis, kažko“. (Studentas⁵).</p> <p>„Akreditacijos išmokimas mintinai“. (Studentas⁷).</p> <p>„Po truputi, įsitraukiant į veiklas“. (Studentas⁸).</p>

	<p>„Iš pradžių to nejaučiau, buvau visiškai „žalias“, kai įstojau į studentų atstovybę, tada pajaučiau, kad reikia į viską plačiau žiūrėti“. (Studentas³).</p>
<p>Fakulteto fizinės aplinkos erdvės, tose erdvėse esantys daiktai, informacija, - viso to ir akademinio identiteto, akademinės bendruomenės pajautos sąsajos</p>	
<p>- dažniausios buvimo vietos</p> <p>-fizinės aplinkos objektai, informacija, padarantys didžiausią įspūdį</p> <p>- aplinka šalia katedrų</p> <p>- vidinis kiemelis</p>	<p>„Edukologijos katedra“ (Studentas²); „Laisvalaikio zona“ (Studentas³) „Vieta kur spalvotos sofos su žemėlapiu ant sienos“ (Studentas³); „Sofos, sėdmaišiai“ (Studentas⁴); „antro aukšto koridorius, kur yra knygos lentynose“ (Studentas⁵); „vidinis kiemelis“ (Studentas⁶); „Pirmo aukšto rūšys“ (Studentas¹¹);</p> <p>„Sofos, sėdmaišiai ir kavos aparatas“ (Studentas²) „pati aplinka, graži ir oficiali, senovinė“ (Studentas⁶); „plakatai, skelbimai apie renginius prie aulos“ (Studentas⁷); „Išorinė siena“ (Studentas⁸); „interjeras labai gražus, priverčiantis pasijausti kažko dalimi“ (Studentas⁸) „Išorinė siena, laiptai, paveikslai su tilto fragmentais“ (Studentas¹¹); „įėjimas į fakultetą didingas“ (Studentas¹¹); „patinka lentynos su knygomis, plakaitai renginių“ (Studentas⁹) „lentelės prie kabinetų“ (Studentas⁹)</p> <p>„Aplinka šalia katedrų neturi kažkuom išskirti, nes tai visai neturi įtakos katedrai“ (Studentas²); „Manau ir taip gerai“ (Studentas³); „Neturi išsiskirti“ (Studentas⁴); „Jinai ir dabar išsiskiria, yra gerai kaip yra“ (Studentas¹¹);</p> <p>„Kai nuėjau į vidinį kiemelį, tada buvo „vau““ (Studentas³)</p>
<p>-fizinės aplinkos objektai, informacija, kuria naudojama ne paskaitų metu</p> <p>- ant sienų skelbiama informacija</p> <p>- informacijos neskaitymo priežastys</p> <p>- naudinga informacija</p> <p>- trūkstama informacija</p> <p>- fakulteto aplinkų vizijos</p>	<p>„Internetas, WIFI“ (Studentas²); „knygos ir lankstinukai“ (Studentas⁶); „paskaitau NEWS PAPERS“ (Studentas⁸) „spausdintuvas, sofos, knygos“ (Studentas¹¹); „knygas skaitai, sėdžiu ant sofos“ (Studentas⁹)</p> <p>„Pastebiu informaciją labai retai“ (Studentas²) „Nesinaudoju jokia“ (Studentas³) „Dėmesį atkreipiu, bet dažniausiai neskaitau“ (Studentas³) „Labai retas, kas žiūri“ (Studentas⁵);</p> <p>„Informacija nepatogioje vietoje, pavyzdžiui, pirmame aukšte esantys stendai“ (Studentas⁵); „Nėra gero apipavidalinimo“ (Studentas⁵);</p> <p>„Plakatai apie renginius“ (Studentas³), „informaciniai bukletai“ (Studentas⁷);</p> <p>„Praktikos vietų“ (Studentas²); „Apie mokslo pietus, daug studentų net nežino“ (Studentas³); „Praktikos vietų“ (Studentas⁸); „Daugiau nuorodų pirmakursiams, pvz kur katedros“ (Studentas¹¹);</p> <p>„Sukurti aplinkas bendravimui“ (Studentas²); „pridėčiau nuorodas iki bibliotekos“ (Studentas³) „Labiau panaudoti laisvalaikio zoną“ (Studentas³) „Valgykla“ (Studentas³); „Norėčiau muzikos, televizoriaus“ (Studentas⁷); „Papildomų erdvių mokymuis, pavyzdžiui sesijos metus, kad būtų galima pasiilikti nakčiai“ (Studentas¹¹); „Įrengti kokia interaktyvią erdvę“ (Studentas¹¹);</p>
<p>Fakulteto higieninės sąlygos</p>	<p>„Viskas gerai, nieko netrūksta“ (Studentas²) „Žiema naudojuosi pečiuku korodoriuje“ (Studentas⁵); „kai kur nepatogu sėdėti“ (Studentas⁸)</p>

<p>Vertybė Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai</p> <p>- galimybės bendrauti</p> <p>- diskusijų vietos</p> <p>-oficialios erdvės poreikis</p>	<p>„Apie viską sužinau per internetą“ (Studentas²). „Universitetas nėra pajėgus labiau išsvystyti bendravimo erdves“ (Studentas²). „Papildomų erdvių nenorėčiau, jų atsiradimas neprisidėtų prie didesnio bendravimo su dėstytojais“ (Studentas³)</p> <p>„Studentų atstovybės auditorijoje“ (Studentas²); „rūsio auditorijoje“ (Studentas³)</p> <p>„Reikėtų oficialesnės vietos bendravimui“ (Studentas²)</p>
<p>Vertybė Mokslo ir studijų vienovė</p> <p>- aplinka nepritaikyta</p>	<p>„Ne nemanau, kad pritaikyta, tam yra biblioteka. Tam nėra ir resursų tiek. (Studentas²) „trūksta išteklių žinių paieškai“ (Studentas³); „Yra knygų, bet nėra pritaikyta“ (Studentas⁴); „Trūksta kompiuterių“ (Studentas⁷); „informacijos paieškai nėra tikslingai pritaikyta“ (Studentas⁹);</p>

VERTYBĖ	TYRIMO DALYVIŲ TEIGINIAI PAAIŠKINIMAI, KOMENTARAI
<i>Akademinių vertybių</i> suvokimas ir sąsajos su akademinė bendruomene bei akademinio identiteto	
- Akademinės bendruomenės suvokimas	<p>„Bendruomenė yra socialiniai ryšiai ir tapatumo jausmas, t.y. tos dedamosios, be kurios bendruomenės nėra. Socialiniai ryšiai, kada mes susitinkame bendraujame ne tik formaliose, bet ir neformaliose aplinkose. O tapatumo jausmas akademinio bendruomeniškumo pamatas.“ (Informantas¹)</p> <p>„Akademinė bendruomenę sudaro dėstytojai, studentai, administracija ir visi kiti darbuotojai.“ (Informantas²)</p> <p>„Mūsų akademinę bendruomenę sudaro: dėstytojai, studentai ir administracija. Tie visi kurie dalyvauja mokymosi procese, tiek ir kitose veiklose, kurios susijusios su studijų procesu.“ (Informantas¹)</p> <p>„Akademinė bendruomenė tai yra studentai, dėstytojai, aptarnaujantis personalas ir žinoma erdvė, kaip vienas iš komponentų.“ (Informantas³)</p> <p>„Akademinė bendruomenė, tai visi, kurie prisideda prie studijų. Studentai, kaip didžiausia bendruomenės dalis, toliau administracija ir visi dėstytojai.“ (Informantas⁴)</p>
- fakulteto šūkis	„<...>ne veltui turime šūki – <i>Visada kaip namuose.</i> “ (Informantas ¹)
-fakulteto bendruomenės komunikojamos vertybės	<p>„Pabrėžia visas teisingas vertybes. Net nežinau, visas vertybes, pradedant Dievo įsakymais... akademinio bendruomenė yra ta, kuri palaiko visas vertybes“ (Informantas²)</p> <p>„Mes pabrėžiama „bridge“ „tiltas“. Būtent tos vertybės ir yra pagrindinės „briliance, inovation, globality“ (Informantas¹)</p> <p>„Fakulteto bendruomenė pabrėžia tarptautiškumą, pagarba vienas kitam, buvimas dvasia humanitarinių vertybių, tarpusavio bendradarbiavimas yra begalo skatinamas, komandiškumas, geranoriškumas“ (Informantas³)</p> <p>„Pagarba kitataučiams. Užrašai ant durų dviem kalbom. siekiama integruoti kitakalbius dėstytojus ir studentus. Visa tai daroma su tikslu.“ (Informantas³)</p> <p>„Fakulteto bendruomenės vertybės: sąžiningumas, bendruomeniškumas.“ (Informantas⁴)</p>
- studentas tampa akademinės bendruomenės nariu/jaučia akademinį identitetą	<p>„Kai jisai [studentas] galvoja, kad atstovauja universitetą [tada turi akademinį identitetą], kad jis atstovauja kažkokią tai bendruomenę, mokslo grupę, ar savo studentišką grupę, kada jisai tapatina save su universitetu.“ (Informantas²)</p> <p>„Identitetas – jausmas kad tu esi dalis. tada kai žmogus jaučia, kada nori prisijungti prie įvairiausių veiklų“ (Informantas¹)</p> <p>„Įžengimas į fakultetą tai jau yra identitetas“ (Informantas³)</p> <p>„Kitas momentas – dėstytojai, mentorai patarėjai, studentų atstovybė“ [jie padeda tapti akademinės bendruomenės nariu] (Informantas³)</p> <p>„Lemia bendra bendruomenės nuotaika, nuo pat pirmų dienų, kai ateina studentas, jei jis jaučiasi priimtas, jisai ir jausis bendruomenės dalis, tęs tradicijas ir padės kitiems integruotis į tą bendruomenę“ (Informantas⁴)</p>

<p>- <i>formalus akademinis identitetas atsiranda</i></p> <p>- <i>tikrasis akademinis identitetas atsiranda</i></p> <p>- <i>kas padeda pirmakursiui pasijausti akademinės bendruomenės nariu</i></p>	<p>„Studentai nuo įstojimo turi formalų akademinį identitetą (priskiriami programai, kursui, grupei, pogrupiui“ (Informantas³)</p> <p>„Po aktyvaus darbo su savo dėstytojais, po įsijungimo į bendruomenę tyrimu prasme, renginių prasme, paskaitų prasme – jie suvokia, kad AŠ esu humanitarinių ir socialinių mokslų ir menų fakulteto dalis. Tai priklauso nuo jų veiklų ypatingai, mokslinės ir studijų veiklos. II – III kursai“ (Informantas³)</p> <p>„Studentas turi akademinį identitetą, kai jis taip jaučiasi, nėra tokio apibrėžto“ (Informantas⁴)</p> <p>„Įvykis – vieniem tai gali būti krikščynos, kitiem įstojimo faktas., tretiem sėkmingas dalyvavimas projekte, šventėje, fakulteto gimtadienyje, dar kitiems tai dalyvavimas fakulteto taryboje.“ (Informantas³)</p> <p>„Pirmakursius reikia iš pradžių supažindinti, kas ta bendruomenė, ko mes siekiame ir sudaryti sąlygas integracijai.“ (Informantas⁴)</p> <p>„Pirma studijų savaitė duodami lankstinukai, brošiūros“ (Informantas²).</p>
<p>- <i>akademinis identitetas siejamas ir su katedra, fakultetu ir universitetu</i></p>	<p>„Svarbus tapatintis ir su katedra, fakultetu ir pačiu universitetu“ (Informantas²).</p>
<p><i>Fakulteto fizinės erdvės (jose esamų edukacinių objektų/informacijos) kūrimo tikslai ir vertybių, akademinio identiteto sąsajos</i></p>	
<p>- <i>Fizinių erdvių poreikis akademinio identiteto formavimui.</i></p>	<p>„Manau, kad būtina, nes visas edukacinis procesas vyksta ne tik fakulteto auditorijose, t.y. vysta visur, visame pastate t.y. visos erdvės“ (Informantas¹)</p> <p>„Stengiames, kad visos erdvės būtų jauki aplinka, ir studentas norėtų būti čia. Tai buvo kuriama specialiai.“ (Informantas¹)</p> <p>„Stengiames kiekvienais metais po kokios dvi – tris parodas padaryti fakulteto koridoriuose, erdvėse.“ (Informantas²)</p> <p>„Visos erdvės turi kalbėti apie tai, ką mes veikiame, ką mes darome, kur mes einame, kokie mes esame, nes erdvė yra mūsų rūbas. Mes stengiames tai daryti, panaudojami laiptai, gafinis dizainas ant langų.“ (Informantas³)</p> <p>„Pirmakursiam pasijausti akademinės bendruomenės nariu padeda visi koridoriai“ (Informantas³)</p> <p>„Kažkiek yra informuojama, yra ant laiptų yra mūsų universiteto tikslo raktažodžiai...taip erdves reikia išnaudoti.“ (Informantas⁴)</p>
<p>- <i>informacija koridoriuose</i></p> <p>- <i>informacija perteklinė, kas apsunkina jos įsiviniimą</i></p> <p>- <i>informacija nėra pagrindinė priemonė akademinio identiteto</i></p>	<p>„Taip tikrai taip... Informacija svarbus dalykas...ir kultūrinės vertybes parodyti., skatinti domėtis kažkuom..kultūra...stengiames“ (Informantas²)</p> <p>„Stenduose informacija pagal srytis. Informacijos yra užtektinai ir gal net perdaug. Sunku studentams išskirti. Informacijos gausa neprisideda prie identiteto kūrimo, nes gaunasi atmetimo reakcija.“ (Informantas²)</p> <p>„Informacijos pakabinimas neduoda tiek naudos, kaip tiesioginis komunikavimas, bendros veiklos. Stendai nėra lemiančios akademinio identiteto priemonės“ (Informantas⁴)</p>

- laiptai	<p>„Manau, kad taip. Tai ir įrodo mūsų laiptai. Tarkime, suvokimas, kad tu esi dalis parodo užrašas „Sveiki atvykę, į savo antruosius namus, neprentenduoju į pirmuosius, tai jau yra identiteto dalis.“ (Informantas³)</p> <p>„Laiptai, nes visos vertybės, misija, vizija yra užrašytos. Parašytas visas tiltas (tarptautiškumas, tarpkryptiškumas..)“ (Informantas³)</p>
- fakulteto kiemelis	<p>„Ne tik kalbant apie koridorius, kalbant apie kiemelį, kiemelyje skamba muzika, kad būtų smagu... išpieštos sienos, tai yra labai svarbu, kad galima būtų atsisėsti, pasnekėti, paskaityti knygą.“ (Informantas¹)</p> <p>„Fakulteto išorėje yra daug džiaz, tokio laisvo požiūrio ir meniškumo, kas daro aplinka jaukesnę (Freska, pianinas)“ (Informantas⁴)</p>
- koridoriaus erdvės ir knygos jose	<p>„Viskas papildyta..kiek knygų padėta koridoriuose, tam, kad būtų galima įvairiai praleisti laiką. Knygos yra mokslo, mokymosi, žinių simbolis.“ (Informantas¹)</p>
-nuotraukos, paveikslai su tilto fragmentai	<p>„Mūsų nuotraukos su tiltu..[komunikuoja akademines fakulteto vertybes]“ (Informantas¹)</p> <p>„Tilto simbolikos paveikslai“ (Informantas³)</p>
-langai	<p>„Langai“ (Informantas³)</p>
-stendai	<p>„Ištraukiamieji stendai, kurie lietuviškai ar angliškai kalba apie mūsų vertybes“ (Informantas³)</p>
- baldai	<p>„Minkštasuoliai, mes norime, kad aplinka būtų jauki, kad studentas jaustųsi, kaip namuose.“ (Informantas¹);</p> <p>„<...>ir tie sėdmaišiai – paprastai išdėlioti, leidžiantys pastumti ten kur patogiu. visas išdėliojimas ir sofų koridoriuose.“ (Informantas³)</p>
- virtuvė	<p>„Įrengta virtuvėlė vieta kartu valgyti“ (Informantas³)</p>
-internetas	<p>„Internetas visur yra, tikrai patogiu naršyti“ (Informantas³)</p>
- koridoriai šalia katedrų	<p>„Tematiškai prisirišti [aplinka šalia katedrų] prie tos idėjos, kurią komunikuoja“ (Informantas¹)</p> <p>„Kiekviena katedra turi savo specifika, tradicijas ir kultūrą. Jos turi ką pasakyti, ką parodyti, kuom pasidžiaugti.“ (Informantas²)</p> <p>„Šalia katedrų turi būti informacija, kuri yra gyvybiškai svarbi. Apie dėstytojus, apie jų buvimą, pasiekimą, prieinamumą. turi komunikuoti, kokie moksliniai projektai vykdomi, kokie profesoriai, koks bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, nes tai kalba studentams apie jų karjeros kelius, galimybes, kalba apie jų tyrimų pasirinkimų sritis“ (Informantas³)</p> <p>„Katedrų aplinka turi būti jauki, kuri trauktų pačius studentus“ (Informantas⁴)</p>
- fakulteto aplinkų vizijos	<p>„Norėtusi lauko baldų vidiniame kiemelyje, žalumos“ (Informantas¹)</p> <p>„Didesnių erdvių grupiniams darbams (su išmaniosiomis lentomis, projektoriais.) (Informantas³)</p> <p>„Tokios erdvės kurios ugdyti ekologiškumą, žalieji kampeliai.“</p> <p>„Pavyzdžiui, kur dabar stovi automobiliai, galėtų būti krepšinio aikštelė kur galėtų žaisti dėstytojai ir studentai“ (Informantas³)</p> <p>„Sukurčiau studentišką kavinę, terasoje ant fakulteto stogo“ (Informantas⁴)</p> <p>„Koridoriuose interaktyvios instaliacijos (demonstruojamos universiteto bendruomenės istoriją, ir Lietuvos mokslo istoriją)“ (Informantas⁴)</p>

<p>- esami projektai ir idėjos</p>	<p>„Stengiamės pajudinti tuos statiškus stalus, pridedant ratukus, kad visi stalai galėtų judėti. Taip transformuojant mokymosi aplinką.“ (Informantas³)</p> <p>„Planuojama į programos įrangos investavimą“ (Informantas³)</p> <p>„Jau pritaikyta galimybė atvažiuoti su dviračiu“ (Informantas³)</p> <p>„Galvojama apie erdvės kurios tiktų postudijinei veiklai, pvz., mąstoma apie pabėgimų kambarį, kurį padarytume viename iš rūsių.“ (Informantas³)</p> <p>„Keičiamos dangos ir grindys, kad visi galėtų jaustis jaukiau, kaip namuose.“ (Informantas³)</p>
------------------------------------	---

Dokumen- tas	Vertybės	Dokumento tekstas	Išvados
LR KONSTITUCIJA, 1992	Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga	-	-
	Universiteto autonomija	„Aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija“ 40 str.	Užtikrinta
	Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą	-	-
	Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	-	-
	Mokslo ir studijų vienovė	-	-
	Akademinė laisvė	„<...> mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi“ 42 str.	Užtikrinta
	Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas/išprusimas	-	-
	Kritinis mąstymas	-	-
LR MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 PAKEITIMO ĮSTATYMAS	Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga	„Akademinę bendruomenę sudaro mokslo ir studijų institucijų studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesoriai emeritai, mokslininkai emeritai, kiti darbuotojai, tiesiogiai dalyvaujantys mokslo ir (ar) studijų veikloje.“ 60 str, 1 punktas	Apibrėžta, užtikrinta
	Universiteto autonomija	„Aukštoji mokykla turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinę laisvę“ 8 str. 1 punktas „Valstybinis universitetas turi turėti kolegialius valdymo organus – tarybą ir senatą, taip pat vienasmenį valdymo organą – rektorių.“ 26 str. 1 punktas „Studentų interesams aukštosios mokyklos ir jos padalinių valdymo organuose,	Įtvirtinta, apibrėžta

	<p><i>patariamąsiose ir ginčų sprendimo struktūrose atstovauja studentų atstovai, kuriuos skiria studentų atstovybė savo nustatyta tvarka, o jeigu jos nėra, – visuotinis studentų susirinkimas (konferencija).“ 30 str.</i></p> <p><i>„Aukštosios mokyklos studentų interesams atstovauja studentų atstovybė“ 63 str. 1 punktas</i></p> <p><i>„Studentų atstovai dalyvauja aukštosios mokyklos valdymo organų veikloje sprendžiamojo balso teise.“ 63 str. 4 punktas</i></p> <p><i>„Studentų teisės ir pareigos“ 62 str.</i></p>	
Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą	-	-
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	<i>Mokslo ir studijų principas.</i> <i>„Akademinės bendruomenės narių bendradarbiavimo“</i>	-
Mokslo ir studijų vienovė	-	-
Akademinė laisvė	<i>„Akademinės bendruomenės nariams laiduojama akademinė laisvė“ 60 str. 2 punktas</i> <i>„Akademinė laisvė, apimanti:</i> <i>1) minties, išraiškos laisvę;</i> <i>2) mokslo (meno) ir pedagoginės veiklos metodų ir priemonių pasirinkimo laisvę, atitinkančią pripažįstamus etikos principus;</i> <i>3) apsaugą nuo varžymų ir sankcijų už savo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (meno) rezultatų ir įsitikinimų skelbimą, išskyrus atvejus, kai skelbiama informacija yra valstybės ar tarnybos paslaptis ir (arba) Lietuvos Respublikos įstatymų pažeidimas.“ 60 str. 2 punktas</i>	<i>Užtikrinta, apibrėžta</i>
Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas/išprusimas	-	-

	Kritinis mąstymas	-	-
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO STATUTAS 2012 m. birželio 28 d. Nr. XI-2149	Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga	<p>„Universitetas turi savo vėliavą, emblemą ir kitą atributiką“ 5 punktas</p> <p>„Pagrindinės Universiteto veiklos sritys <...> puoselėja akademinės bendruomenės vertybes ir tradicijas.“ 10 punktas</p>	Įvirtinta, neapibrėžta
	Universiteto autonomija	<p>„Universitetas turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę...“ 16 punktas</p> <p>„<...>įtraukti studentus į visų lygių veiklą ir sprendimų priėmimo procesą“ 8 punktas</p> <p>„Universitetas turi ir savivaldos organus – fakultetų tarybas ir studentų atstovybę.“ 24 punktas</p> <p>„Universiteto studentų interesams atstovauja studentų atstovybė ir kiekviename fakultete veikiančios jos padaliniai.“ 70 punktas</p> <p>„Studentų atstovybė deleguoja savo atstovus į Tarybą, Senatą, rektoratą, fakultetų tarybas, Akademinės etikos kolegiją ir kitus Universiteto valdymo ir savivaldos organus.“ 76 punktas</p>	Užtikrinta, apibrėžta
	Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą	„Universitete organizuojami moksliniai seminarai, konferencijos ir kiti renginiai.“ 207 punktas	Įtvirtinta, neapibrėžta
	Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	-	-

	<p>Mokslo ir studijų vienovė</p>	<p>„Užtikrinti mokslo ir studijų vienovę“</p> <p>„<...>užtikrina dėstytojų ir studentų dalyvavimas moksliniuose tyrimuose ir eksperimentinėje (socialinėje, kultūrinėje) plėtroje (meno veikloje), mokslo (meno) darbuotojų dalyvavimas studijų procese, mokslo žinių ir mokslinio (meninio) darbo įgūdžių perteikimas antrosios pakopos studijų programose ir doktorantūroje.“ 184 punktas</p> <p>„Universiteto mokslinė veikla organizuojama taip, kad būtų užtikrinta mokslo, studijų ir inovacijų vienovė.“ 202 punktas</p> <p>„Studentams sudaromos sąlygos dalyvauti Universiteto mokslinėje veikloje. Universitete veikia studentų mokslo draugija.“ 206 punktas</p>	<p>Užtikrinta</p>
--	----------------------------------	---	-------------------

	Akademinė laisvė	<p>„Universiteto akademinė bendruomenė, naudojasi akademinė laisve ir vadovaujasi Senato patvirtintu Dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų etikos kodeksu“ 19 punktas</p> <p>„Universiteto akademinės bendruomenės nariams laiduojama akademinė laisvė, apimanti:</p> <p>1) minties, žodžio, pasaulėžiūros ir tikėjimo laisvę;</p> <p>2) mokslo (meno) ir pedagoginės veiklos metodų ir prieigos pasirinkimo laisvę, atitinkančią pripažįstamus etikos principus;</p> <p>3) lygią teisę dalyvauti konkursuose dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigoms eiti, taip pat priėmimo į studijas konkursuose, neatsižvelgiant į lytį, rasę, politinius ir religinius įsitikinimus, tautybę ir pilietybę;</p> <p>4) apsaugą nuo varžymų ir sankcijų už savo tyrimų rezultatų ir įsitikinimų“ 20 punktas</p>	Užtikrinta, apibrėžta
	Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas/išprusimas	<p>„skatinti studentų kūrybingumą ir iniciatyvą, kad jie ugdytų savo asmenybę ir intelektą, gebėtų nustatyti, apibrėžti ir spręsti problemas, suvoktų profesinę ir etinę atsakomybę, gerai pasirengtų nuolat tobulėti ir priimti visuotinius iššūkius“ 13 punktas</p> <p>„skatinti studentų dalyvavimą Universiteto savivaldoje, mokslinėje, meno ir visuomeninėje veikloje, sporte;“ 13 punktas</p>	Įtvirtinta, neapibrėžta
	Kritinis mąstymas	-	-
KAUNO TECHNO LOGIJOS UNIVERS	Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga	-	-

	Universiteto autonomija	„Studentai turi teisę vertinti studijuojamų dalykų dėstymo, studijų aprūpinimo ir studijų programų įgyvendinimo kokybę.“	Neapibrėžta, dalinai užtikrinta
	Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą	„Universiteto veiklos rodikliai yra skelbiami viešai.“ 148 punktas „Universitete organizuojamos vidinės, šalies bei tarptautinės mokslinės konferencijos, simpoziumai, seminarai, mokyklos“ 235 punktas „Universitetas kasmet parengia, išleidžia ir išplatina šalies visuomenei informacinį leidinį – praėjusių metų mokslinių tyrimų ataskaitą.“ 241 punktas	Dalinai užtikrinta
	Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	-	
	Mokslo ir studijų vienovė	-	-
	Akademinė laisvė	-	-
	Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas/išprusimas	-	-
	Kritinis mąstymas	-	-
	UNIVERSITETO STRATEGJA (2012)	Akademinė bendruomenė kaip dėstytojų ir studentų sąjunga	„Kiekvienas Universiteto bendruomenės narys veikia Universiteto labui“ „Universiteto strategija ir strateginis veiklos planas rengiami ir įgyvendinami aktyviai dalyvaujant visai Universiteto akademinėi bendruomenei“
Universiteto autonomija		„Universiteto strategija ir strateginis veiklos planas rengiami ir įgyvendinami aktyviai dalyvaujant visai Universiteto akademinėi bendruomenei, Universiteto valdymo ir savivaldos institucijoms“	Iš dalies užsiminta, paminint savivaldą

Mokslinė veikla ir objektyvių žinių paieška kaip nuolatinis kelias į tiesą	„<...>kurti ir perduoti žinias bei novatoriškas technologijas darniai valstybės raidai ir inovacijų plėtojimui; formuoti atvirą talentus ir lyderius įkvepiančią kūrybinę aplinką“	Neapibrėžta, įtvirtinta
Dėstytojų ir studentų paritetiniai santykiai	KTU VERTYBĖS: „<,,>bendradarbiavimas“	Įtvirtinta, neapibrėžta
Mokslo ir studijų vienovė	„Studijų ir mokslo vienovė, sanglauda su pramone ir verslu“	Įtvirtinta
Akademinė laisvė	-	-
Liberalus ugdymas kaip platus išsilavinimas/išprusimas	-	-
Kritinis mąstymas	-	-

Interviu klausimai studentams

1. Kas, Jūsų nuomonė, yra akademinė bendruomenė?

Kas sudaro akademinę bendruomenę? (jeigu bus sunku studentui atsakyti, jam bandyti padėti: a) tik studentai (fakulteto/studijų krypties/grupės); b) studentai ir dėstytojai; c) dėstytojai; d) dėstytojai ir dekanatas; e) dėstytojai ir studentai; f) dėstytojai, studentai ir dekanatas).

Kas yra bendra tai bendruomenei?

2. Ar jaučiatės akademinės bendruomenės nariu?

a. Jeigu – taip, tai:

2.1.1. Kokios bendruomenės (jeigu jam bus sunku išsireikšti, padėti „užvedamaisiais“ klausimais: Katedros? Fakulteto? Universiteto? O gal visų šių lygmenų?).

2.1.2. Kada tai pradėjote jausti? Ar ta pajauta atėjo „po truputį“, ar lėmė koks nors įvykis? Jeigu įvykis, tai koks?

2.1.3. Jeigu - „po truputį“ – kas darė, Jūsų nuomone, įtaką, kad po truputį pripažinote „savu“ savo universitetą/fakultetą/katedrą)?

2.1.4. Kokiose vietose fakultete būnate? Ar galite pasakyti, kokie daiktai, užrašai, kita informacija, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų) Jums įsiminė ar padarė įspūdį? Kokiais tose vietose esančiais daiktais, informacija dažniausiai naudojate (ne paskaitų metu)?

2.1.5. Kokia informacija (nurodykite konkrečiai, o kad geriau prisimintumėte, pasivaikščiokime po fakultetą ar aš Jums parodysiu filmuotą medžiagą) apie universitetą, fakultetą, katedrą, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų) Jums padėjo: a) sužinoti daugiau apie universitetą/fakultetą/katedrą; b) sužinoti, ką veikia dėstytojai/studentai/dėstytojai ir studentai drauge? O gal šios informacijos dabar nebėra, bet buvo anksčiau?

2.1.6. Kaip Jūs pasijautėte pirmą kartą įėjęs į fakultetą? Kokie aplinkos daiktai, užrašai, vaizdai Jums sukėlė jausmus, kad atėjote į UNIVERSITETĄ/FAKULTETĄ?

2.1.7. Kokie aplinkos, apie kurią kalbame, daiktai, užrašai Jums padeda pasijausti, kad esate akademinės bendruomenės nariu? Kodėl?

2.1.8. Ar esanti fakulteto aplinka jums yra komfortabili mokymuisi, neformalioms diskusijoms su savo kolegomis, dėstytojais (ar pakanka sėdimų vietų, kompiuterių, kitų IT priemonių?)

2.1.9. Kur dažniausiai vyksta diskusijos su dėstytojais? Ar Jus ta aplinka tenkina? Ar bendrautumėte daugiau su dėstytojais, jei būtų uždaresnių sėdėjimo erdvių koridoriuose?

- 2.1.10. Ar fakulteto koridorių aplinka pakankamai pritaikyta mokslo žinių paieškai (yra knygų lentynų, kompiuterių su atviromis duomenų bazėmis, stendų su naujausiomis žiniomis ir pan.)?
- 2.1.11. Kaip manote, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš visos fakulteto aplinkos? Kuo tai svarbu Jums? (galimi variantai: studijų programa ar mokslo kryptimi)
- 2.1.12. Kokios informacijos stenduose labiausiai Jums trūksta (pvz. informacija apie universitetą, fakultetą, akademinę bendruomenę, įvykius, galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias tematikas ir pasirinkimo terminus)?

2.2. Jeigu – ne, tai – kodėl?

2.2.1. Kokiose vietose fakultete būnate? Ar galite pasakyti, kokie daiktai, užrašai, kita informacija, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų) Jums įsiminė ar padarė įspūdį? Kokiais tose vietose esančiais daiktais, informacija dažniausiai naudojate (ne paskaitų metu)?

2.2.2. Kokia informacija (nurodykite konkrečiai, o kad geriau prisimintumėte, pasivaikščiokime po fakultetą ar aš Jums parodysiu filmuotą medžiagą) apie universitetą, fakultetą, katedrą, esanti fakulteto viešose erdvėse (vestibiuliuose, koridoriuose, ant laiptų) Jums padėjo: a) sužinoti daugiau apie universitetą/fakultetą/katedrą; b) sužinoti, ką veikia dėstytojai/studentai/dėstytojai ir studentai drauge? O gal šią informaciją tik dabar pastebite pirmą kartą?

2.2.3. Kaip Jūs pasijautėte pirmą kartą įėję į fakultetą? Kokie aplinkos daiktai, užrašai, vaizdai Jums sukėlė jausmus, kad atėjote į UNIVERSITETA/FAKULTETA? O gal anksčiau buvo kokia nors Jums įsimintina informacija, kurios dabar nebėra?

2.2.4. Ar esanti fakulteto aplinka jums yra komfortabili mokymuisi, neformalioms diskusijoms su savo kolegomis, dėstytojais (ar pakanka sėdimų vietų, kompiuterių, kitų IT priemonių)?

2.2.5. Kur dažniausiai vyksta diskusijos su dėstytojais? Ar Jus ta aplinka tenkina? Ar bendrautumėte daugiau su dėstytojais, jei būtų uždaresnių sėdėjimo erdvių koridoriuose?

2.2.6. Ar fakulteto koridorių aplinka pakankamai pritaikyta mokslo žinių paieškai (yra knygų lentynų, kompiuterių su atviromis duomenų bazėmis, stendų su naujausiomis žiniomis ir pan.)?

2.2.7. Kaip manote, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš visos fakulteto aplinkos? Kuo tai svarbu Jums? (galimi variantai: studijų programa ar mokslo kryptimi)

2.2.8. Kokios informacijos stenduose labiausiai Jums trūksta (pvz. informacija apie universitetą, fakultetą, akademinę bendruomenę, įvykius, galimybę pasirinkti modulius, ugdymo metodus, raštų darbų bendrąsias tematikas ir pasirinkimo terminus)?

3. Ar manote, kad yra svarbu, kad visi fakultete- studentai, dėstytojai, dekanatas jautųsi kaip vienos šeimos – akademinės bendruomenės – nariais?

4. Ar fakulteto aplinka, kurioje būna studentai, turėtų būti taip organizuota, kad palengvintų visiems pajusti tą akademinės bendrybės jausmą?

5. **Ką patobulintumėte fakulteto viešose erdvėse, kad jos padėtų studentams pasijausti akademinės bendruomenės nariais?**

Interviu klausimai administracijai

1. **Kas, Jūsų nuomone, sudaro mūsų fakulteto akademinę bendruomenę?**
2. **Kokias vertybes pabrėžia mūsų fakulteto bendruomenė?**
3. **Kada, Jūsų nuomone, galima jau pasakyti, kad studentas turi akademinį identitetą (su kuo jis identifikuojasi – su universiteto, fakulteto išpažįstamomis vertybėmis, akademinė bendruomenė...?)**
4. **Ar manote, kad fakulteto viešąsias erdves (vestibiulį, koridorius, laiptus, erdves prie katedrų) galima/reikia panaudoti fakultetui svarbių vertybių komunikavimui, informavimui apie akademinę bendruomenę, jos veiklą?**
5. **Gal galėtumėte išskirti daiktus, kitus objektus, juose esančią informaciją ar kitas galimybes (pvz., sąlygų bendravimui sudarymą), patalpintus fakulteto koridoriuose, vestibuliuose, laiptų erdvėse, kurie gali daryti įtaką studentams, komunikuojant jiems fakulteto išpažįstamas vertybes, sudarant sąlygas pajauti akademinio bendrumo, identifikavimosi su fakultetu (katedra, universitetu) jausmus?**
6. **Gal galėtumėte išskirti daiktus (kokius?), kitus objektus (kokius?), juose esančią informaciją (kokią?) ar kitas galimybes (pvz., sąlygų bendravimui sudarymą?), kurie specialiai buvo patalpinti (kieno iniciatyva?) fakulteto/katedrų koridoriuose, vestibuliuose, laiptų erdvėse (konkrečiai), kad darytų įtaką studentams ir komunikotų jiems: fakulteto išpažįstamas vertybes (kokias?) sudarytų sąlygas pajauti akademinio bendrumo, identifikavimosi su fakultetu/katedra/universitetu) jausmus?**
7. **Ar kai kurie objektai/informacija (kokie?) specialiai tuo tikslu patalpinami, kad darytų poveikį pirmakursiams greičiau pasijausti akademinės bendruomenės nariu?**
8. **Kaip manote, ar aplinka šalia katedrų turėtų kuo nors išsiskirti iš fakulteto bendrų viešųjų erdvių? Ar ji turėtų komunikuoti katedros specifiškumą ir daryti įtaką formuoti studentų identitetui su katedra/studijų krypties akademinė bendruomenė? Kas ten turėtų būti? O gal svarbu, kad studentai tapatintųsi tik su fakulteto akademinė bendruomenė?**
9. **Dabar pasvajokime: jeigu fakulteto finansiniai ištekliai būtų neriboti, kokias matytumėte fakulteto, katedrų viešąsias erdves, kad jos efektyviausiai veiktų studentų akademinio identiteto formavimąsi?**
10. **O ką būtų galima padaryti jau dabar (trūkstant išteklių), tobulinant fakulteto, katedrų viešąsias erdves, kad jos efektyviausiai veiktų studentų akademinio identiteto formavimąsi?**